

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 18 · 24. november
Sesjonen 2021–2022

Møte onsdag den 24. november 2021 kl. 10

President: Svein Harberg

Dagsorden (nr. 18):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Torstein Tvedt Solberg, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentanten for Sogn og Fjordane, Gunhild Berge Stang, tar nå sete.

Det foreligger tre permisjonssøknader:

- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Roy Steffensen fra og med 24. november og inntil videre
- fra Høyres stortingsgruppe om permisjon for representanten Ingunn Fossi tiden fra og med 25. til og med 30. november og fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Even Erikssen i tiden fra og med 25. november til og med 1. desember – begge for å delta i den interparlamentariske unions 143. sesjon i Madrid

Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Vest-Agder, Aase Marthe J. Horrigmo, foreligger søknad om fritak fra å møte i Stortinget under representanten Ingunn Foss' permisjon, grunnet foreldrepermisjon.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Vest-Agder: Amalie Gunnufsen

For Hedmark: Bente Irene Aaland

For Rogaland: May Helen Hetland Ervik

Presidenten: May Helen Hetland Ervik er til stede og vil ta sete.

Representanten Dagfinn Henrik Olsen vil framsette et representantforslag.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [10:02:00]: På vegne av Gisle Meininger Saudland, Erlend Wiborg og meg selv fremmes det forslag om redusert arbeidsgiverperiode for sykepengen når fraværet skyldes covid-19.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:20]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Trygve Slagsvold Vedum, Bjørnar Skjæran og Anne Beathe Kristiansen Tvinneim vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Erna Solberg.

Erna Solberg (H) [10:02:58]: Utdanning har vært en av de viktigste prioriteringene i utviklingspolitikken til den forrige regjeringen. Det har det vært med god grunn, for vi vet at utdanning bidrar til mer varig vekst i utviklingsland. Det bidrar til likestilling. Det bidrar til frigjøring. Færre gifter seg tidlig – færre barn og bedre helse. Ja, det bidrar til veldig mye, ikke minst for kvinner.

Derfor fremmet også den forrige regjeringen for Stortinget en opptrapping til Det globale partnerskapet for utdanning i vår, og et enstemmig storting sluttet seg til at vi skulle bidra med en fordobling av pengene til Det globale partnerskapet for utdanning – penger som går til klasserom, som går til undervisningsmaterie, og som ikke minst går til å utdanne flere lærere. Grunnen til at vi fremmet et forslag for Stortinget, er at det skal stå seg over regjeringsskifter, at det gis en fullmakt fra Stortinget til å inngå en forpliktelse overfor en FN-organisasjon eller andre organisasjoner, for Norge har alltid hatt en tradisjon for å levere på sine forpliktelser. Det er annerledes enn om man bare lover det dobbelte i bistand til f.eks. klimaforebygging eller utdanning generelt. Dette er en forpliktelse som Norge alltid tradisjonelt har stått ved når man har lovet det. Derfor er det en forskjell på dette.

Vi har alltid overholdt donorløftene våre, og derfor er mitt spørsmål til utviklingsministeren: Hvorfor setter man på spill Norges rykte som en troverdig samarbeidspartner ved å trekke seg fra det løftet nå, bare gjennom et kutt i budsjettet og en annonsering i statsbudsjettet om at man ikke vil bidra til den økningen som Norge har lovet internasjonalt?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneim [10:05:10]: Det gleder meg at representanten Solberg holder utviklingspolitikken høyt på dagsordenen. Utdanning er en svært viktig faktor i å bekjempe fattigdommen i verden. Derfor er jeg glad for å meddele at regjeringen har lagt fram et budsjett hvor vi tar sikte på å levere på de forpliktelsene som den forrige regjeringen annonserte ved sin tiltredelse, nemlig en dobling av ut-

danningsstøtten. Og vi har lagt fram et forslag hvor utdanningsstøtten ligger på 3,4 mrd. kr – et betydelig bidrag i internasjonal fattigdomsbekjempelse.

Det stemmer, som representanten sier, at Stortinget fattet et romertallsvedtak hvor man ga tilsagn til inntil 3,7 mrd. kr i bistand til GPE – Global Partnership for Education. Jeg vil imidlertid understreke at det var ingen juridiske avtaleforpliktelser inngått. Den nåværende regjeringen bryter ingen inngåtte avtaler, og da kan det være interessant å minne om at den forrige regjeringen, da de ønsket å gjøre sine politiske omprioriteringer på utviklingsbudsjettet, gjorde betydelige kutt i innsatsen til fornybar energi, som medførte et betydelig behov for reforhandling av allerede inngåtte avtaler, og reduksjon i støtten til flere partnere. Dette er noe den nåværende regjeringen ikke akter å gjøre med inngåtte avtaler på utdanningssiden.

Erna Solberg (H) [10:06:57]: Vi har inngått avtale med GPE. Vi har vært på en konferanse med et flertall fra Stortinget i ryggen for å følge opp de løftene vi har gitt. Det som er det fantastiske med GPE, er at de matcher penger lokalt. Det bidrar til en fullstendig økning på utdanningsbudsjettene til den langsiktige utviklingen. Det er særlig viktig for jenter og utdanning. Det er adelsmerket vårt at vi holder våre forpliktelser etter sånne ting.

Det denne regjeringen har gjort, er en tydelig nedprioritering av utdanning og en tydelig nedprioritering av det tiltaket som i størst mulig grad mobiliserer ressurser også fra landene selv. Derfor setter man egentlig Norges rykte som en forutsigbar donor til et av de store utviklingsprosjektene fremover på spill. Jeg vil gjerne vite om det er en spesiell grunn til at man har valgt å ta vekk dette. Kuttet på 750 mill. kr er i hovedsak tatt på denne organisasjonen. Er det noe ved GPE som gjør at man kutter den avtalen?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneim [10:08:10]: Jeg deler representantens store engasjement for utdanning som en viktig faktor i bekjempelse av fattigdommen i verden. Derfor fortsetter Norge å være en betydelig donor både til GPE – fortsatt en av de aller største – og til andre viktige aktører på utdanningssiden. Jeg vil understreke at vi ivaretar våre juridiske forpliktelser til GPE og andre donorer. Følgelig er det ingen grunn til å stille spørsmål ved Norges forutsigbarhet på utdanningsområdet. Vi kommer fortsatt til å være en betydelig giver. Jeg vil imidlertid understreke at en ny regjering selvfølgelig forbeholder seg retten til å sørge for at utviklingspolitikken og bistanden til enhver tid er innrettet sånn vi mener er mest mulig effektivt. Derfor har vi sagt at midler til fornybar energi og

klimatilpasning, som ble neglisjert gjennom den forrige regjeringen, skal oppprioriteres.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Erna Solberg.

Erna Solberg (H) [10:09:14]: Det kuttet 750 mill. kr i bistandsbudsjettet. Det er tatt primært på utdanning, og man har sendt et signal om at utdanning ikke er prioritert i det største og viktigste tiltaket knyttet til det og å mobilisere ressurser lokalt.

Men det som er mitt spørsmål, er: Er det sånn at man mener at GPE ikke leverer? Er det sånn at man mener dette ikke er et riktig tiltak, at langsiktig bistand – som bidrar til at landene kan planlegge for sin utdanning, planlegge for læreropptreningen, som gjør at de har nok lærere i klasserommet til å gi det som vi har som bærekraftsmål, nemlig kvalitet i utdanningen, ikke bare tall på utdanningen – ikke er viktig? Skal det nå være en adhocløsning? Et enstemmig storting ga denne fullmakten for at det skulle være en forpliktelse Norge kunne stå ved over et regjeringsskifte. Det var ingen signaler før budsjettet kom, ingen kritikk som er gjort der, og likevel setter man altså Norges rykte på spill.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneim [10:10:23]: Jeg kan glede representanten Solberg ved å si at til tross for en planlagt reduksjon i støtten til GPE vil Norge fortsatt være en betydelig giver, en av de største givene, til GPE. Vår samlede utdanningsinnsats videreføres på et høyt nivå, på det nivået som var regjeringen Solbergs eget løfte ved tiltredelse. 3,4 mrd. kr til støtte til internasjonal utdanning er en betydelig sum. Norge kan ikke gjøre alt, men vi kan gjøre mye, og vår innsats innen utdanning kommer til å ha en betydelig effekt for ikke minst jenter i utsatte posisjoner.

Presidenten: Ingjerd Schou – til oppfølgingsspørsmål.

Ingjerd Schou (H) [10:11:12]: Mitt oppfølgingsspørsmål er fortsatt til statsråd Tvinneim. Det er mulig at statsråden tror på regnestykkene selv, men det henger ikke på greip. Beregningene som er gjennomført av Det globale partnerskap for utdanning selv, tilsier at regjeringens kutt vil innebære at det i utviklingsland vil være 94 655 færre som velger å utdanne seg til lærer, at 3 407 færre klasserom vil bli bygget, og at 22 millioner færre lærebøker vil bli trykket. Når man i utgangspunktet har bortimot 3,4 mrd. kr og man neste år kutter 662 mill. kr – for hele den perioden vi snakker om nær 2 mrd. kr – betyr det noe. Mitt spørsmål er: Hvordan forsvarer statsråden regjeringens dramatiske omprioritering når utdanning ikke nevnes?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [10:12:11]: Jeg synes det er synd at vi i utviklingspolitikken skal sette ulike sårbare og dramatiske behov opp mot hverandre. Jeg er sikker på at vi deler en sterk ambisjon om å drive fattigdomsbekjempelse der det monner mest. Da må en ny regjering forbeholde seg retten til å vri innsatsen dit vi mener man får størst effekt. Når det er sagt, opprettholder vi støtten til utdanning på et meget høyt nivå, nemlig 3,4 mrd. kr. Jeg vil også understreke at vi har sørget for å skjerme bistanden til Education Cannot Wait, som er et veldig viktig utdanningsinitiativ for sårbare barn og unge, særlig i flyktningssituasjoner, som er rammet av bl.a. kriser og pandemi.

Så vil jeg understreke at det er meget viktig å sørge for at også andre givere kommer på banen, og at ikke Norge bærer dette løftet nærmest alene – vi har vært en meget stor giver – og ikke minst bidra til at utviklingslandene selv finansierer egne utdanningsbudsjetter.

Presidenten: Ingjerd Schou – til oppfølgingsspørsmål

Ingjerd Schou (H) [10:13:23]: Det er ikke denne representanten som setter dette opp mot hverandre; det er regjeringen som nuller ut. Utdanning er nøkkelen til varig utviklingshjelp og til økonomisk vekst, selvberging og likestilling. Det er det grunnleggende tiltaket for å hjelpe barn og unge fram, og gjennom utdanning får altså unge jenter en fremtid, og de unnslipper tvangsekteskap og undertrykkelse.

Som tidligere nevnt i spørreunden har dette vært behandlet i Stortinget, med et enstemmig vedtak – også med støtte fra Senterpartiet og Arbeiderpartiet – og utdanning er altså ikke nevnt som satsingsområde fra regjeringens side, verken i Hurdalsplattformen eller i tilleggsproposisjonen til statsbudsjettet. Det forklarer trolig også hvorfor regjeringen foreslår det dramatiske kuttet i støtten til Det globale partnerskapet for utdanning. Hvilke vurderinger er det regjeringen har gjort seg som gjør at det nå ikke lenger er aktuelt å ha dette som prioritert målsetting i utviklingspolitikken?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [10:14:26]: Regjeringen viderefører våre høye ambisjoner på utdanningsområdet, og det er overhodet ikke snakk om å nulle ut noe bistand. Vi viderefører et nivå på 3,4 mrd. kr. Utdanning er en viktig nøkkel, det er jeg enig med representanten i, men det er ikke den eneste nøkkelen til utvikling. Det er også viktig at barna har mat i magen når de skal lære, og det er viktig at de har tilgang til elektrisitet, som én milliard mennesker i verden i dag ikke har. Derfor må utviklingspolitikken stå på flere bein. Utdanning er viktig, men det er ikke den eneste nøkkelen. Derfor har regjeringen sagt at vi øns-

ker å rette inn innsatsen også mot andre områder, som har vært forsømt de siste åtte årene.

Presidenten: Christian Tybring-Gjedde – til oppfølgingsspørsmål.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:15:20]: Jeg tenkte jeg skulle finne litt penger til utdanning. Derfor skal jeg bevege meg over til bistanden som går til Syria. Tidsskriftet Bistandsaktuelt har avslørt at Syria forlanger at all bistand skal foregå i syriske pund. Det er sikkert greit, men vekslingskursen er da dobbelt så høy som vekslingskursen er for markedet generelt. Da mottar Assad norske bistandspenger – skattebetalernes penger – for å opprettholde sitt terrorregime. Norge har gitt 10 mrd. kr til Syria siden 2016, og den forrige statsministeren ønsket å gi enda mer. Halvparten av 10 mrd. kr er 5 mrd. kr, og det er mye diktaturet Assad i Syria kan gjøre med 5 mrd. kr.

Mitt spørsmål er om denne praksisen er noe som utviklingsministeren kjenner til, og om hun eventuelt svarer dette.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [10:16:22]: Dette dreier seg i all hovedsak om humanitær bistand til Syria, noe som for så vidt ligger utenfor mitt konstitusjonelle ansvarsområde. Jeg kan allikevel forsøke å svare.

Jeg er ikke kjent med den pågående debatten om valuta i forbindelse med bistand til Syria. Det jeg kan si, er at vi står foran en ekstrem humanitær krise i Syria, hvor et betydelig antall mennesker står i umiddelbar risiko for hungersnød. Derfor er det viktig for oss å finne veier til å bistå humanitært i dette svært utsatte området foran en kald vinter. Da vil jeg også understreke at det er svært begrenset i hvilken grad støtte går via myndigheter; dette er jo noe vi forsøker å unngå i disse landene. Vi forsøker å finne multilaterale kanaler og organisasjoner på bakken som kan bidra med humanitær bistand.

Presidenten: Christian Tybring-Gjedde – til oppfølgingsspørsmål.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:17:29]: Svaret er rett og slett ikke korrekt. Det internasjonale samfunnet har gitt 2,5 mrd. dollar til Syria, og halvparten av dette har altså gått til Assad-regimet. Dette er noe Bistandsaktuelt har avdekket, og som de ulike partiene har fått muligheten til å svare på, men ikke har svart på – bortsett fra Fremskrittspartiet. Så det er slik at Norge opprettholder et korrupt og brutalt regime med 5 mrd. kr. Dette er et regime som store deler av verden har innført sanksjoner mot, men Norge bidrar altså med 5 mrd. kr for å opprettholde regimet.

Dersom denne ordningen hadde vært i det private næringsliv, hadde den blitt kalt korrupsjon, nemlig å betale myndighetene for å få tilgang til et marked, og uansett hvor synd det er på folk i Syria, kan man ikke opprettholde et terrorregime. Mener utviklingsministeren at det fremdeles er riktig å opprettholde denne bistanden, selv om halvparten går til Assad?

Presidenten: Statsråd Kristiansen Tvinnereim skal få svare. Selv om dette er litt på siden av hennes konstitusjonelle område, får hun muligheten.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [10:18:38]: Jeg skal være varsom med å kommentere på en annen statsråds konstitusjonelle ansvarsområde, men jeg vil si at det overordnede prinsippet for norsk humanitær innsats er at vi ikke går via myndighetenes kanaler når det gjelder humanitær bistand.

Presidenten: Ingrid Fiskaa – til oppfølgingsspørsmål.

Ingrid Fiskaa (SV) [10:19:16]: Statsråden snakkar om å vri innsatsen i utviklingsbudsjettet dit regjeringa meiner han er mest effektiv, og forsvarar med det kuttet i utdanningsbistanden. Sanninga er vel at kuttet til Global Partnership for Education inngår i eit mykje større kutt i det totale utviklingsbudsjettet. 750 mill. kr av det som regjeringa godskriv på utviklingsbudsjettet, er ikkje ODA-godkjent, og det manglar framleis – med dette – ca. 200 mill. kr på å nå 1-prosentmålet.

Mitt spørsmål er: Kva er det ved fattigdomsutviklinga i verda som rettferdiggjør eit såpass dramatisk kutt i den samla bistanden?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [10:20:07]: Svaret på det er at det foreslåtte budsjettet fra regjeringa for 2022 har et rekordhøyt nivå på norsk bistand. Vi øker nivået på bistand med 3 mrd. kr fra inneværende år. Det er et meget, meget raust budsjett, og jeg mener at vi skal fokusere debatten på hvordan vi kan innrette dette betydelige handlingsrommet slik at det kan være mest mulig målrettet og effektivt. Der har regjeringa vært tydelig på at vi ønsker å øke innsatsen til klimafinansiering, til matsikkerhet, til kvinner og likestilling bla., fordi dette er områder hvor man kan bidra til ringvirkninger på veldig mange av bærekraftsmålene.

Når det gjelder ODA-godkjenning, som representanten tok opp, har vi god tro på at det annonserte klimainvesteringsfondet vil kunne ODA-godkjennes.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:21:20]: Mitt spørsmål går til finansministeren.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet serverer dessverre løftebrudd på løftebrudd. Det legges opp til at syke, uføre, arbeidsledige og permitterte skal få økte utgifter og store kutt. 600 mill. kr sendes i ekstraregning til syke mennesker i form av egenandeler. Regjeringa unner ikke uføre å tjene noen ekstra kroner. Fribeløpet skal fjernes, slik at bla. personer som mottar motivasjonslønn på dagsenter, skal skatte enda mer av de få kronene de får utbetalt – som Thomas i Larvik, som mottar 16 kr i timen, og som nå må skatte enda mer. Det er så smålig at ord blir fattige.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet vedtok, sammen med bla. Fremskrittspartiet, tidligere i år at feriepengar til personer som ble permittert og arbeidsledige under koronaen, skulle prioriteres. LO bruker begrep som hjerterått og at folk er i harnisk over at deres egen regjering ikke prioriterer dem. Familier og personer som er hardt rammet av pandemien økonomisk, fikk altså – i utgangspunktet, i hvert fall – ikke en krone. Nå registrerer vi at statsministeren sitter på telefonen og ringer debattanter før Debatten-sendingen i går, så vi får se hva som skjer.

Det som i hvert fall er klart, er at det på bistandsområdet leveres over 40 mrd. kr. På klimaområdet sitter pengene løst. Fagforeningsfradraget blir prioritert, og der skal vel LO ha betalt for de 42 millioner kronene som de spyttet inn i valgkampen for rød-grønn valgseier.

Fremskrittspartiet mener det er feil å kutte til uføre, arbeidsledige og permitterte og vil sikre at disse faktisk får det de har krav på. Hva vil statsråden si til alle permitterte, syke og uføre som nå får det vanskeligere? Hvorfor er det viktigere å prioritere bistand, symbolske klimatiltak og fagforeningsfradrag enn å stille opp for syke, uføre og personer som har vært permittert, og som er hardt rammet av pandemien i Norge?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:23:31]: Det er interessant å høre på Sylvi Listhaug, for hva er det Arbeiderparti-Senterparti-regjeringa har gjort? Jo, vi har overtatt et budsjett fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, som er innsatt av Sylvi Listhaug og Fremskrittspartiet, som var deres støtteparti. Og så har vi begynt helt systematisk å se på hvordan vi kan gjøre grep i det budsjettet som gjør at forskjellene mellom folk går ned, hvordan vi kan gjøre grep som gjør at de som har lave inntekter, får mindre skatt, at de som er bekymret for strømregningene, får mindre avgifter, at de som må reise langt til jobb, skal få mindre kostnader med å pendle.

Så har vi vært opptatt av å ta tak i noen av de mest sårbare gruppene. For eksempel valgte de partiene som Sylvi Listhaug satte inn i regjering, å kutte 300 mill. kr til ressurskrevende brukere, altså de som har absolutt størst hjelpebehov i norske kommuner. Det syntes Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre det var klokt å kutte. Vi la det inn igjen, nettopp fordi vi mente det var viktig at man skal hjelpe dem som har størst behov. Man valgte å kutte i AAP-ordningen, altså arbeidsavklaringspenger, som gjorde at mange ville stå uten sikkerhet fra 1. januar. Vi legger de pengene inn igjen, nettopp for at folk skal føle mer trygghet. Vi har lagt inn midler til tiltaksplasser, varig tilrettelagte arbeidsplasser. Vi har gjort mange grep for å prøve å få ned forskjellene mellom folk. Det er egentlig hele prosjektet til Arbeiderpartiet og Senterpartiet når vi kommer inn i regjering: å få ned de geografiske forskjellene – at en skal ha samme muligheter uansett hvor en bor – og også de økonomiske forskjellene.

Vi følger jo debatten. Det mener jeg er et veldig godt tegn, at vi har en statsminister som følger debatten, snakker med folk, ringer, lytter og er lydhør. Det mener jeg er en statsministers jobb og oppgave. Selvfølgelig skal han gjøre det, og det at en opposisjonspolitiker er kritisk til at en statsminister snakker med folk, synes jeg er forunderlig. Jeg synes det er en god ting.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:25:20]: Å skyldte på andre ser ut til å være mantraet til Slagsvold Vedum.

Fremskrittspartiet er svært skeptisk til symbolske klimatiltak og særnorske høye skatter og avgifter. Norge har ikke en egen atmosfære, og da gir det liten mening med særnorske og ekstremt høye klimaavgifter, som bare flytter arbeidsplasser, utslipp og velferd over til andre land. At vi skal plage næringslivet og befolkningen med skyhøye CO₂-avgifter når vi ser andre land, som Kina og India, fortsette med å øke utslippene, er helt tragisk.

Den 8. april 2021 sa Trygve Slagsvold Vedum om CO₂-avgiften:

«Det er enkelt å mene at du skal tredoble CO₂-avgiften hvis du kan ta elsparkesykkelen ned til rådhuset eller til et departementsbygg. Men en fisker som bor i Nordland som trenger å få inntekt fra fiskebåten, eller en håndverker i Trøndelag som trenger bil for å komme seg til jobben – da blir virkeligheten en helt annerledes.»

Og på spørsmålet om å reversere det:

«– Ja, dette er helt uaktuelt. Det er høyrepolitikk på sitt dårligste.»

Hvorfor lar Senterpartiet seg overkjøre av Arbeiderpartiet til å føre dårlig høyrepolitikk, når det får store konsekvenser for bedrifter og folk over hele landet?

Presidenten: Presidenten må minne om at når tiden er ute, skal en ikke ta sats, da skal en gå inn for landing.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:26:36]: Jeg får ta sats nå, jeg da, når tiden begynner.

Hva er det Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen gjør for bilistene? Jo, vi setter avgiftene ned sammenlignet med den proposisjonen som ble lagt fram, nettopp fordi vi er opptatt av å ha en rettferdig og god klimapolitikk som ikke rammer folk urettferdig. Hva gjør vi f.eks. med en avgift som rammer folk som bor rundt omkring i hele Norge? Vi reduserer strømvavgiftene med nesten 50 pst. i januar, februar og mars. Vi ser at alle i Norge er avhengig av å bruke strøm, og det rammer sosialt veldig skjevt. Derfor gjør vi det grepet.

Så er vi opptatt av dem som er veldig avhengig av mye transport – med pendlerfradraget, som ble kuttet da Fremskrittspartiet hadde finansministeren. Nå øker vi det. For eksempel får en som pendler rundt 12 mil hver dag, 4 500 kr mindre i skatt. Så de som er avhengig av transport, kommer bedre – mye bedre – ut med det budsjettforslaget som Arbeiderpartiet og Senterpartiet har lagt fram, enn det som Høyre og Fremskrittspartiet har vedtatt for dette året.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Sylvi Listhaug.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:27:39]: Det er ren løgn. På tre uker har Senterpartiet altså levert avgiftssjokninger for norske bilister på over 1 mrd. kr. Folk som har bestilt seg ny bil, hybridbil, får seg nå et avgiftssjokk på oppimot 80 000 kr neste år. Tidligere i år stilte Marit Arnstad ultimatum: Senterpartiet skulle ikke delta i en regjering som økte bensinprisen til over 20 kr per liter. Det har den faktisk gjort flere ganger. Og hva sa statsråd Vedum? – Dersom vi kommer i regjering til høsten, er det helt uaktuelt å øke kostnadene for dem som kjører en bensin- eller dieselbil.

Før valget var man krystallklar på dette, og nå løper man fra løftene sine. I stedet begynner statsråden nå – det vet jeg – å snakke om pendlere. Det er dessverre ikke så veldig mange som pendler i Norge. De aller fleste vil få avgiftssjokk og utgiftssjokk av dette. Hvorfor har Senterpartiet sviktet bilistene og latt seg overkjøre av Arbeiderpartiet også i denne saken?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:28:44]: Når man er tom for argumenter, må man beskyldte en statsråd for løgn. Det er tydelig at Listhaug trenger å skru opp temperaturen når argumentene er tynne.

For å ta bil først: Når man ser de budsjettforslagene som Arbeiderpartiet og Senterpartiet har lagt fram,

sammenlignet med det fra regjeringen som Sylvi Listhaug satte inn, er avgiftene lavere, ikke høyere. Hvis man f.eks. er opptatt av pumpepris, f.eks. på biodiesel, så er den 60 øre lavere. Vi gjør denne typen helt målrettede grep.

Hvis jeg skal regne ut fra det vedtatte budsjettet i år, er det beregnet at med de avgiftsgrepene vi gjør, blir det kanskje en normalpris på 50 kr i merkostnad. Det er den beregningen. Men så gir vi en pendler som f.eks. pendler 12 mil, 4 600 kr mindre i skatt, som gjør at han kommer mye bedre ut. En som tar ferje, kommer bedre ut. En som er avhengig av transport i hverdagen, kommer mye bedre ut med det opplegget som Arbeiderpartiet og Senterpartiet har lagt fram, enn det Høyre og Fremskrittspartiet har stemt igjennom år etter år i Stortinget.

Presidenten: Sylvi Listhaug – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:29:47]: De kommer ikke unna at det er 1 mrd. kr ekstra i økte avgifter.

Det er en annen sak jeg også er opptatt av. I likhet med meg er det mange foreldre som sender barna sine i private barnehager. Foreldre og barn er jevnt over fornøyd med disse. Norge hadde aldri hatt full barnehagedekning hvis det ikke hadde vært for gründere og familier som starter private barnehager. Jeg møtte to av dem i går: Anita Gaustad som driver Solbakken barnehage i Trondheim og Anette Lauareid Hovdan som driver Småfolk barnehage i Etne, der jeg også har vært på besøk. Nå ser det ut til at regjeringen legger opp til økonomisk å ta livet av disse barnehagene i statsbudsjettet. Anita og Anette sier rett ut at det kan bety kroken på døra – det vil ramme knallhardt.

Hvorfor er det viktigere å føre en sosialistisk politikk mot private barnehager framfor å sikre gode barnehager og la foreldrene velge selv? Er det Arbeiderpartiet som styrer også her?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:30:53]: For å ta det med bil først, som vi var innom i stad: Sylvi Listhaug, som kjører elbil, bør være kjempeglad for at vi reduserer strømagiftene med 48 pst. Det burde hun juble høyt for.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:31:04]: Jeg kjører ikke elbil. Statsråden må ikke lyve. (Presidenten klubber.)

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:31:05]: Vi går videre til barnehagebiten. Vi i Senterpartiet er veldig opptatt av å ha både offentlige og private barnehager i Norge. Det er også Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen. Miksen av offentlige og private barnehager har vært av det gode. Så er vi opptatt av at de skattepengene vi bruker, nettopp skal gå til barnehagedrift, at det

skal gjøres effektivt og godt, og at det skal sikre ulike barnehager rundt omkring i hele Norge. Når vi nå har gjort den justeringen på kompensasjon for pensjonskostnader, er det fordi jeg tror at skal man ha en god oppslutning rundt god finansering av barnehager over tid, må det være mest mulig rett kompensasjon. Så er man nå kommet fram til at den kompensasjonen som er blitt gitt, er litt for høy. Jeg tror det er viktig for alle oss som forvalter skattepenger, at vi gir rett kompensasjon. Og så må vi selvfølgelig ha hjelpeordninger for dem som har fått spesielle utfordringer, og det har regjeringen lagt opp til

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:32:12]: Vi er i ein situasjon med eit budsjett i uroleg sjø, og i den situasjonen vil eg be den nye fiskeri- og havministeren om å segle inn i méda.

Vi har vore gjennom ein valkamp der fiskeri absolutt har vore høgt på dagsordenen, der den samla opposisjonen har vore kritisk til fiskeripolitikken til den gamle regjeringa. I fjor kom det ein rapport frå Riksrevisjonen som slo ned som ei bombe i norsk fiskeripolitikk. Rapporten slo fast at den rådande fiskeripolitikken har vore øydeleggjande for kystsamfunn, har brote med sentrale prinsipp i fiskeripolitikken, har ført til konsentrasjon av fiskerettar og har sørgt for at store aktørar er blitt enda større – han har rett og slett stengt vegen til å kome seg ut i fiskeria for ungdom. Det er altså på rad og rekkje ei negativ utvikling for kystnasjonen Noreg, som er bygd på fiskeri. Mange kystsamfunn står no, effektivt, utanfor det lukka fisket.

Regjeringa har – og velkomen til statsråden – danna ei plattform der riksrevisjonsrapporten ikkje er nemnd med eit ord, samtidig som representantar frå Arbeiderpartiet, bl.a. statsråden da han var kandidat, har brukt mykje av tida si i fiskeripolitiske samanhengar til å referere til riksrevisjonsrapporten og til at dette må ein gjere noko med. Så eg ønskjer at statsråden rett og slett trekker opp kva som blir hovudlinjene, for det er vanskeleg å sjå ut frå plattformen at dette er ein ny kurs i eit uroleg hav.

Statsråd Bjørnar Skjæran [10:34:07]: Av Hurdalsplattformen går det veldig klart fram at vi vil legge fram en ny kvotemelding for Stortinget. Den jobben er allerede i gang. Vi gjør forberedende arbeid, og vi har også sagt noe om hva som er målsettingene våre med det.

Jeg har store ambisjoner for videreutvikling av fiskeindustrien. Vi har også vært klar på at vi ønsker at kvotene fordeles på en forutsigbar og mer rettferdig måte, at det legges begrensninger på eierskap i kystflåten, og at bredden og mangfoldet i kystflåten trygges. Dette skal

selsvagt bl.a. skje basert på et tilstrekkelig kvotegrunnlag.

I tillegg til at vi har varslet en ny kvotemelding – noe jeg også oppfatter at fiskerierorganisasjonene er veldig fornøyd med – vil vi komme tilbake til Stortinget med oppfølging av Riksrevisjonens rapport, og det foreligger også anmodningsvedtak fra denne forsamlingen som vi skal håndtere i tur og orden.

Men helt grunnleggende: Det som er grunnmuren i fiskerilovgivning, de tre lovene som er helt sentrale, de ligger fast. Det vil være utgangspunktet, og vi vil etter hvert som arbeidet skrider fram, kunne melde fra om både den tidsplanen som foreligger for dette, og hva som vil være innholdet i en ny kvotemelding.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:35:42]: Ei ny kvotemelding tar tid. Det tar tid å kome tilbake til Stortinget med respons på det Riksrevisjonen kom med i fjor vår. Eg antar at statsråden ikkje har tenkt å kome til Stortinget og berre vise til at det kjem noko om veldig lenge. Her må vi ha ein reell fiskeripolitisk diskusjon.

Situasjonen for fiskeria er at med dagens system blir stadig fleire rettar samla på stadig færre hender. Det er ein maskin som berre går og går og går. Det har skjedd ei omfordeling frå kystsamfunna til stadig færre reiarlag, som er totalt øydeleggjande for kystsamfunna si moglegheit for eksistens.

Eg har bite meg merke i at regjeringa ønskjer ei meir føreseieleg og rettferdig fordeling, men det er vel ingen her som veit kva det kan innebere. Kan statsråden gi oss eit lite innblikk og opplyse Stortinget? Kva meiner ein med «meir føreseieleg og rettferdig»? Kan kystsamfunna vente seg ein vesentleg større del av kvotereittane?

Statsråd Bjørnar Skjæran [10:36:45]: Det tror jeg vi skal få lov til å komme tilbake til når vi kommer lenger fram i det arbeidet som vi har tenkt å gjøre. Den forrige regjeringen brukte seks år på å levere en kvotemelding til Stortinget. Jeg har langt høyere ambisjoner når det gjelder tidsbruk for den jobben jeg og resten av regjeringen skal gjennomføre. Så snart jeg er klar og kan meddele noe om tidsplanen for det, vil jeg på egnet måte sørge for at det blir gjort.

Det er helt grunnleggende at vi ønsker å få på plass en forutsigbar, men også mer rettferdig fordeling av kvotene. Vi kommer også til å jobbe med rekruttering. De siste ukene har på tydelig måte også fortalt at vi har behov for å bidra til en økt rekruttering av kvinner i fiskerieringen. Som det framgår av plattformen, vil vi også legge begrensninger på eierskapet i kystflåten.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Torgeir Knag Fylkesnes.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:37:51]: Vi kjem kanskje ikkje så mykje lenger med omsyn til å få vite kva som kjem i desse meldingane, men vi kan kanskje få klarleik i om statsråd Bjørnar Skjæran er einig med Bjørnar Skjæran frå valkampen, som uttalte at dei ønskte ein fiskeripolitikk som skulle styrkje fiskerisamfunna. No skulle det vere den minste flåten sin tur.

Kan statsråden fortelje litt om kva Bjørnar Skjæran meinte med det, og om det har forankring i politikken til regjeringa?

Statsråd Bjørnar Skjæran [10:38:31]: Svaret på det første spørsmålet er ja. Lønnsomheten i den minste flåten fortjener særskilt oppmerksomhet. Det vil den få fra denne regjeringen. Vi er også opptatt av å skape større verdier og mer aktivitet i kystsamfunnene. Det betinger en variert flåte. Derfor er det også nedfelt så tydelig som det er i Hurdalsplattformen.

Jeg har stor respekt for at det finnes utålmodighet i denne salen når det gjelder en så viktig sak som en ny kvotemelding. Vi skal levere så raskt som det er mulig, men vi har også vært klar på – og det er et sterkt ønske fra min side – at vi skal ha et godt samarbeid med fiskerierorganisasjonene. Det vil sikre legitimitet for de resultatene og forslagene vi legger på bordet. Jeg har også tatt meg den frihet å uttrykke en ambisjon om å legge noe på bordet for denne salen som kan være et utgangspunkt for en bred forankring i Stortinget, slik at vi kan få den forutsigbarheten som næringen fortjener.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:39:33]: SV har ikkje sagt at vi ønskjer ei ny kvotemelding. Vi meiner at det med utgangspunkt i den førre kvotemeldinga er nok grunnlag for å gjere nye vedtak. I mellomtida blør kystsamfunna. Det er det som gjer at vi er utålmodige.

Ei stor sak som er utanom kvotemeldinga, og som er full av dramatikkk langs kysten, er kvar dei store båtane skal slutte å fiske. Skal ein tillate at konvensjonell havfiskeflåte skal gå langt inn i fjordane for å fiske? Eit tilfelle er frå Breivikfjorden i Nord-Noreg, der ein stor, konvensjonell havfiskeflåte la over 700 garn midt i fjorden. Ein treng ikkje å vere ekspert på dette for å skjøne at det tømmer ein fjord for fisk. Spesielt fisk som er raudlista, f.eks. kysttorsken, som vi er heilt avhengige av, blir tømt på denne måten. Dette kan dei gjere fordi ein kan gi dispensasjonar til at havfiskeflåten kan gå inn. Det gjorde den førre regjeringa ofte.

Vil denne statsråden slutte med det og trekkje tilbake alle dispensasjonar, slik at området innanfor grunnlinja er for kystfiskeflåten?

Statsråd Bjørnar Skjæran [10:40:41]: Kvotemeldingen er det ene redskapet for å legge på plass det som denne regjeringen ønsker skal være framtidens fiskeripolitikk, men vi har også andre virkemidler. Et av dem er de årlige reguleringene, og jeg har allerede satt spørsmålet om havdeling på dagsordenen, for vi må gjennom de årlige reguleringene se til at vi har en fornuftig deling av havområdene. Så dette er noe vi vil komme tilbake til i forbindelse med de årlige reguleringene.

Presidenten: Kristoffer Robin Haug – til oppfølgingsspørsmål.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [10:41:19]: Jeg vil takke representanten Knag Fylkesnes for å ha løftet et veldig viktig fiskeripolitisk spørsmål og vil legge til at villaksen nå er så kritisk truet at den har blitt en rødlistart. Vi vet at åpne, usikrede oppdrettsanlegg er en av de klart største truslene mot villaksen. Bruken av disse har vokst så voldsomt at det nå er tusen ganger mer oppdrettslaks enn villaks i Norge. Det truer både en viktig art i Norges økosystem og også fisket av villfisk, som har lange tradisjoner i Norge. Derfor har Miljøpartiet De Grønne i lang tid tatt til orde for lukkede havbaserte anlegg.

Mitt spørsmål til statsråden er: Har statsråden tenkt å akseptere fortsatt forurensende oppdrett i åpne anlegg? Hva er fiskeriministerens plan for å redde villaksen?

Statsråd Bjørnar Skjæran [10:42:15]: Først vil jeg understreke at det konstitusjonelle ansvaret for villaksen ligger til en annen statsråd enn fiskeri- og havministeren. Men ansvaret for havbruksnæringen og videreutviklingen av den ligger hos meg.

Havbruksnæringen er helt avgjørende for lys i huse, for verdiskaping og for trygge arbeidsplasser i massevis av kystsamfunn og utgjør også en vesentlig andel. Så mye som to tredjedeler av norsk sjømateksport kommer fra havbruksnæringen.

Det er bred politisk enighet om at denne næringen skal utvikles videre, og regjeringen ønsker å bidra til fortsatt vekst i havbruksnæringen innenfor bærekraftige rammer. Vi vil levere politikk som skal bygge opp under det.

Det aller viktigste insentivet vi har, er trafikklyssystemet, som Hurdalsplattformen slår fast at vi ønsker å videreføre, men også videreutvikle med nye miljøindikatorer.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:43:28]: Mitt spørsmål går til finansminister Slagsvold Vedum.

I motsetning til representanten Listhaug, som var her tidligere, har Rødt og regjeringen et felles mål om mindre forskjeller mellom folk. Da finansministeren skulle legge fram tilleggsproposisjonen til statsbudsjettet, sa han til NTB at det blir en helt annen retning, vi skal gjøre grep som får ned både sosiale forskjeller og geografiske forskjeller. Da ble jeg veldig håpefull – bare for å bli skuffet da budsjettet faktisk kom og justeringene var altfor beskjedne for å snu forskjellsutviklingen.

I fjor kom det en oppsiktsvekkende rapport som viste at de én prosent rikeste i Norge i realiteten betaler mindre skatt per krone de tjener enn alle oss andre. Årsaken til det er at denne eliten ikke bare mottar lønn, aksjeutbytte og har store formuer, de eier også selskap som går med enorme overskudd. Derfor er også et av tiltakene som bl.a. SSB-forsker Rolf Aaberge peker på, å øke skatten på selskapenes overskudd. Han mener at høyre-regjeringens kutt i selskapsskatten fra 28 til 22 pst. har hatt mer å si for ulikheten enn kuttene i formuesskatten, og at å reversere disse skatteuttene må til for å få ned forskjellene.

Jeg har allerede fra denne talerstolen kritisert regjeringen for å frede skatteforliket, og det står jeg ved, men skatteforliket er jo allerede brutt – i feil retning. I strid med avtalen som man hadde gjort, kom Siv Jensen med et ekstra kutt i selskapsskatten, fra forlikets 23 til 22 pst. Ett prosentpoeng kan høres lite ut, men utgjør altså 4,4 mrd. kr, som kunne gått til en bedre hverdag i by og bygd.

Så mitt spørsmål er: Hvorfor freder regjeringen en selskapsskatt som ligger lavere enn det forliket som man inngikk med høyresiden, la opp til?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:45:30]: Det som er noe av det aller viktigste for oss som sitter i denne salen, er at vi har skatteinntekter å omfordele. At noen skaper verdier og arbeidsplasser, gjør at naboen vår og andre får arbeid. Da er vi avhengig av å ha et godt privat næringsliv – både store og små bedrifter rundt omkring i hele Norge som skaper arbeidsplasser og verdier, og deretter gir skatteinntekter.

Det som har vært noe av det fine i Norge, er at vi har hatt bred enighet om noen grunnpillarer i skattepolitikken, og en av dem er at vi har ønsket gjennom skatteforliket å ha en stabilitet rundt bedriftsbeskatningen og selskapsskatten. Den er da på 22 pst. Vi viderefører det samme nivået som forrige regjering gjorde.

Så har vi brukt andre grep for omfordeling, bl.a. på inntektssiden, som gjør at de som har høyest inntekt, betaler litt mer skatt, mens de som har lavere inntekter, betaler mindre; alle som har mindre enn 750 000 kr i inntekt, må betale mindre. De som har høye formuer, må betale lite grann mer, mens ganske mange slipper å

betale formuesskatt fordi vi øker bunnfradraget for dem med lave formuer. Vi gjør mange ulike grep for omfordeling i skattesystemet, bl.a. for dem som har lang reise, og dem som bor i Troms og Finnmark.

Men i bunnen har det vært en styrke i Norge at det har vært stabilitet, som har gjort at folk har turt å investere, turt å satse, vil skape arbeidsplasser og vet hva som er hovedpålene i synet på både eiendomsrett og skattepolitikk. Derfor har vi lagt det nivået på 22 pst.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:47:07]: Linjen i norsk skattepolitikk har ikke vært stabilitet. Den har vært kutt. Gjennom de åtte årene som Arbeiderpartiet og Senterpartiet satt i regjering i forrige omgang, holdt man den skatten på 28 pst. Så kuttet høyregjeringen den ned, og man ble enige om et forlik på 23 pst. Så kuttet høyregjeringen den enda mer.

Det jeg lurer på, er hvorfor det er så viktig med denne forutsigbarheten at man ikke kan øke skattene igjen. Hvorfor er det viktigere at store selskaper – for dette er snakk om store selskaper som går med store overskudd – skjermes fra skatt, enn at f.eks. de arbeidsledige får de feriepengene de er blitt lovet?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:47:45]: Skal vi i stortingsalen klare å ha goder å fordele, trenger vi privat verdiskaping i Norge. Vi trenger arbeidsplasser og folk som er villige til å satse. Derfor har vi gjort veldig mange ulike skattegrep nettopp for å skape privat verdiskaping. Et av de skattegrepene er at vi har satt selskapsskatten på det nivået vi har. Det var også noen utfordringer da skattnivået ble satt på 22 pst. Derfor innførte man en trinnskatt for deg og meg – alle som er på Stortinget, har gjennom det sørget for at man har fått høyere beskatning med det grepet som vi gjør i vårt alternative forslag. Vi bruker de andre elementene i skattesystemet til omfordeling. En stortingsrepresentant som tjener rundt en million, får mer skatt, mens en som tjener 500 000 kr, får mindre skatt – akkurat som både Arbeiderpartiet og Senterpartiet sa før valget. Vi var også tydelige når det gjaldt bedriftsbeskatning.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Marie Sneve Martinussen.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:48:53]: Jeg har en idé til finansministeren, som han kanskje kan vurdere. Hvis trinnskatt er løsningen for at folk med høy inntekt skal betale mer – hva med en progressiv selskapsskatt, som f.eks. diskuteres i Storbritannia nå?

Hvis målet er å få ned forskjellene, vet vi at universelle velferdsgoder er en viktig del av løsningen. Det vet også Senterpartiet, for både i partiprogrammet deres og i Hurdalsplattformen står det fine ting om universell vel-

ferd, og spesifikt at tannhelse er den utvidelsen vi trenger i velferden vår nå. Men selv om det handler om munn, hjelper det ikke bare å ha det i kjeften; det må også penger på bordet for å få tannhelse. Mitt spørsmål er: Hvorfor har regjeringen satt av 0 kr til å følge opp sitt veldig fine ønske om en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten med mål om å likestille den med andre helsetjenester?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:49:42]: Fordi Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen hadde tenkt å styre lenger enn i fire uker da vi la fram tilleggsprosposisjonen. Hurdalsplattformen er en plan for fire år, og en av planene der er nettopp det representanten løfter fram om tannhelse, for vi mener det er viktig.

Jeg er helt enig i analysen om universelle velferdsgoder, og det er derfor vi har det synet vi har på en del avgifter. Det som har vært en utvikling de siste årene, er at man har hatt et ønske om å gå fra et mer progressivt skattesystem, altså skatt etter evne, til mer flate avgifter. Derfor gjorde vi det store, tunge grepet som vi har tatt i dette budsjettet, for å redusere avgiftene på strøm. Det kommer alle til gode, uavhengig av hvilken inntekt man har. Det har vært en lang diskusjon i Norge, og også i flere andre land, hvordan man skal ta inn skatteinntekter. Vi mener et progressivt skattesystem er rett, og da håper vi at også representantene her vil merke at det skjer store og gode grep når det gjelder tannhelse, i løpet av disse fire årene.

Presidenten: Marie Sneve Martinussen – til oppfølgingsspørsmål.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:50:41]: Finansminister Slagsvold Vedum har jo stått her jeg står nå, mange ganger de siste årene og utfordret finansministre fra høyresiden på usosial politikk – med ganske friske fraspark. Nå har finansministeren oppnådd det jeg antar var målet, nemlig å få makt til faktisk å gjøre noe, og ikke bare – som jeg – stå her og kjeft. Derfor er jeg skuffet over at så mange usosiale kutt blir fredet: fribeløpet og barnetillegget for de uføre, feriepenge for arbeidsledige, brillestøtten og ikke minst økningen i egenandelen på helsetjenester, som i realiteten er en flat avgift på sykdom. Så hva har egentlig skjedd? Har finansministeren glemt å ta med seg notatene fra opposisjonen inn i regjering, eller er det ikke alle flate avgifter som er like viktige?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:51:29]: Vi har begynt i en ende. Når man skal gjøre en jobb, må man ta én bit om gangen. Den første biten vi tok, gjaldt ressurskrevende brukere. Vi syntes det var et av de tøfeste kuttene Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fo-

reslo, for det rammer en ganske sårbar gruppe, og man kan også bli satt opp mot andre i egen kommune.

Så var det det med arbeidsavklaringspenger. Vi mente det var viktig å få trygghet rundt det, for det skulle fjernes allerede fra 1. januar. Derfor prioriterte vi midler til det.

Selv om ledigheten er på vei ned, øker vi antall tiltaksplasser, for vi mener at noe av det aller viktigste for å få folk ut av fattigdomssituasjonen er å få folk i arbeid. Derfor økte vi med 1 000 tiltaksplasser, og for dem som må ha varig tilrettelagte arbeidsplasser, økte vi det. Vi mener at det å få flest mulig i jobb er noe av den beste fordelingspolitikken vi kan føre, samtidig som vi skal ha et trygt sosialt nett i bunnen.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Tina Bru (H) [10:52:45]: Finansministeren sto nettopp på talerstolen her og sa at de som tjener 500 000 kr, får lavere skatt. Det er for så vidt riktig, men det er bare halve sannheten i dette budsjettforslaget. I et svar fra Finansdepartementet kommer det frem at både de som tjener under 400 000 kr, vil få økt skatt, og de som tjener over 600 000 kr, vil få økt skatt, sammenlignet med budsjettet som Solberg-regjeringen la frem.

Jeg har tidligere kritisert regjeringen for å smøre tynt utover. I vår regjeringstid prioriterte vi lettelser og støtte til dem som trenger det mest, f.eks. gjennom redusert foreldrebetaling i barnehagen for lavinntektsfamilier, og nå, i det siste budsjettet vårt, et målrettet skattefradrag for unge med lav og middels inntekt. Støre-regjeringen derimot reduserer maksprisen i barnehagen for alle, i stedet for å ha målrettede tiltak for dem det hjelper mest. Regjeringen fjerner jobbfradraget til unge med lav inntekt, men gir redusert elavgift til absolutt alle. Det er ikke målrettet. Det er også i strid med plattformen til regjeringen, hvor det står at regjeringen vil redusere inntektsskatten for dem med inntekter under 750 000 kr. Det har jeg nettopp referert at ikke er riktig.

Mitt spørsmål til finansministeren er derfor: Hvordan forsvarer statsråden at han øker skattebyrden for lavinntektsgrupper, for dem med inntekt under 400 000 kr, sammenlignet med det Solberg-regjeringen la opp til?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:54:21]: Noen ganger tror jeg at når en har vært statsråd, som representanten Tina Bru, og så kommer på Stortinget, tenker en at en kan velge litt selektivt, og så lager en liksom virkeligheten. For det å framstille det som at det i skatteopplegget til Arbeiderpartiet og Senterpartiet nå er en skjerpelse for grupper som tjener under 750 000 kr – det er det ikke, i stort. Det kan være enkeltutslag, men i stort er det ingen tvil om at to av tre skattytere får mindre skatt med det opplegget som Arbeiderparti–Senter-

parti-regjeringen har lagt fram, sammenlignet med høyre-regjeringens forrige vedtatte budsjett. Det er fordi vi f.eks. har vært opptatt av at de som reiser langt på jobb, skal få lavere skatt, mens Høyre, da de satt og styrte, ønsket at de som reiste langt, skulle få høyere skatt, for de mente at det var et klimaproblem at folk reiste så langt på jobb. Det var hovedargumentasjonen i sin tid.

Så har jeg merket meg at Tina Bru og Høyre gang etter gang er så utrolig kritisk til at denne regjeringen har tro på avgiftskutt. Av alle ting jeg hadde trodd jeg skulle få kritikk fra Høyre på, er det altså for at vi kutter avgifter for folk – det er ikke målrettet! Det kunne en jo sagt om alle mulige skattecutt også, men selvfølgelig er det en målrettet ordning når vi kutter strømvavgiftene for folk. Alle i hele Norge får lavere avgift og lavere regning på grunn av dette kuttet, og det er vi opptatt av, for vi mener at strøm er et primærgode. Som tidligere energiminister burde hun jo vært bekymret for at den politikken hun selv har vært ansvarlig for, fører til at vi har rekordhøye strømpriser i det norske markedet nå. Det første den nye regjeringen gjør, er å redusere avgiftene, og vi reduserer dem spesielt i vintermånedene – januar, februar og mars – med nesten 50 pst. Det er målrettet, for vi er opptatt av alle folk. Vi synes ikke det er noe problem om det er en helt vanlig norsk familie som også får glede av det – at det ikke bare skal være et fattigdomstiltak. Det skal hjelpe alle. Derfor gjør vi det.

Tina Bru (H) [10:56:09]: Jeg skjønner at statsråden heller har lyst til å stå her og snakke om elavgift, som vi har snakket om før, for han har åpenbart ikke sett på tabellene fra sitt eget departement. Det jeg spurte om, var fakta som kom fram i det spørsmålet vi har stilt Finansdepartementet om at de som tjener under 400 000 kr, får økt skatt med det opplegget regjeringen legger opp til. Nå gjentar også statsråden her i dag at to av tre nordmenn vil få lavere skatt med regjeringens opplegg enn det Høyre la opp til i sitt budsjettforslag. Det er feil, for finansministeren har ikke sammenliknet med det Høyre la fram. De har sammenliknet med 2021-budsjettet, det såkalte referansesystemet. Jeg skjønner at det har vært en misforståelse her, men det har vi nå fått svar på fra Finansdepartementet. Så spørsmålet er om finansministeren har lyst til i salen i dag å korrigere de uttalelsene han har hatt tidligere om at alle med mindre enn 750 000 kr i inntekt får lavere skatt, når vi vet at det viser seg å være feil. Jeg håper han vil korrigere de uttalelsene her i Stortinget i dag.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:57:11]: Det kan folk sjekke selv. Man kan se hva har jeg i skatt nå, og så går man og sjekker. Ja, det har jeg i skatt nå. Og så kan man sjekke forslagene som kommer fra regjeringen, og så ser man om det da blir mer eller mindre i skatt.

Da vil sånn ca. to av tre – det kan være noen nyanseskjeller – få lavere skatt når de ser på sitt skatteopplegg i 2022 i forhold til 2021. Det er det forslaget Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og Fremskrittspartiet har vedtatt, og som folk forholder seg til. Vi legger fram vårt forslag og håper selvfølgelig å få flertall for det i Stortinget. Hvis vi får flertall for det i Stortinget, vil omtrent to av tre oppleve at de får en lavere skattebyrde neste år enn i år.

I tillegg skjønner jeg at Tina Bru blir litt frustrert over at jeg tar tak i at hun løfter elavgiften selv, men det er et viktig politisk grep fra denne regjeringen å prøve å få ned slike avgifter som rammer alle. Derfor har vi prioritert 2,9 mrd. kr til lavere strømvavgifter, som er lavere strømvavgifter neste år enn i år.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Tina Bru.

Tina Bru (H) [10:58:17]: Jeg tror det nærmeste vi kommer å komme en korrigering av disse uttalelsene her i dag, er at finansministeren nå har begynt å si omtrent to av tre, istedenfor to av tre, som han har sagt tidligere. Dette er ikke nyanser. Det blir økt skatt for den gruppen som tjener under 400 000 kr. Det gis fra regjeringens side inntrykk av at de ikke vil endre trinnskatten for dem med lave inntekter, men det er feil. Det har departementet innrømmet er en feil fremstilling. De sier at dette skal rettes opp i den endelige utgaven – og jeg kan si hva departementet til statsråden skriver – sånn at det kommer tydelig frem at trinnskattesatsene i trinn 1 og 2 økes i regjeringens forslag sammenlignet med Solberg-regjeringens forslag. Det betyr at alle med inntekt under 650 000 kr får en høyere skattesats enn de ville hatt med en Høyre-regjering. De med inntekt under 300 000 kr får i snitt 1 000 kr i økt skatt. Det er en av de høyeste økningene for de gruppene som får økt skatt med deres forslag. Synes statsråden at budsjettet med det har en god sosial profil?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:59:17]: Nå velger representanten Tina Bru helt bevisst, for å skape en misforståelse, å trekke ut dette. Det er et faktum at tjener man f.eks. 500 000 kr, 580 000 kr eller 600 000 kr, får man lavere skatt neste år enn i år. Hvis man i tillegg pendler, får man enda mer glede av det. Er man medlem i en fagforening, får man glede av det. Det er ikke noen tvil om at når folk skal se på sitt skatteopplegg neste år kontra i år, og de er i de gruppene, så vil skattestrykket gå ned, ikke opp. Høyre har styrt Norge i åtte år. I det første budsjettet etter at Høyre har gått av, hvis vi får flertall for det, vil folk som har vanlige og middels inntekter oppleve at skattetrykket blir lavere. I tillegg

vil de merke at avgiftstrykket blir lavere, f.eks. for strøm, og det er vi opptatt av og mener er riktig.

Presidenten: Tina Bru – til oppfølgingsspørsmål.

Tina Bru (H) [11:00:19]: Jeg skal gi statsråden rett i at det nærmeste vi kommer en målretting i dette budsjettet, er hvis man ser på dem som pendler langt, eller på dem som er fagorganisert. Da får man målrettet skattelette. Men for alle andre er det ikke sånn. Regjeringen foreslår høyere skatt for dem med dårligst råd, fjerner jobbfradraget og økningen i foreldrefradraget fra og med barn nummer to. Det betyr opptil 5 000 kr mer i skatt for en lærling, eller at en familie med tre barn under tolv år kan få over 4 000 kr i økt skatt. Igjen foreslår regjeringen å smøre tynt utover istedenfor å gi målrettede tiltak, og det bommer. Jeg som har god inntekt, nyter nå godt av at maksprisen i barnehagen blir redusert, men jeg antar at ikke jeg er målgruppen man egentlig ønsker å treffe. Det man faktisk oppnår med å redusere maksprisen, er at 41 000 husholdninger i Norge ikke vil nyte godt av noe av dette fordi de per i dag ikke tjener nok til engang å betale makspris. Jeg lurer på om statsråden synes at det er en målrettet ordning, og hva han vil gjøre for de 41 000 som ikke drar nytte av redusert makspris.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:01:28]: Det er jo ekstremt målrettet når alle som har barn i barnehage i Norge, får lavere pris. Det er det vi vil. Regjeringen ønsker at det skal være billigere å ha barn i barnehage for alle. Så gjennomfører vi det, sånn at det blir billigere å ha barn i barnehage for alle. Så vil vi at de som har høyest inntekter, skal skatte lite grann mer, at en skal være med og betale den reduserte regningen. Selvfølgelig vil de som har høye inntekter, også få glede av den reduserte prisen, men de bidrar også til å betale det, og det er den tenkningen som ligger i Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen. Det er naturlig at de som har høye inntekter, bidrar lite grann mer, men at alle skal få ta del i fellesgodene. Et av fellesgodene i Norge er muligheten til å ha barn i barnehage, og at prisen ikke skal være for høy. Derfor setter vi prisen på å ha barn i barnehage ned, og det kommer folk til gode. Jeg kunne kommet med andre regnestykker. En familie på Hamar kunne kommet opp i, hvis man hadde regnet med strøm og barnehage, ca. 11 000 kr i lavere kostnader, så dette hjelper folk rundt omkring i hele landet. Vi skal ha primærgoder for alle uansett inntekt.

Presidenten: Ane Breivik – til neste oppfølgingsspørsmål.

Ane Breivik (V) [11:02:42]: Skatte- og avgiftspolitikken handler ikke bare om skattenivå eller fordeling,

men også om hvordan vi styrer atferden i den retningen som samfunnet ønsker seg. Som ordskiftet i denne debatten fint illustrerer, er de store pengene til Støre-regjeringen brukt på universelle avgiftskutt, smurt tynt utover – dette i stedet for å bruke de store pengene på tiltak som virkelig monner. Elavgiften kuttes, reisefradraget økes, og virkningen av det mest effektive klimatilskottet vi har, nemlig CO₂-avgiften, svekkes. En gjennomgang av Aftenposten viser at regjeringen bruker mer penger på å motvirke klimatilskott i Norge enn å styrke dem.

Kan finansministeren vise til et eneste tiltak som kutter utslipp i Norge i 2022, sammenlignet med Solberg-regjeringens budsjett?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:03:50]: Det er mange tiltak jeg kan vise til som gjør det, men det er helt forunderlig å merke den enorme bekymringen fra Høyre og Venstre for avgiftskutt. Vanligvis hender det at man skryter i Høyre og Venstre av at man kutter avgifter, men med en gang det er avgiftskutt som kommer alle til gode, er det helt forferdelig. Jeg forstår ikke denne kjempebekymringen for at folk skal få lavere strømregning. Hvor kommer den fra, egentlig? Hva er problemet med at folk skal få litt lavere strømregning? Jeg synes det er bra at folk får litt lavere strømregning.

Vi gjør mange ting på klima. For eksempel styrker vi Enova, for vi mener det er et godt virkemiddel for å skape industri, arbeidsplasser og få ned utslipp. Vi setter også av 100 mill. kr til å skape ny bærekraftig industri, som f.eks. kan gå inn med tiltak for mer gjenbruk, resirkulering og slikt, for å få ned utslippene. Vi satser på hydrogen, og vi satser på havvind. Vi tar mange grep, for vi ønsker å ha folk med på laget samtidig som vi omstiller Norge og får norske klimagassutslipp ned.

Presidenten: Ane Breivik – til oppfølgingsspørsmål.

Ane Breivik (V) [11:04:53]: Finansministerens eget departement fastslår at Støre-regjeringens budsjett vil kutte 1,5–2 millioner tonn CO₂ mindre enn Solberg-regjeringens budsjettforslag fram mot 2030. De økte klimagassutslippene som f.eks. reduksjon i veibruksavgift medfører, må kompenseres med økte kutt andre steder allerede i 2022. Så langt jeg kan se, er det ingen spor av nye tiltak som kutter utslipp til neste år.

Derfor vil jeg spørre finansministeren om han har regnet på hva hans budsjett vil kutte av klimagasser både i løpet av 2022 og fram mot 2030.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:05:49]: Hva er det Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen har varslet i Hurdalsplattformen? Jo, det er at vi i våre statsbudsjett framover skal begynne med også å ha en klimabereg-

ning av ulike tiltak. Noe av utfordringen når man ser på ulike tiltak, har vært at vi ikke har gode nok verktøy for å se hvordan det eller det grepet gir klimaeffekt. Det har ikke den forrige regjeringen, med Venstre, Høyre, Kristelig Folkeparti og delvis Fremskrittspartiet, utarbeidet. Det skal vi utarbeide, så vi kan få flere spaker å trekke i i klimapolitikken.

Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen har et viktig mål i tillegg. Det er at vi skal ha folk med oss i klimakampen. Skal vi lykkes i den store omstillingen vi trenger for å få norske klimagassutslipp ned, må vi også ha folk med. Det er grunnen til at vi gjør tiltak nå. Vi gjør en del industriltak som kommer til å være grep for fremtiden, og vi gjør tiltak ute, gjennom at vi også øker klimabestanden.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [11:07:02]: Mitt spørsmål går til fiskeri- og havministeren.

Man har flere krav for å delta i kongekrabbefisket i det kvoteregulerte fisket i Øst-Finnmark. Blant dem er at eier av fartøyet må være bosatt i Finnmark og ha vært bosatt der de siste 24 månedene og dessuten være ført i fiskermanntallet i Finnmark de siste tolv månedene. For å oppnå full fartøykvote må fartøyet ha levert fangster fra annet fiskeri med førstehåndsverdi på 200 000 kr, som må anses som et omsetningskrav. Man opplevde en del negative effekter da omsetningskravet ble økt fra 100 000 kr til 200 000 kr. Fiskere i små kystsamfunn inne i fjorder med lite fangstgrunnlag fikk utfordringer med å klare omsetningskravet, og presset i åpen gruppe økte betydelig.

I forbindelse med behandling av representantforslag om å utvide områdeadgangen i det kvoteregulerte kongekrabbefisket ble det ved behandling av Innst. 330 S for 2019–2020 vedtatt følgende:

«Stortinget ber regjeringen vurdere en opptrapningsmodell for krav for å delta i kongekrabbefisket, slik at man sikrer at denne retten tilkommer aktive fiskere, og ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Det kan virke som Fiskeridirektoratet har misforstått denne bestillingen fra Stortinget, for de har i flere runder foreslått å øke omsetningskravet fra 200 000 kr til 300 000 kr – også i år. Det har heldigvis blitt stoppet av tidligere statsråder, og omsetningskravet har blitt videreført på 200 000 kr. Det har derimot skapt stor usikkerhet for fiskere som ikke får vite om de får oppfylt omsetningskravet til fiske av kongekrabbe før i midten av desember.

Kan statsråden berolige fiskere i Finnmark med at omsetningskravet heller ikke i år blir økt, slik direktora-

tet har foreslått, sånn at de slipper å kappfiske de siste ukene av året?

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:08:58]: Denne saken er nå forberedt fra Fiskeridirektoratet og er ute på høring, og jeg kan forsikre representanten at jeg skal behandle den med all den alvorlighet som dette spørsmålet krever. Det er for tidlig i dag å konkludere hva som vil bli beslutningen, men den vil være klar om ikke lenge.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [11:09:21]: Jeg registrerer at statsråden ikke vil berolige fiskerne.

Vi har tidligere vært inne på dette med forutsigbarhet for fiskerne. Det kunne skapt god forutsigbarhet for kongekrabbefiskerne, som i mine øyne er vanlige folk som har bosatt seg i distriktene og livnærer seg av det utkommet som er der. Fiskeridirektøren har hatt dette ute på høring og hatt reguleringsmøte og har fått unisone tilbakemeldinger fra fiskere og fiskeriorganisasjoner om at det er uheldig å øke omsetningskravet. Det er en opptrappingsplan for andre tiltak som Stortinget har bedt om. Burde ikke statsråden tatt til orde for og signalisert til fiskerne at omsetningskravet ikke blir økt i år?

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:10:18]: Jeg har merket meg de kraftfulle motstemmene til det forslaget som ligger ute, og de vil bli tillagt stor vekt når jeg skal ta min beslutning. Og som jeg sa i mitt første svar: Det er en beslutning som ikke ligger langt fram i tid.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Linda Hofstad Helleland.

Linda Hofstad Helleland (H) [11:11:01]: Jeg har lyst til å følge opp det gode spørsmålet fra representanten Strifeldt knyttet til den beslutningen som skal tas. Nå er det stor uro i Finnmark, og det er veldig mange fiskere som er urolige for inntektene for neste år. Jeg respekterer at statsråden ikke vil offentliggjøre sin beslutning her i dag. Men er det slik at fiskeri- og havministeren deler Høyres bekymring for hva den økte inntekten – fra 200 000 kr til 300 000 kr – kan bety av konsekvenser for tryggheten til fiskerne? Hvis dette er en melding som kommer i midten av desember, kan de små båtene presses ut på havet for i løpet av noen dager å fiske det de kan – døgnet rundt. Er statsråden bekymret for tryggheten til fiskerne i Øst-Finnmark?

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:12:05]: Fiskeri- og havministeren er opptatt av fiskernes ve og vel, også kystfiskerne i Øst-Finnmark. Jeg vil derfor sørge for at den beslutningen jeg skal ta, blir tatt så raskt som mulig. Jeg har ennå ikke fått saken på mitt bord, men den

er straks på vei dit, og da skal jeg tilkjennegi hva som blir beslutningen.

Som jeg sa i mitt tidligere svar, har jeg merket meg de kraftfulle motstemmene, og de vil selvsagt bli tillagt vekt når beslutningen skal tas. Men jeg synes ikke at det er rett å forsøke meg på å gå inn på grunnleggende vurderinger i beslutningen som ennå ikke er tatt, når jeg står på Stortingets talerstol, og det ber jeg om respekt for.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Linda Hofstad Helleland (H) [11:12:54]: Mitt spørsmål går til fiskeri- og havministeren, som har det koordinerende ansvaret for arbeidet med regjeringens satsing på grønn skipsfart.

Den maritime næringen er helt avhengig av forutsigbare og stabile rammevilkår for å kunne ta riktige investeringsbeslutninger for å få til en rask og grønn omstilling, som de nå er veldig sterke pådrivere for.

Det er behov for store utslippskutt i skipsfarten. Særlig haster det å få på plass klimavennlige alternativer for de største skipene, som seiler lengst, og som slipper ut aller mest. Skipsfarten er internasjonal og forholder seg til ulike regioner og land. Nå har ikke bare den norske, men også den internasjonale maritime næringen kommet med et forslag om en global avgift på fossilt drivstoff, som skal etableres gjennom IMO. Denne uken er det møter i IMO. Der diskuteres forslaget om en global CO₂-avgift, der midlene skal benyttes til å finansiere grønn teknologiutvikling.

Spørsmålet mitt til fiskeri- og havministeren er: Hvilken posisjon inntar den norske regjeringen på det møtet denne uken?

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:14:31]: Som fiskeri- og havminister har jeg det koordinerende ansvaret for alt som handler om grønn skipsfart. Det er et ansvar jeg tar på det største alvor, og som jeg går til med entusiasme. Norge er kanskje det eneste landet i verden som har en komplett maritim verdikjede. Det ønsker denne regjeringen å hegne om og forsterke. Derfor ønsker vi også å slå ring om norske lønns- og arbeidsvilkår, sikre at norske sjøfolk har en god framtid og øke rekrutteringen til det yrket – i motsetning til det vi opplevde i forslaget til statsbudsjett fra den forrige regjeringen, der man gjennomførte store kutt i nettolønnsordningen.

Det er mye vi må gjøre innenfor grønn skipsfart, og Hurdalsplattformen er full av tiltak som skal svare på det ønsket jeg opplever at næringslivet, industrien og arbeidsfolk har kommet med lenge. De ønsker en mer aktiv næringspolitikk, slik at Norge kan fortsette å ligge helt i front med å utvikle teknologiske løsninger for

grønn skipsfart. Vi vil komme tilbake med en tiltakspakke for grønn skipsfart.

Når det gjelder diskusjonen knyttet til et internasjonalt CO₂-avgiftsfond, som representanten trekker opp i slutten av innlegget sitt, er det litt prematurt for meg å gå inn i det i dag.

Linda Hofstad Helleland (H) [11:16:06]: Det svaret overrasker meg, at det er prematurt for havministeren, all den tid FNs organ for regulering av skipsfarten sitter i forhandlinger, og møtet pågår. Jeg hadde regnet med at havministeren hadde sendt politiske signaler om hvordan den norske posisjonen skal være, så jeg må nesten få klargjort hva Norges posisjon i IMO-forhandlingene nå er. Ønsker Norge å være med og støtte en slik avgift eller ikke? Havministeren reserverte seg i svaret sitt. Betyr det at havministeren ønsker å komme til Stortinget og få forankret Norges posisjon?

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:17:00]: Jeg må beklage, det er noe som ikke skal skje ofte fra denne talerstolen, men jeg kan dessverre ikke svare utfyllende på det spørsmålet nå. Jeg har ganske nylig overtatt det konstitusjonelle ansvaret for å koordinere arbeidet med grønn skipsfart, men jeg har ikke et godt svar i dag på det spørsmålet som stilles, og da tenker jeg at det er ærlig og oppriktig av meg bare å tilkjenne det fra Stortingets talerstol. Det skal ikke bli en vane.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Linda Hofstad Helleland.

Linda Hofstad Helleland (H) [11:17:33]: Jeg setter pris på at statsråden ikke skal gjøre det til en vane ikke å kunne svare på svært høyaktuelle spørsmål som er avgjørende for at den maritime næringen skal kunne kutte utslipp og lykkes i det grønne skiftet, særlig i en næring hvor det er som mest avgjørende. Men hvis ikke havministeren kan offentliggjøre fra talerstolen hva som er Norges posisjon i de forhandlingene og i det møtet som foregår i disse dager: Hva mener han personlig om økte CO₂-avgifter? Klimaminister Barth Eide svarte på det i forrige uke fra denne talerstolen, og kanskje havministeren personlig kan orientere om hva han mener vil være klokt av Norge å gjøre for å støtte opp under den maritime næringen og den internasjonale næringen og deres krav i en raskere grønn omstilling.

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:18:27]: Som jeg sa i et tidligere svar, varsler Hurdalsplattformen mange kraftfulle tiltak for å få til en grønn omstilling. Vi stiller bl.a. krav om nullutslipp i nye anbud for ferjer fra 2023 og nullutslippsteknologi ved anskaffelse av ferjer og hurtigbåter, lav- og nullutslipp, i nye anbud for hurtigbåter fra 2025. I motsetning til den forrige regjeringen har vi i

Hurdalsplattformen varslet at vi vil stille opp med å dekke merkostnader knyttet til denne overgangen hos fylkene. Dette vil bidra tungt. I tillegg bidrar vi gjennom mange andre instrumenter til å løfte fram grønne satsinger, og vi vil komme tilbake med en komplett pakke for omstilling av grønn skipsfart.

Når jeg velger å svare slik jeg svarte i stad på det konkrete spørsmålet, tenker jeg at det blir helt feil om jeg skulle stille meg på Stortingets talerstol og begynne med synsing og personlige oppfatninger.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er da omme.

Sak nr. 2 [11:19:38]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 4, fra representanten Sveinung Rotevatn til forsknings- og høyere utdanningsministeren, vil bli tatt opp av representanten Ane Breivik.

Spørsmål 9, fra representanten Christian Tybring-Gjedde til utenriksministeren, besvares av utviklingsministeren på vegne av utenriksministeren, som er bortreist.

Spørsmål 15, fra representanten Helge André Njåstad til kommunal- og distriktsministeren, er overført til helse- og omsorgsministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra helse- og omsorgsministeren flyttes og besvares spørsmålet før spørsmål 21, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 19, fra representanten Erlend Wiborg til samferdselsministeren, er overført til fiskeri- og havministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra fiskeri- og havministeren flyttes og besvares spørsmålet etter spørsmål 7, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 23, fra representanten Alfred Jens Bjørlo til næringsministeren, utsettes til neste spørretime da statsråden er bortreist.

Spørsmål 24, fra representanten Lene Westgaard-Halle til landbruks- og matministeren, besvares av forsknings- og høyere utdanningsministeren på vegne av landbruks- og matministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra forsknings- og høyere utdanningsministeren flyttes og besvares spørsmålet etter spørsmål 5, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 1

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [11:20:04]: «Vil statsråden sørge for at norske banker får en likere praksis som sikrer at personer uten avklart identitet får tilgang på grunnleggende banktjenester, herunder digitale banktjenester?»

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:20:40]: Å ha god tilgang til banktjenester for alle, uansett bakgrunn eller bosted, er viktig for folk. Finansavtaleloven gir derfor regler om at det kreves en saklig grunn for å nekte kunder vanlige tjenester. Samtidig er det viktig at bankene vet hvem kundene er. I hvitvaskingsloven er det derfor regler om å identifisere kunder og bekrefte identiteten deres. I noen tilfeller kan det derfor være riktig av banker å nekte kunder å åpne konto, f.eks. der ID-dokumenter er falske. Dette er for å ha en trygghet i systemet.

Finanstilsynet har gitt veiledning om hvitvaskingsloven. Deler av veiledningen er laget nettopp for å legge til rette for at så mange som mulig kan få bankkonto. I veiledningen vises det også til nettbank. Blant eksemplene som nevnes, er utenlandske statsborgere som mangler gyldig legitimasjon fra hjemlandet.

Finanstilsynet har også uttalt seg om sammenhengen mellom finansavtaleloven og hvitvaskingsloven. Representanten har fått teksten i mitt svar på det skriftlige spørsmålet sitt. Blant annet har Finanstilsynet gitt uttrykk for at det kan tilbys tjenester med visse begrensninger for å redusere misbruksfaren. Finanstilsynet sier dessuten at bankene må håndtere gjennomføringen av kundetiltak som oppfyller minstekravene, selv om disse er mer kostnadskrevenende eller byrdefulle enn tjenesteyterens ordinære prosedyrer for å inngå kundeforhold.

Som understreket i svaret på det skriftlige spørsmålet, forventer jeg selvfølgelig at bankene forholder seg til dette regelverket.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [11:22:28]: Lederen for Finanstilsynets seksjon for antihvitvasking sier at de er bekymret for at kunder urettmessig stenges ute fra banksystemet, altså at personer blir utsatt for finansiell ekskludering. Nylig omtalte Dagens Næringsliv denne problemstillingen og pekte på at det for bankene er mer lønnsomt å avvise kunder med uavklart identitet enn å gjøre undersøkelser og bakgrunnssjekke dem – kanskje særlig fordi bankene ikke tjener så mye penger på dem som kun er ute etter grunnleggende banktjenester, som konto og debetkort. Uten disse banktjenestene utestenges disse menneskene i stor grad fra samfunnet.

I sitt skriftlige svar skriver statsråden at han forventer at bankene forholder seg til det regelverket som gjel-

der. Men problemet er at bankene bl.a. på grunn av uklarheter i dag ikke benytter samme praksis. Betyr statsrådets svar at han vil prioritere å følge opp dette og sikre at alle banker tilbyr grunnleggende og digitale banktjenester til folk – også til dem uten avklart identitet?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:23:28]: Det er bra at stortingsrepresentanter, som folkevalgte, løfter den typen problemstillinger og spørsmål. Gjennom at man løfter det, utfordrer jeg mitt embetsverk til å komme med svar, og de undersøker tilstanden, i denne sammenhengen f.eks. i Finanstilsynet, hvordan praksis er, og det gjør at man tenker gjennom om det er noe. Det er ikke alltid det er regeljusteringer eller den typen endringer som trengs, det kan også være bare økt bevissthet rundt det, som gjør at bankene ser om de utnytter handlingsrommet som ligger i regelverket – som jeg svarte representanten på.

Jeg håper det er færrest mulig som møter den typen avgrensingsproblemstillinger, for det er viktig at folk kan leve et så normalt liv som overhodet mulig. Og så må man alltid finne balansen, sånn at vi ikke på den andre siden får misbruk, hvitvasking og kriminalitet, som vi ikke ønsker. Men jeg både tror og håper at Finanstilsynet har en bevissthet rundt dette, og at det spørsmålet som nå har kommet, gjør at man tenker gjennom om det er ting man kan gjøre enda bedre.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [11:24:35]: Det er just det som er grunnen til at jeg spør. Dette er avgjørende for at folk skal kunne delta i samfunnet på samme måten som alle andre. En enhetlig bankpraksis vil gi folk uten avklart identitet tilgang til bankkonto, som igjen vil styrke folks motivasjon til å gå på jobb jakt.

Så er det sånn at grunnleggende banktjenester også må omfatte digitale tjenester, for uten digitale tjenester får man ikke brukt nettbank, herunder betalt regninger, handlet på nett eller foretatt ordinære nettbaserte banktjenester. Det betyr at folk i 2021 må betale regninger gjennom bankgiro eller i bank, og at det å benytte seg av manuelle tjenester ikke bare er styrete, men også dyrt, og færre og færre tilbyr dette.

Mener statsråden at dette er riktig, eller vil han også sørge for at bankene både forstår og tilbyr borgerne det samme tjenestetilbudet, og at dette må inkludere digitale tjenester?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:25:34]: Jeg forventer at bankene forholder seg til det regelverket som gjelder for banksektoren, og innenfor det ligger det også muligheter for å ta menneskelige hensyn og få ting på plass.

Det er også slik at vi har konkurranse i bankvesenet i Norge, så hvis man opplever at man har utfordringer i én bank, får man prøve å kontakte en annen bank – det kan være i ulike sammenhenger. Men i bunnen skal regelverket åpne for fleksibilitet. Finanstilsynet er også opptatt av det.

Jeg er glad for at problemstillingen også blir løftet av representanten, som gjør at man gjennom våre svar og denne gjennomgangen også får en økt bevissthet om det kan være ting som kan gjøres på en enda bedre måte.

Spørsmål 2

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [11:26:36]: «Fremskrittspartiet fikk flertall i Stortinget i vår for å endre regelverket slik at entreprenører slipper å innbetale moms til staten, før omtvistet krav er avklart. Stortinget ba regjeringen komme tilbake med nødvendig budsjettmessig oppfølging snarest og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2022. Dette er en enkel sak for regjeringen å kvittere ut, men verken Solberg- eller Støre-regjeringen har ønsket å etterkomme bestillingen fra Stortinget.

Når kan entreprenørene forvente at statsråden følger opp bestillingen fra Stortinget?»

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:27:16]: Stortingets anmodningsvedtak nr. 163 og 849 for 2020–2021, om endringer i regelverket for omtvistede krav i bygge- og anleggsbransjen, er fulgt opp av Solberg-regjeringen ved en omtale i Prop. 1 LS for 2021–2022, Skatter, avgifter og toll 2022, kapittel 22. Solberg-regjeringen fraråder her en endring for omtvistede krav, altså med Jan Tore Sanner som statsråd.

Det redegjøres i proposisjonen likevel for hvordan reglene kan utformes dersom Stortinget ønsker å innføre en ordning hvor plikten til å utstede salgsdokument ved bygge- og anleggsvirksomhet utsettes når et krav er omtvistet. Endringen kan gjennomføres ved en endring i bokføringsforskriftens regler om utstedelse av salgskumentasjon for omtvistede krav.

Jeg registrerer at representanten mener dette er enkelt å kvittere ut. Dessverre er ikke verden så enkel som representanten mener at den er. En slik endring reiser spørsmål om forholdet til den internasjonale avtalen om tildeling av statsstøtte, som Norge er bundet av. Det bør derfor ikke iverksettes før tiltaket er notifisert og eventuelt godkjent av EFTAs overvåkingsorgan, ESA, i henhold til prosedyrene for statsstøtte. Dette var konklusjonen til Solberg-regjeringen. Kontakten departementet har hatt med ESA i saken, tilsier at prosessen dessverre kan bli tidkrevende.

Jeg har forståelse for at omfanget av omtvistede krav i bygge- og anleggsbransjen kan være utfordrende. Dette var også bakgrunnen for endringene i regelverket for omtvistede krav i denne bransjen, som trådte i kraft 1. januar 2021. Tvister om sluttoppgjøret i kontraktsforhold av en viss varighet og størrelse er likevel ikke unikt for bygge- og anleggsbransjen.

Jeg er innstilt på å finne en løsning i denne saken i tråd med Stortingets vedtak og vil komme tilbake med en sak når prosessen med ESA er avklart.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [11:29:09]: Jeg registrerer at statsråden lener seg veldig på Solberg-regjeringens vurderinger, og det anbefaler jeg at han fortsetter med. Det var god borgerlig politikk som kom fra Solberg-regjeringen.

Finanspolitisk talsperson for Senterpartiet, Sigbjørn Gjelsvik, som også var saksordfører, uttalte til Byggeindustrien etter avgivelse av saken:

«Det er på høy tid at et slikt vedtak kommer. Dette burde egentlig vært løst tidligere.»

Og videre:

«At man skal betale moms til staten før man har fått et endelig oppgjør, er en urimelig innretning».

Representanten Gjelsvik var kanskje mer utålmodig enn jeg opplever at statsråden er. Det er fullt mulig å innføre ordningen, med forutsetningen at ordningen notifiseres av ESA, men jeg registrerer at statsråden velger å skyve Solberg-regjeringen, EU, ESA og embetsverket foran seg. Kunne det blitt innført under forutsetning av notifisering i ESA?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:30:15]: Både jeg som finansminister og Stortinget må vedta endringer vi føler oss trygge på at kan bli gjennomført, hvis ikke kan vi sette enkeltbedrifter og enkeltpersoner i en vanskelig situasjon. Det er derfor jeg velger å løfte fram det internasjonale rammeverket vi har gjennom EØS-avtalen, såpass tydelig her. Hvis vi bare gjør det nå, og så viser det seg at det er i strid med de forpliktelsene vi har, skaper vi store utfordringer for alle de bedriftene som har benyttet seg av ordningen i mellomtiden. Det handler om en trygghet og forutsigbarhet for bedrifter og anleggsbransjen.

De som jobber i anleggsbransjen, må vite at vi skal gå en ny runde. Selv om jeg svarer formelt, er konklusjonen nettopp den at vi skal gå en ny runde for å se om det er mulig å få til, sånn at det blir minst mulig vanskelig for bygge- og anleggsbransjen med hele problemstillingen rundt omtvistede krav. Det er konklusjonen og svaret, at man skal gå en ny runde, prøve på nytt og se om vi kan klare å få det til – noe som ikke skjedde under forrige regjering, som også Fremskrittspartiet var med i.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [11:31:24]: Jeg registrerer at holdningen til finansministeren har endret seg etter at han kom i posisjon. Han var i valgkampen veldig tydelig på at man må utfordre både EØS og ESA. Det er en helt annen holdning man opplever i dag, hvor man opplever at han kanskje i stor grad er styrt av embetsverket. At dette skulle være konkurransevridende – det er en hel næring man ivaretar med å innføre denne regelen.

Man registrerer også at representanten Gjelsvik, som var saksordfører, påpekte overfor Byggeindustrien at de motforestillingene som hadde kommet fra Finansdepartementet, var grundig imøtegått av komiteens flertall. Man så at saken kunne blitt klarert ut på en veldig enkel måte etter Stortingets behandling. Jeg registrerer at statsråden skyver EU, ESA og embetsverket foran seg og ikke vil innføre dette med en forutsetning om at ordningen notifiseres av ESA.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:32:33]: Jeg forholder meg til det internasjonale rammeverket som bl.a. Fremskrittspartiet har vært med å stemme for at Norge er bundet av. Senterpartiet stemte mot det rammeverket, Fremskrittspartiet stemte for, så Fremskrittspartiet har jo da ønsket at vi skal ha det rammeverket vi forholder oss til: EØS. Når man er statsråd, må man forholde seg til de vedtakene som f.eks. Fremskrittspartiet har bidratt til, og at vi har en EØS-avtale.

Jeg er opptatt av at vi skal gå en runde til. Selv om jeg ikke tror det vekker ubetinget begeistring at man skal gå en runde til, har jeg lyst til å se på rammeverket, se om det er ting vi kan utfordre, se på handlingsrommet og se på mulighetene. Jobben både for stortingsrepresentanten og for meg som statsråd er hele tiden å se på hvordan vi kan gjøre forbedringer for folk og bedrifter i Norge. Men hvis vi bare vedtar den type ting og ikke har et lov-messig grunnlag for det, kan vi gjøre ting vanskeligere for bedrifter og enkeltpersoner i Norge. Det ønsker ikke jeg, og det tror jeg heller ikke representanten Strifeldt ønsker.

Spørsmål 3

Aleksander Stokkebo (H) [11:33:42]: «I valgkampen brukte Arbeiderpartiet ganske hard retorikk mot private bidrag i velferden, selv om vi vet at de gjør en viktig forskjell i manges liv, også for å supplere og hjelpe Nav med å få folk i jobb. I Hurdalsplattformen står det at regjeringen vil legge til rette for at mindre tiltaksleverandører kan levere tilbud til Nav.

Vil statsråden her sikre at både private og ideelle tiltaksarrangører får bidra?»

Statsråd Hadia Tajik [11:34:15]: Eg vert glad for alle som les Hurdalsplattforma, og når ein les Hurdalsplattforma, er det viktig å lesa heile, for viss representanten hadde fortsett med å lesa til neste punkt i plattformen, ville han sett at det står at regjeringa vil

«sikre rammevilkårene for de kommunalt eide og de ideelle utføringsbedriftene og unngå anbudsregimer som sentraliserer og bygger ned tilbud».

Noko av det me ser over tid, er at dei store aktørane ofte har vunne fram i anskaffingar ved opne anbod. Samtidig har mindre aktørar hatt vanskeleg for å nå opp i konkurransen. Og det har heller ikkje kome så mange nye ideelle tiltaksarrangørar dei siste åra. Det må høgeregjeringa ta ansvar for. Me kan dermed gå glipp av gode løysingar for brukarane. Det er noko av grunnen til at me må leggja til rette for at fleire mindre tiltaksarrangørar kan levere tilbud til Nav.

No er regjeringa i gang med å følgja opp Hurdalsplattformen, og då kjem kanskje representanten til å vera glad for å høyra at me ser nærmare på korleis mindre aktørar faktisk kan få ein ordentleg sjanse, og at dei kommunale og ideelle i større grad får sikra vilkåra sine. Brukarane har ulike behov, dei har ulike utfordringar. Då er det òg viktig å kunna gje dei fleire typar tiltaksarrangørar som har varierte tilbod, slik at flest mogleg kan koma i arbeid.

Eg kjem til å sjå nærmare på anbudsregimet til Nav. Eg kjem til å sjå nærmare på dei ulike innsatsane som Nav er i gang med, bl.a. korleis ein kan utvikla betre lokale løysingar for brukarane. Eg vil at samarbeidet med dei ideelle skal halda fram, og at det skal utviklast vidare. Det gjeld særleg dei ideelle aktørane sine uttalte behov for at det er meir føreseieleg.

Eg vil òg sjå nærmare på særskilte tiltak for å utvikla rolla og tilbodet til dei ideelle på arbeids- og velferdsfeltet. Det viktigaste for meg og regjeringa vil heile tida vera at fleire kjem i jobb. Samtidig har òg denne regjeringa vore klar på at me kjem til å gjennomføra ei storreingjeriing i arbeidslivet for å sikra faste heile stillingar med norske løns- og arbeidsvilkår. Det vil sjølvsagt òg gjelda dette feltet.

Aleksander Stokkebo (H) [11:36:43]: Jeg er veldig glad for at statsråden understreker at det viktigste er at flere kommer i jobb. Da tenker jeg det er veldig viktig at vi bruker alle gode krefter, som statsråden er inne på, enten det er kommunale offentlige, ideelle eller private som har lyst til å bidra. Grunnen til at jeg stiller spørsmålet om de små tiltaksarrangørene, og om statsråden vil bidra til at de private får bidra – ofte er de små og lokale – er nettopp at vi vet at mange av tiltaksleverandø-

rene er private, og veldig mange av dem som lykkes med å komme i jobb, får nettopp hjelp fra små lokale bedrifter som har lyst til å bidra. Så det er litt synd å høre at statsråden ikke vil være tydeligere på at private òg skal få bidra.

Men så må vi diskutere denne retorikken, for i valgkampen var det veldig mange som brukte hard retorikk mot seriøse private som bidrar til å få folk i jobb. «Velferdsprofitør» ble brukt. Jonas Gahr Støre har vært tydelig på sitt svar der, om hva han synes om det ordet.

Så spørsmålet mitt blir: Er statsråden enig i at «velferdsprofitør» er et uklokt ord, og vil hun ta avstand fra det? Ja eller nei?

Statsråd Hadia Tajik [11:37:58]: Eg er glad for å bli invitert til å diskutera retorikk, for eg ser jo at representanten Stokkebø i denne sammenhengen bruker formuleringa at «alle gode krefter» må sleppa til. Eg må innrømme at ofte opplever eg at det er ei formulering som vert brukt som eit slags synonym for at ein ønskjer meir kommersialisering og meir privatisering, og så ønskjer ikkje representanten eller partiet Høgre å seia det rett ut, og ein endar opp med å seia «alle gode krefter».

Når ein då begynner å diskutera og bora i substansen, får av og til representanten eller partiet Høgre det til å høyrast ut som at dei som er skeptiske til at ein stadig legg til rette for auka kommersialisering og privatisering, liksom er imot alle gode krefter. Det er noko eg vil ta veldig tydeleg avstand frå.

Eg har vore tydeleg på at det denne regjeringa no kjem til å gjera, er å sjå nærare på anbudsregimet til Nav, og at samarbeidet med dei ideelle skal fortsetja og utviklast vidare, ikkje minst at det skal styrkjast. Då er det andre aktørar som ikkje treng å rekna med at deira rolle vil verta styrkt.

Aleksander Stokkebø (H) [11:39:05]: Jeg stilte et veldig enkelt og veldig tydelig spørsmål, som statsministeren tidligere har gitt et svar på, og det var om nettopp dette ordet «velferdsprofitør». Det merket jeg meg at statsråden ikke var innoim i sitt svar. Det er kanskje ikke så rart, for det er et ord statsråden selv har brukt i valgkampen for å omtale også de seriøse som bidrar til velferden. For Høyre er det viktig å legge fra seg ideologiske skylapper og heller stille spørsmålet som statsråden var inne på i starten av sitt forrige svar, og det er: Hvordan kan man bidra mest for at flere kommer i jobb? Da håper jeg at den nye regjeringen vil legge fra seg ideologi og skylapper og heller tenke på løsninger der også de private lokale små bedriftene kan bidra.

Så jeg vil spørre statsråden igjen, og gjerne ha et konkret og tydelig svar: Mener statsråden at «velferdsprofitør» er et godt ord? (Presidenten klubber.) Og tar hun avstand fra den splittende retorikken?

Presidenten: Representanten må passa på å stilla spørsmålet innanfor tilmålt taletid.

Statsråd Hadia Tajik [11:40:16]: Eg vil minna representanten om at når han kanskje ikkje får det svaret han ønskte seg, betyr ikkje det at svaret ikkje var tydeleg. Eg ser at representanten ønskjer at regjeringa no skal springa rundt og svartelista ord. Det ser eg ikkje som å vera regjeringas eller mi oppgåve. Oppgåva mi er å bidra til at fleire kjem i arbeid, at dei får brukt evnene og ressursane sine. Det er det eg ønskjer å leggja til rette for. Og når me ser at ein kan ha eit anbudsregime i Nav som ikkje legg til rette for at alle som har føresetnad for å styrkja arbeidet for å få fleire i jobb, får ein reell sjanse til å gjera det, er det behov for å sjå nærmare på anbudsregimet til Nav. Eg oppmodar representanten til å leggja frå seg rolla som eit slags vandrande språkråd og heller vera med på å hjelpa folk i arbeid.

Spørsmål 4

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Sveinung Rotevatn til forskings- og høgre utdanningsminister, vil bli teke opp av representanten Ane Breivik.

Ane Breivik (V) [11:41:24]: «Studentenes helse- og trivselsundersøkelse viser en tydelig forverring i studenters psykiske helse i kjølvannet av pandemien. Likevel velger regjeringen å kutte i velferdsmidlene til studentene.

Hvordan skal regjeringen oppfylle løftene fra Hurdalsplattformen om å styrke det psykiske helsetilbudet for studenter?»

Statsråd Ola Borten Moe [11:42:02]: En forutsetning for å lykkes som student er å ha det bra. Det er bekymringsfullt når den siste helse- og trivselsundersøkelsen blant studenter viser at andelen som oppgir å ha alvorlige psykiske plager, øker. Det er derfor bra at spørsmål om studenters psykiske helse får oppmerksomhet, og jeg deler representantens engasjement i spørsmålet. Derfor er jeg også glad for at regjeringen satser på psykisk helse i Hurdalsplattformen. Psykisk helse er like viktig som fysisk helse, og dette tar vi på alvor.

Den siste undersøkelsen ble gjort opp under koronaepidemien, som har vært vanskelig for mange av oss. For studenter, som ofte bor på en liten hybel, er det lett å tenke seg at det kanskje har vært ekstra vanskelig – og da på en liten hybel og uten sosialt nettverk og i en by man ikke kjenner.

Nå når samfunnet er åpnet opp igjen, og ting begynner å bli mer normalt også på våre undervisningsinstitu-

sjoner, er det grunn til både å tro og håpe at pilene for studentenes psykiske helse kan og vil peke i riktig retning. Det er nå mulig å møtes fysisk, det er mulig å bli kjent med medstudenter, og man slipper å sitte alene på en hybel dag inn og dag ut.

Studenter som sliter psykisk, skal i utgangspunktet få den hjelpen de trenger gjennom det ordinære offentlige helsetilbudet. Studentsamskipnadene skal forebygge – det er kommunene og det offentlige som har ansvaret for behandlingen.

Så til samskipnadene: Det har vært tydelig kommunisert at de økte midlene til studentsamskipnadene har vært midlertidige som følge av den ekstraordinære situasjonen mange har vært i grunnet koronaepidemien. Jeg mener at studentsamskipnadene har det nødvendige økonomiske handlingsrommet til å styrke sine velferdstjenester. Tilskuddet er nå på samme nivå som det var før epidemien. De har også opparbeidet seg betydelig egenkapital de senere årene, med en økning fra 2,1 mrd. kr i 2011 til 4,6 mrd. kr i 2020. Jeg vil understreke at studentsamskipnadenes overskudd skal komme studentvelferden til gode.

Vi følger utviklingen til studentenes psykiske helse nøye. I 2022 kommer det både en levekårsundersøkelse for studenter og en ny helse- og trivselsundersøkelse. Jeg vil sammen med Helse- og omsorgsdepartementet vurdere tiltak for studenter i lys av det.

Ane Breivik (V) [11:45:03]: Jeg er glad for at statsråden trekker fram små hybler, for som nevnt, er psykisk helse gjerne knyttet til fysisk helse, trivsel, velvære, levekår og derav også økonomi. I Hurdalsplattformen lover regjeringen at den vil trappe opp studentboligbyggingen med mål om 3 000 bygde boliger i året. Likevel er det ingen spor av dette i budsjettet. Hvordan planlegger regjeringen å øke takten i utbyggingen av studentboliger?

Statsråd Ola Borten Moe [11:45:44]: Det er i all hovedsak det statsbudsjettet Venstre selv var med på å legge fram, som nå ligger til behandling i Stortinget, så det spørsmålet kunne like gjerne vært stilt tilbake.

La meg likevel si at det første vi er nødt til å gjøre, er å få bygd de boligene det faktisk er bevilget penger til. Ser man på boligproduksjonen som ligger i samskipnadene, er den samlet sett betydelig under det bevilgningsnivået som Stortinget har lagt seg på. Det er prioritert nr. én. Så skal det løftes videre opp til et mål om 3 000 boliger per år.

En viktig del av både studentenes økonomi og velferdstilbud går på et godt botilbud og et godt botilbud som ikke minst er rimelig. Husleie er den største enkeltutgiften norske studenter har.

Ane Breivik (V) [11:46:48]: Sist Senterpartiet satt i regjering, var det flertall blant samtlige av regjeringspartiene for å innføre elleve måneders studiestøtte. Likevel gikk det åtte år uten en reell økning i studenters kjøpekraft, og vi måtte vente til Venstre kom i regjering før studentene endelig fikk et sårt tiltrengt økonomisk løft. Hvorfor skal vi tro på regjeringen denne gangen?

Statsråd Ola Borten Moe [11:47:15]: Vi har tydelige ambisjoner for både utvikling og bygging av studentboliger – studentvelferd i bred forstand. Jeg mener at en egenkapital i samskipnadene på 4,6 mrd. kr gir et betydelig økonomisk handlingsrom også for studentene selv. Dette er penger som de i ytterste konsekvens eier og kontrollerer. I tillegg har vi varslet – og la meg da legge til at vi er glad for – at elleve måneder med studiestøtte er på plass, og at vi kommer til å videreføre dette målrettet gjennom både økt studiestøtte for heltidsstudenter med barn og også bedre tannhelsetilbud for den aldersgruppen som studenter i stort utgjør.

Spørsmål 5

Kari-Anne Jønnes (H) [11:48:25]: «Koronapandemien har styrket utfordringene knyttet til psykisk helse blant studentene, noe både koronakommisjonens rapport og Studentenes helse- og trivselsundersøkelse 2021 bekrefter. Blant annet kan vi lese at over halvparten av studentene oppgir at de er ensomme, og andelen som sier de sliter med alvorlige psykiske plager, har økt til 45 pst.

Hva er statsrådets oppfatning av situasjonen, og hva er statsrådets plan for å styrke det psykiske helsetilbudet til studentene på kort og lang sikt?»

Statsråd Ola Borten Moe [11:49:03]: Hovedoppfatningen min, som et svar på en viktig problematikk, er at pandemiperioden har vært en utrolig krevende tid, ikke minst for studentene våre. Jeg tror at for dem av oss som kanskje er familiefolk og har fått mer tid hjemme med barn og ektefelle, er situasjonen veldig annerledes enn for spesielt de studentene som skulle ha startet, som har kommet inn på et nytt studiested, kanskje i en ny by, uten sosialt nettverk og i tillegg har vært bosatt på en hybel, og mesteparten av undervisningen har skjedd på nett. Jeg tror det er lett å sette seg inn i at det har vært en utrolig krevende situasjon for mange. Så det er ikke rart at det også gjenspeiles i de undersøkelsene som representanten refererer til.

Så er det heldigvis sånn at selv om pandemien ikke er over, er i alle fall studiestedene åpnet igjen. Det er igjen vanlig undervisning. Det er igjen vanlig sosial interaksjon, og det er grunn til både å tro og håpe at situa-

sjonen er annerledes, og at vi vil se igjen på tallene på neste års undersøkelse at ting har bedret seg betydelig. Jeg tror det er felles for oss alle sammen at vi håper at det øyeblikksbildet vi fikk under pandemien, ikke blir en varig tilstand. Det vet vi imidlertid ikke før vi har undersøkt det.

To korte kommentarer til:

Fra regjeringens side vektlegger vi psykisk helse svært tungt. Psykisk helse er like viktig som fysisk helse. Det er imidlertid sånn at den skal følges opp og ivaretas av det offentlige helsevesenet på vanlig vis. Det tror jeg også vi står sammen om.

Endelig er det viktig at samskipnadene ivaretar sin forebyggende rolle for å utvikle gode velferdstilbud for våre studenter. Vi mener at de har et godt økonomisk handlingsrom til å gjøre det, både gjennom inntektene sine, tilskudd fra staten og en voksende og svært stor egenkapital.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:51:38]: Samskipnadenes egenkapital er jo i stor grad bundet opp i framtidige byggeprosjekter. Jeg tror statsråden og jeg er enige om at det er nødvendig å bygge flere studentboliger. Derfor er det riktig å opprettholde egenkapitalen, sånn at byggeprosjektene kan realiseres, samtidig som vi må styrke velferdstjenestene. Mange av oss har i stor grad tatt hverdagen tilbake, men for mange av studentene våre vil koronapandemien få langvarige ettervirkninger.

Før sommeren kom Kjøs-utvalget med noen anbefalinger om tiltak som kan foretas på både kort og lang sikt. Da er mitt spørsmål til statsråden om det er noen av de anbefalingene han ser for seg å sette i gang på kort eller på lang sikt.

Statsråd Ola Borten Moe [11:52:28]: Det kan godt være, men jeg hadde satt veldig stor pris på om representanten kunne være noe mer konkret på hvilke anbefalinger hun ser for seg at hun eventuelt vil at vi skal sette i gang.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:52:42]: Jeg har stor respekt for at statsråden ikke har satt seg godt inni alle forslagene til utvalget, for det går jo på generelle velferdstilbud, og også på mer spesifikke tiltak. Vi kan komme tilbake til det, jeg ville sette pris på om statsråden kan komme tilbake på et senere tidspunkt.

Da velger jeg å ta et annet oppfølgingsspørsmål. Gitt at statsråden og regjeringen ønsker å styrke det psykiske helsetilbudet og ta vare på studentene våre på en god måte – det ønsket er noe vi alle deler – er det jo pussig at dere begynner med å kutte midlene. Og siden vi deler oppfatningen om viktigheten av å ivareta studentene, hvordan tenker man da å gjøre det? Vil dere styrke kommuneøkonomien eller fylkeskommunenes økonomi,

sånn at vi kan ivareta studentene gjennom spesialisthelsetjenesten, elevtjenesten i videregående opplæring og kommunehelsetjenesten?

Statsråd Ola Borten Moe [11:53:49]: Jeg tror vi alle sammen har samme engasjement for samme mål, nemlig et godt tilbud som også skal ivareta studentenes behov for et godt psykisk helsevern.

Så tror jeg vi skal ha ørlite grann is i magen knyttet til behov og omfang, rett og slett i respekt for at de verste utslagene av pandemien nå forhåpentligvis er over, og vi har alle sammen en noe mer normal hverdag enn det vi tidligere har hatt.

Derneft er det viktig å skille mellom det samskipnadene skal gjøre på den ene siden, og det det offentlige helsevesenet skal gjøre på den andre siden. Så hovedretningen for regjeringen og for departementet vil være å kartlegge og ikke minst utvikle tilbudene i samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet og det ordinære helsetilbudet i Norge. Studentsamskipnadene har en god økonomi, som jeg har redegjort for, både gjennom svært høy egenkapital og store inntekter.

Presidenten: Me går då til spørsmål 24.

Spørsmål 24

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Lene Westgaard-Halle til landbruks- og matministeren, vil verta svara på av forskings- og høgare utdanningsministeren på vegner av landbruks- og matministeren, som er bortreist.

Lene Westgaard-Halle (H) [11:55:18]: «Senterpartiet har vært tydelige på at de ønsker mindre konkurranse i deler av dagligvaremarkedet, og nå ligger det an til at melken blir dyrere for vanlige folk. Arbeidsplasser i distriktene står i fare for å bli sentralisert som en konsekvens av at Rørosmeieriet og Q-Meieriene plutselig ikke lenger skal få distribusjonstilskudd. Iverksettelsen kom med svært kort varsel og får store konsekvenser.

Siden klagen på vedtaket nå ligger på statsrådets bord, vil statsråden stanse iverksettelsen av vedtaket til klagesaken er behandlet?»

Statsråd Ola Borten Moe [11:55:52]: Jeg vil takke for spørsmålet fra representanten Westgaard-Halle. Det gir meg en anledning til å slå fast – i den grad noen skulle være i tvil – det faktum at Senterpartiet er for konkurranse. Og vi er definitivt for konkurranse i dagligvaremarkedet. Der er kanskje en av utfordringene at det er lite konkurranse. Vi er selvsagt også for konkurranse i melkesektoren – på rettfærdige vilkår. Konkurranse er

viktig for effektiv ressursbruk i samfunnet, og det er viktig for innovasjon og produktmangfold.

Selv om det ikke skal legges skjul på at Tine har en sterk posisjon når man ser på markedet for meieriprodukter i sin helhet, observerer jeg at Q-Meieriene har oppnådd et betydelig fotfeste i markedet for drikke-melk, med 40–50 pst. markedsandel i de befolkningstette områdene i Sør-Norge. Det er også de segmentene som tradisjonelt er best betalt. Jeg registrerer også at Rørosmeieriet er blitt markedsleder på økologisk melk.

Det er likevel ikke gitt at dagens konkurransefremmende tiltak i melkesektoren er det som for fremtiden både fremmer konkurranse og samtidig bidrar til lønnsom melkeproduksjon over hele landet på best vis.

Vi skal ha med oss at de to, og etter hvert tre aktører, siden 2007 har mottatt til sammen 2 mrd. kr over prisutjevningsordningen som konkurransefremmende tiltak. Etter 15 år med konkurransefremmende tiltak mener denne regjeringen at tiden er kommet til gradvis å fase ut disse ordningene fra prisutjevningsordningen. Det vil naturligvis ikke skje over natten, og vi ønsker god dialog med alle aktører. Før vi gjør endringer, skal ordningene gjennomgås grundig, og aktørene vil bli invitert til å gi innspill i ulike deler av prosessen. Jeg har dessuten allerede hatt møter med de fleste aktørene i meierimarkedet, og jeg ser fram til møter med Rørosmeieriet nå i begynnelsen av desember.

Distribusjonstilskuddet er ett av tre konkurransefremmende tiltak over prisutjevningsordningen i dag. Tiltakene ble etablert etter det såkalte melkeforliket i 2007 og forvaltes av Landbruksdirektoratet etter forskrift om prisutjevningsordningen for melk. Det framgår at meieriselskap som etter Landbruksdirektoratets skjønn har vesentlig høyere distribusjonskostnader enn Tine, skal gis et tilskudd.

Allerede i februar fikk selskapene forhåndsvarsel, og at Landbruksdirektoratets vedtak i oktober kan medføre stans i utbetalingen av tilskuddet, bør dermed ikke komme som en overraskelse. Klagen ligger nå hos direktoratet, som på vanlig måte vil gjennomgå dette og vurdere aktørenes merknader. I den grad vedtakene opprettholdes, vil de deretter havne på mitt bord. Da vil jeg gå gjennom direktoratets premisser.

Lene Westgaard-Halle (H) [11:59:04]: Utfordringen er jo at det skjer nettopp over natten, som statsråden sier at det ikke skal gjøre. Det er allerede innført. Det er ingen nedtrapping, men det er allerede fullt gjennomført. Det skjedde fra 1. november, og det ble vel varslet noen dager i forkant – en uke eller to.

Vi ser konsekvensene allerede. Vi ser at melken til vanlige folk i landet vi er så glad i, blir dyrere. Forbrukerrådet har også vært tydelige i saken, og de sier at de er be-

kymret for det som nå skjer. De mener at dette svekker konkurransen i markedet. Det hemmer innovasjon, og det øker prisene. Mener statsråden at Forbrukerrådet tar feil?

Statsråd Ola Borten Moe [11:59:40]: Jeg mener det er viktig å forholde seg til de reglene for saksbehandling vi har i staten og i offentlig virksomhet. Det betyr – punkt én – at dette ble varslet tidlig i vinter. Det betyr også at aktørene burde være oppmerksomme på at problemstillingen har eksistert. Punkt to er at denne tilskuddsordningen håndteres etter akkurat det samme regelverket som den borgerlige regjeringen styrte landet etter i åtte år. Det er verken nytt regelverk eller ny praksis, ingen politikk som er endret. Endelig er det sånn, som varslet, at i den grad dette vedtaket blir opprettholdt eller klaget inn, vil det havne på mitt bord, og da vil jeg gå grundig inn i premissene og selvsagt også foreta en forsvarlig saksbehandling.

Lene Westgaard-Halle (H) [12:00:37]: Nå ville det kanskje vært mer naturlig å ta dette i den helhetlige gjennomgangen neste år, men siden statsråden nevner Rørosmeieriet, som jo ligger i hans fylke, er det litt interessant. Rørosmeieriet sier selv – nå skal jeg ikke prøve meg på dialekten – at de «er avgiftsbelagt til oppover de snøklede takene på Røros». Og nå økes altså avgiftene. Mener statsråden at det lille Rørosmeieriet har en like effektiv distribusjon som Tine?

Statsråd Ola Borten Moe [12:01:04]: De vurderingene vil jeg gå inn i når jeg eventuelt får saken på mitt bord. Når det er sagt, er Rørosmeieriet en imponerende bedrift, som sammen med resten av matmiljøet på Røros og i fjellregionen har klart noe ganske unikt, nemlig å gjøre et ganske smalt fenomen innenfor norsk matproduksjon ganske stort. De har klart å etablere det over hele landet, få på plass distribusjonskjeder og sørge for verdiskaping og avsetning av produkter, og de har vært veldig, veldig dyktige med produktutvikling. Jeg mener Rørosmeieriet spesielt og matmiljøet i fjellregionen er noe dette landet har all grunn til å være stolt av.

Presidenten: Då går me tilbake til spørsmål 6.

Spørsmål 6

Olve Grothe (H) [12:02:10]: «Den såkalla «Gamvikmodellen» har vist seg å vere ein populær, enkel og effektiv måte å rekruttere unge inn i fiskerinæringa på. I regjeringa Solberg sitt framlegg til statsbudsjett var det derfor sett av eit tilskot på 2 mill. kr til ei nasjonal søk-

nadsordning basert på «Gamvik-modellen». Regjeringa Støre har derimot vraka dette i sitt framlegg til budsjett.

Kan statsråden forklare nærmare kvifor regjeringa ikkje ser verdien i at Gamvik-ordninga blir gjort tilgjengeleg for fleire ungdommar?»

Statsråd Bjørnar Skjæran [12:02:44]: Gamvik-modellen, der kommunen leier båt og stiller med fiske-skipper som veileder, er god. Kommunen kan være stolt av at de har klart å gjennomføre dette i ti år uten øremerkede tilskudd fra staten, og i en periode der det har vært tøft å være lokalpolitiker i Kommune-Norge.

Da ungdomsfiskeordningen ble innført på 1990-tallet, var hensikten at ungdommer langs kysten skulle ha en mulighet til å prøve seg i fiskeriene gjennom en sommerjobb. Antallet deltakere i ungdomsfiskeordningen har økt de siste ti årene. I 2021 var det påmeldt 568 ungdommer fra 86 forskjellige kommuner.

Dette er en populær ordning som jeg ønsker å videreføre. I tillegg har vi en rekke andre ordninger som legger til rette for rekruttering; vi tildeler skolekvoter, lærlingkvoter og en kvotebonus til fiskere under 30 år.

I tillegg er det i prosess en ny ordning der fem fiskere under 30 år skal få en ytterligere kvotebonus i en periode på fem år. Det er foreslått at aldersgrensen for kvinner skal settes til 40 år, og at to av de fem kvotene skal tilfalle kvinner. Denne ordningen har vært på høring, og departementet vil få en tilråding fra Fiskeridirektoratet som vi vil ta stilling til med sikte på innføring fra 2022.

Jeg kan forsikre representanten om at jeg vil fortsette å arbeide med rekruttering til fiskeryrket og vil vurdere målrettede ordninger for å bidra til dette.

Når det gjelder å gjøre Gamvik-modellen tilgjengelig for flere ungdommer, mener regjeringen at forslaget om å avsette 2 mill. kr til en tilskuddsordning for alle landets kommuner ikke er veien å gå. Den foreslåtte tilskuddsordningen var heller ikke utredet.

Regjeringen foreslår i budsjettet en vekst i kommunesektorens inntekter på 2,5 mrd. kr utover Solberg-regjeringens forslag. Kommunene får med det et vesentlig større handlingsrom og vil selv kunne prioritere å støtte opp om ungdomsfiskeordningen innenfor sine budsjetter, alt etter behovet for en slik støtte i den enkelte kommune. Gamvik kommune alene får 1,74 mill. kr mer enn i Solberg-regjeringens forslag.

I lag med næringen vil vi jobbe målrettet for at enda flere unge – både gutter og jenter – får prøvd seg i yrket, og vi håper de ser at fiskeriyrket kan være en spennende, god og trygg arbeidsplass der det også er mulig å gjøre noen kroner.

Olve Grotle (H) [12:05:28]: Eg er klar over at det finst andre ordningar for å få unge inn i fiskeria, men noko av det unike med Gamvik-modellen har òg vore

at han rekrutterer unge som ikkje kjem frå fiskerifamiliar. Dette har m.a. kome fram i ein artikkel som NRK Finnmark hadde den 12. november i år.

Ser ikkje fiskeri- og havministeren den ekstra verdien som ligg i Gamvik-modellen?

Statsråd Bjørnar Skjæran [12:05:56]: Jeg startet mitt svar med å si at jeg synes Gamvik-modellen er god. Hele poenget med ungdomsfiskeordningen, den nasjonale ordningen som vi har hatt gjennom mange år, er nettopp å gi ungdom, også ungdom som ikke er fra en fiskerfamilie, mulighet til å delta i fiske og ha sommerjobb. Gamvik-modellen var ikke utredet. Jeg frykter for at det kan pådras ganske store administrative kostnader rundt ordningen. Det er slik at vi gir kommunene ikke ti ganger så mye som de 2 mill. kr som var foreslått, ikke hundre ganger så mye som var foreslått, men 1 250 ganger så mye penger til disposisjon som det var foreslått i den ordningen.

Jeg er kanskje litt preget av 28 år som folkevalgt i kommunestyret, seks år i fylkesting. Jeg har stor respekt for det lokale folkestyret og at de lokalt folkevalgte er i stand til å forvalte de midlene som de nå får gjennom det statsbudsjettet som vi ser fram til å få vedtatt og rullet ut.

Olve Grotle (H) [12:07:04]: Eg konstaterer at statsråden ikkje vil kome inn på den ekstraverdien det er at Gamvik-ordninga har rekruttert unge som ikkje kjem frå fiskarfamiliar. Men eg har eit siste spørsmål. Ved å vise til dei generelle økonomiske overføringane til kommunane seier statsråden samtidig at desse fiskerierinteresserte 16–17-åringane som vi snakkar om, skal konkurrere om midlar som er tenkte å gå til skular, eldreomsorg og andre basale kommunale tenester. Synest statsråden det er ein rimeleg konkurranse?

Statsråd Bjørnar Skjæran [12:07:38]: Jeg har stor respekt for det lokale folkestyret. Jeg tror at når Gamvik kommune, dersom det framlagte budsjettet til denne regjeringen får oppslutning i Stortinget, får 1,74 mill. kr mer å rutte med – i stedet for 200 000–300 000 kr, som har vært uttellingen på Gamvik-modellen – vil det være et bra opplegg. Vi har mange kommuner i Norge. Det er opp til de enkelte kommunene å finne gode ordninger for det. Gamvik-modellen er god. Jeg kommer ikke her fra talerstolen til å legge meg opp i hvorvidt Gamvik kommune vil videreføre en ordning som åpenbart har vært vellykket, men jeg tror at det å ha en nasjonal ordning, med det byråkratiet som måtte følge av den, ikke er rette veien å gå. 2,5 mrd. kr mer til kommunene vil gi et godt handlingsrom for både Gamvik og andre kommuner til å sørge for at ungdomsfiskeordningen, som jeg ønsker å videreføre, blir utnyttet.

Spørsmål 7

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [12:09:01]: «I den senere tid har det vært en del oppslag i media hvor det problematiseres at stadig flere fiskere også blir fiskekjøpere. Dette er en utvikling som har skjedd de siste årene, og det er ingen hindringer for en fisker som ønsker å kjøpe et fiskebruk og derved også bli kjøper av egen fangst. For en kjøper som ønsker å erverve et fartøy er det ikke like enkelt, noen ser eierskap av fartøy som en mulighet for råstofftilgang.

Hva tenker statsråden rundt situasjon, og ser statsråden noen muligheter for endringer av regelverket?»

Statsråd Bjørnar Skjæran [12:09:32]: Det er viktig for regjeringen at våre felles fiskeressurser bidrar til aktivitet langs hele kysten, høy verdiskaping og stabile og helårige arbeidsplasser. En variert, fiskereid og bærekraftig fiskeflåte er grunnleggende for å nå dette målet.

Prinsippet om en fiskereid fiskeflåte har ligget fast i norsk fiskeripolitikk siden før den gamle deltakerloven ble fastsatt i 1972. Hovedregelen er derfor at bare aktive fiskere kan eie fiskefartøy. I selskap som eier fiskefartøy, må aksje- eller partsmajoriteten være hos person eller personer som oppfyller kravet til aktivitet i fisket. Aktivitetskravet framkommer av deltakerloven § 6 og innebærer at for å få tillatelse til å drive ervervsmessig fiske må vedkommende ha fisket i minst tre av de siste fem årene og fortsatt være knyttet til fiske- og fangststyrket. Konsekvensen av aktivitetskravet er at en kjøper som ikke har vært aktiv yrkesfisker, ikke kan få tillatelse til å kjøpe et fartøy. Det kan i særlige tilfeller gjøres unntak fra dette dersom næringsmessige og regionale hensyn tilsier det.

Det har opp gjennom årene vært stilt spørsmål om hvorvidt det er riktig å opprettholde regelen om at kun aktive fiskere skal eie fiskefartøy. Vekslende regjeringer og storting har like fullt slått fast at fiskernes rett til å eie fiskefartøy må være et bærende prinsipp i norsk fiskeripolitikk. Det framgikk av Solberg-regjeringens Granvolden-plattform at prinsippene i deltakerloven skulle ligge fast. I Hurdalsplattformen har vi lagt grunn til at deltakerloven ligger fast og forblir en viktig pilar i norsk fiskeripolitikk. Det er sånn sett bred politisk enighet om at dette prinsippet skal opprettholdes.

Det er viktig for regjeringen å sikre flåten stabile, forutsigbare og gode rammebetingelser. Jeg ser derfor ikke noen grunn til å ta noen initiativer nå for å endre deltakerloven for å svekke dagens aktivitetskrav.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [12:11:54]: Ja, man ser fra tid til annen at det er fiskekjøpere som velger å avslutte som fiskekjøpere. Kanskje setter man noen andre i familien inn som kjøper og velger selv å gå i fiskebåten for å bli registrert som fisker i B-bladet og gi seg selv ad-

gang til å skaffe seg råstofftilgang. Det er det som er det bærende elementet når de gjør det – de sliter med å få råstoff. Så vet man at fisken gjerne svømmer fra bl.a. Lofoten og Vesterålen når vinteren er på hell, og drar til Finnmark. I så måte er mesteparten av fiskeriindustrien i disse områdene sesongbetont. Men også i sesong ser man at man på innsiden av Lofoten sliter med å få råstoff fordi fisken er på utsiden og fiskerne ønsker å reise den korteste veien. Og da ser man at en fiskekjøper kan velge et slikt opplegg der man selv går i båten for å få råstofftilgang. Man skaper et a-lag og et b-lag.

Ser man ikke at dette også kan være med på å skape helårsarbeidsplasser?

Statsråd Bjørnar Skjæran [12:13:00]: Når det gjelder det som representanten tar opp om fiskens vandringsmønster, tror jeg at jeg kan avsløre at regjeringen har ingen aktuelle tiltak på gang for å endre på det.

Vi ønsker en fiskereid flåte, drevet av aktive fiskere. Da må deltakerloven ligge fast. Dersom en fiskekjøper ønsker å investere i et fiskefartøy, kan man gå inn på eiersiden som minoritetsseier og eie inntil 49 pst. av fartøyet. Dersom man ønsker en høyere eierandel, må man bli fisker og oppfylle de objektive kriteriene som gjelder for en fisker, i deltakerloven.

Som jeg har forklart, er det en prioritert oppgave for regjeringen at deltakerloven skal ligge fast, og at aktivitetskravet i framtiden også skal være et bærende prinsipp i norsk fiskeripolitikk.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [12:13:56]: Jeg deler helt og fullt statsrådets synspunkt om at det skal være det bærende elementet, men hovedessensen i dette er å se på mulighetene for ikke å skape et a-lag og et b-lag, for det er, som statsråden også fullt ut er klar over, kostnadskrevende å kjøpe et fiskefartøy i dag, og det er ikke alle fiskekjøpere som er like godt «skjeftet» for å gjøre det. Da skaper man et a-lag og et b-lag. Men undertegnede er mest opptatt av de sesongarbeidsplassene som vi ser vi har, spesielt i vårt eget hjemfylke, som både undertegnede og statsråden kommer fra, Nordland, hvor man sliter med å skape helårsarbeidsplasser, som gjør at ungdommene velger å stå i denne industrien, og som gjør at de kan gå i banken og ta opp et lån for å kjøpe et hus og bli boende i fiskeriavhengige samfunn. De fleste av disse stedene er det sesongarbeidsplasser.

Ser statsråden noen mulighet for at det på et tidspunkt kan bli slik at man må vurdere tiltak som gjør at industrien har råstofftilgang?

Statsråd Bjørnar Skjæran [12:14:55]: Ja. Denne statsråden ser behovet for å bidra til at vi kan skape mer på land i fiskerinæringen, og den fiskeripolitikken som Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen vil legge fram,

vil bygge opp under det. Vi har i Hurdalsplattformen varslet et marint verdiskapingsprogram. Det aller viktigste er å få fisken på land og slå ring om den samfunnskontrakten som finnes, som også omfatter de konsesjonspliktige trålerne.

Vi har også varslet at vi vil se på muligheten for at en begrenset andel av den framtidige veksten i havbruksnæringen kan stilles til disposisjon for leie i et begrenset tidsrom til hvitfiskindustri, for å bidra til helårs tilgang på råstoff. Det er et spennende prosjekt, som jeg vil komme tilbake til når vi har jobbet noe mer med det.

Men igjen: Det er viktig for alle parter i fiskerinæringen at vi finner gode løsninger som gjør at samarbeidet mellom flåte og industri er best mulig, og at vi skaper mest mulig på land i kystsamfunnene.

Presidenten: Me går då til spørsmål 19.

Spørsmål 19

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Erlend Wiborg til samferdselsministeren, er overført til fiskeri- og havministeren som rette fagstatsråd.

Erlend Wiborg (FrP) [12:16:15]: «Fremskrittspartiet har i mange år presset på for å få slipet og løst utfordringene med Svinesundstersklene. Svenske myndigheter har vært lunkne tidligere, noe som gjør det ekstra viktig at Norge fortsetter å presse på. Solberg-regjeringen svarte meg på et spørsmål i januar i år at regjeringen ville komme tilbake til Stortinget i lys av Kystverkets gjennomgang.

Når vil dagens regjering komme til Stortinget med dette, og hva er regjeringens plan for å få slipet Svinesundstersklene?»

Statsråd Bjørnar Skjæran [12:16:47]: Farvannstiltaket som vurderes i innseilingen til Halden, vil være viktig for framkommelighet og sikkerhet i dette farvannet. Særlig gjelder dette for skipstrafikken knyttet til virksomhet ved Nexans Halden og Norske Skog Saugbrugs. Prosjektet i innseilingen til Halden vil innebære inngrep på både norsk og svensk side av fjorden og krever således tillatelse fra myndigheter på begge sider av grensen.

Som representanten Wiborg kjenner til, kompliseres saken av at svenske myndigheter tidligere har uttrykt en viss reservasjon til prosjektet. Det er nok en del av historien som gjør at Fremskrittspartiet etter sju år i regjering ikke klarte å løse den. Det gjør ikke saken enklere at Iddefjorden har vernestatus på svensk side av grensen.

Kystverket har på oppdrag fra departementet undersøkt hvilke muligheter som foreligger for å gjen-

nomført en tiltakssøknad på svensk side av grensen. Det har vært en omfattende og krevende prosess, der Kystverket har fått på plass flere viktige avklaringer om den videre prosessen i Sverige.

Kystverket har nå i september oversendt departementet en oppsummering av dette arbeidet. Det framgår av denne oppsummeringen at det vil være behov for kontakt på politisk nivå mellom landene for å få avklart mulighetsrommet for å få gjennomført en søknadsprosess på svensk side av grensen. Jeg vil derfor ta initiativ til kontakt med svenske myndigheter med sikte på å få på plass de nødvendige avklaringer. Jeg vil på egnet måte komme tilbake til Stortinget etter at disse avklaringene foreligger.

Erlend Wiborg (FrP) [12:18:35]: Jeg kjenner historien veldig godt, og statsråden har helt rett i at mye av utfordringene ligger på svensk side, noe jeg er klar på i mitt spørsmål, også i det jeg hadde i januar og det jeg hadde i månedsskiftet april-mai, som daværende statsråd Hareide besvarte. Svaret fra dagens statsråd er relativt likt svaret fra foregående statsråd, men jeg synes det er veldig bra at statsråden nå varsler at han skal ta kontakt, så man får etablert det, rett og slett for å opprettholde det norske presset. Jeg er også glad for at statsråden selvfølgelig skal komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Men jeg er ute etter litt mer om hvilke tidsperspektiver statsråden her ser for seg, for noen av oss er som sagt veldig utålmodige i denne saken. Når kan vi forvente at statsråden kommer tilbake til Stortinget?

Statsråd Bjørnar Skjæran [12:19:38]: Det er nok vanskelig å gi et presist svar på det. Det er en sak som har gått i mange år, der vi ser at det er behov for politisk kontakt over til våre svenske naboer. Jeg er innstilt på å ta den, men det er vanskelig å stå på Stortingets talerstol og gi en tidslinje for det, i og med at det ikke er bare i mine hender hvor lang tid en slik avklaring kan ta. Men det skal skje uten unødvendige forsinkelser fra statsrådens side. Det er det eneste jeg har mulighet til å forsikre om, og så får vi i tidens fylde se hvordan vi kan lykkes med dette.

Erlend Wiborg (FrP) [12:20:20]: Da ser jeg frem til at statsråden nå før nyttår begynner å etablere denne kontakten, slik at vi får litt fortgang i prosessen. Jeg kan forsikre statsråden om at jeg og Fremskrittspartiet kommer til å være aktive i denne saken, så jeg ser da frem til at statsråden kommer tilbake.

Det jeg også ber statsråden om, er ikke bare å etablere kontakt med svenske myndigheter, men også at man fra norsk side sørger for å få nok faktagrunnlag som kan brukes til å overbevise svenske myndigheter. Det er jo noe politisk uenighet i Sverige knyttet til denne saken,

da man har et miljøparti som i stor grad sier nei til utviklingen, men så har man kanskje andre som kan være mer positive. Som sagt, jeg ser frem til at statsråden tar kontakt nå før nyttår, men jeg ber også statsråden bekrefter at man fra norsk side vil fortsette kunnskapsinnhenting.

Statsråd Bjørnar Skjæran [12:21:23]: Kystverket har allerede utarbeidet et utredningsprogram, som har vært på en omfattende høring både i Norge og i Sverige. Det er foretatt dybdemålinger i fjorden på begge sider av grensen. Det legger et godt grunnlag for videre arbeid med en fullverdig konsekvensutredning og påfølgende planbehandling i begge land. Kystverket har også hatt omfattende kontakt med lokalt folkevalgte og statlige myndigheter i Sverige. Dette har vært viktig.

Jeg har allerede svart ut at jeg vil jobbe raskt selv. Men det som er helt åpenbart, er at dersom vi får en avklaring på at vi kan få gjennomført en søknadsprosess, vil det utredningsarbeidet og den søknadsprosessen ventelig ta to til tre år, så vi kommer nok over påske før vi kan begynne å se lettere på denne saken. Men kontakt vil bli tatt, og så kommer vi tilbake til Stortinget på en egnet måte når vi har mer oversikt.

Presidenten: Då går me tilbake til spørsmål 8.

Spørsmål 8

Ingjerd Schou (H) [12:22:41]: I Prop. 1 S Tillegg 1 for 2021–2022 foreslår regjeringen en reduksjon i neste års budsjett på 662 mill. kr til Det globale partnerskapet for utdanning og en halvering av Norges forpliktelser til samme formål for perioden 2021–2025. En bevilgning på 3,7 mrd. kr for perioden var fattet av et enstemmig storting i år. Hva har de internasjonale reaksjonene vært på regjeringens kutt?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [12:23:15]: Jeg vil takke representanten Schou for hennes utrettelige engasjement for å løfte utviklingspolitikken i denne salen. Utdanning er uten tvil et avgjørende virkemiddel i kampen mot fattigdom.

I klasserom verden over får jenter og gutter det de trenger for å kunne ta seg en jobb og bygge en framtid for seg og sine lokalsamfunn. Derfor foreslår regjeringen et bistandsbudsjett hvor vi bruker 3,4 mrd. kr på utdanning, og derfor viderefører vi altså Solberg-regjeringens målsetting, som var en dobling av støtten fra 2013-nivå. Det står fast. Og det trengs, for verden er nå inne i en intens langspurt for å nå et mål som noen vil si er nærmest uopnåelig, nemlig å utrydde all ekstrem fattigdom i løpet av åtte år.

Vi er også inne i en tid hvor Norge har fått ny regjering. At det betyr nye prioriteringer, er ikke nytt. Vi deler våre forgjengeres mål om en verden uten fattigdom, og vi deler synet på mange av verktøyene som må brukes for å komme dit.

Men vi benytter også vår rett til å bruke aller mest de verktøyene som vi tror virker aller best, som bl.a. er klimatilpasning, matproduksjon og fornybar energi. Vi kommer ikke utenom omprioriteringer. Det hjelper lite med midler til utdanning hvis selve skolebygget er ødelagt av klimarelatert uvær, og det blir ikke så mye læring dersom barna ikke har mat i magen. Én milliard mennesker mangler tilgang til strøm og dermed leselys. Derfor vil vår satsing på klima, mat og energi få ringvirkninger også for utdanning. Derfor opprettholder vi vår satsing og vår innsats for skolegang i krisesituasjoner og under nedstengning.

Det er dette vi forklarer når det kommer reaksjoner på omprioriteringen. Vi ser fram til å samarbeide videre med Det globale partnerskapet for utdanning, GPE, og vi oppfordrer GPE til å arbeide for å utvide giverkretsen sin. Vi oppfordrer også alle utviklingsland til å mobilisere mer av egne ressurser til utdanning, og Norge bistår dem med å få det til, både multilateralt og overfor enkeltland. Vi forklarer også at Norge har vært en av de største bidragsyterne til GPE siden opprettelsen, og det skal vi fortsette med å være.

Presidenten: Presidenten merkar seg at spørsmålet var noko annleis enn det som var sendt inn i forkant, og minner om at det skal vera det same. Då skal representanten Schou få ordet igjen.

Ingjerd Schou (H) [12:26:08]: Det trodde jeg det var, men sånn er det.

Det jeg spurte om, handlet ikke om det svaret som statsråden nå ga, som er tålelig likt det som kom i spontanspørretimen i dag, og hvor det er et opplest mantra og man ikke tar inn over seg det som er realiteten her, med et massivt kutt hvor utdanning ikke prioriteres, ikke er nevnt, og hvor 662 mill. kr kuttes.

Mitt spørsmål var, og jeg gjentar det: Hva har de internasjonale reaksjonene vært på regjeringens kutt?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [12:26:48]: Jeg har registrert at det har kommet reaksjoner fra GPE. Jeg har selv, og statsministeren, mottatt et brev fra leder i GPE, og jeg vet at stortingsrepresentantene har mottatt reaksjoner fra representanter for GPE. Jeg har ikke mottatt noen reaksjoner som jeg er kjent med, fra øvrige giverland. Det er kanskje ikke så rart, for Norge fortsetter altså å være en betydelig giver til GPE. Jeg vil også understreke at det tidligere fra representant Schou i spontanspørretimen ble påpekt at dette skulle

innebære et brudd med forpliktelser. Det stemmer altså ikke. Det er ikke inngått noen skriftlige avtaleforpliktelser med GPE i den størrelsesordenen som er antydnet.

Ingjerd Schou (H) [12:27:43]: Det er oppsiktsvekkende at statsråden ikke er kjent med andre reaksjoner, for de er kommet i et antall til representanter i Stortinget, både fra organisasjoner på det afrikanske kontinentet og fra andre organisasjoner som er involvert i og opptatt av utdanning i utviklingsland.

Jo, det er et brudd. Det er brudd på en moralsk del. Man kan henvise til det juridiske, men det er altså brudd på en moralsk forpliktelse som Norge har hatt gjennom skiftende regjeringer gjennom mange år, og det er sånn sett oppsiktsvekkende. Det kuttet regjeringen foreslår, går altså imot et samlet vedtak i Stortinget så sent som i år, i RNB. Både GPE sentralt, andre donorland og partnerland som mottar utdanningshjelp, får altså i løpet av et tidsintervall på få måneder beskjed om at Norge først forplikter seg til viktig utviklingshjelp, for så å trekke seg.

Hvilke signal mener statsråden at Norge med dette sender til våre samarbeidsland og organisasjoner, og påvirker det vår troverdighet?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneim [12:28:51]: Dette stemmer med respekt å melde ikke. Den moralske forpliktelsen som Schou henviser til, er muligens en forventning om å videreføre Høyres valglofter, men vi viderefører Høyres løfte om en dobling av utdanningsstøtte fra 2013. Det skal vi ivareta. Vi viderefører alle avtalefestede forpliktelser. Det stortingsvedtaket Schou viser til, var en fullmakt som ble gitt til å bevilge inntil 3,7 mrd. kr til GPE. Vi benytter oss av anledningen til et substansielt bidrag til GPE, men som fullstendig ligger innenfor vedtaket som ble fattet av Stortinget.

Spørsmål 9

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Christian Tybring-Gjedde til utanriksministeren, vil bli svart på av utviklingsministeren på vegner av utanriksministeren.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:29:54]: «I går skrev utenriksministeren i en pressemelding i forbindelse med giverlandsmøtet for Palestina at Den palestinske selvstyremyndigheten står overfor betydelige budsjettmessige utfordringer, blant annet store budsjettunderskudd. Samtidig publiserte Palestinian Media Watch en artikkel der det fremgår at Den palestinske selvstyremyndigheten har brukt enorme summer på å kjøpe over hundre ambassader og residenser over hele verden.

Er dette en god prioritering av Den palestinske selvstyremyndigheten?»

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneim [12:30:23]: Mens representantens spørsmål omhandler Den palestinske selvstyremyndighetens ervervelser av eiendommer over en tiårsperiode, ga nevnte pressemelding uttrykk for den utfordrende finansielle situasjonen Den palestinske selvstyremyndigheten, PA, må håndtere akkurat nå. Denne finansielle situasjonen kan bare bedres gjennom egne reformer og i samarbeid med Israel.

Den palestinske selvstyremyndigheten har stått overfor finansielle utfordringer gjennom hele sin levetid. Dette skyldes dels strukturelle faktorer. Okkupasjonen og oppsplittingen av det palestinske området har betydelig negativ effekt på økonomien. Covid-19-pandemien har tydeliggjort at virkemidler myndigheter normalt sett har til rådighet for å stabilisere økonomien, ikke er tilgjengelige for palestinerne. PA kan ikke føre en selvstendig pengepolitikk. Muligheten for å utøve finanspolitikk er også begrenset. Ekstern budsjettstøtte har vært viktig for PA, men denne er betraktelig redusert de siste årene.

Det vil være problematisk å skulle detaljstyre hvordan Den palestinske selvstyremyndigheten bruker egne midler, såfremt de finansielle prioriteringene og tiltakene som gjennomføres, ikke strider med norsk eller internasjonal lov eller med grunnleggende verdier og prinsipper. Dette har ikke vært til hinder for at Norge, sammen med andre giverland, likevel har kritisert disposisjoner vi mener strider mot våre forventninger om forsvarlig budsjettbruk.

Norge og andre givere opplever at Den palestinske selvstyremyndigheten over tid har utvist økt vilje til å gjennomføre endringer basert på kritiske vurderinger av egne finansielle prioriteringer. Et eksempel på dette er Den palestinske selvstyremyndighetens initiativ til å redusere lønnsutgiftene i budsjettet og å gjennomføre andre finansielle og institusjonelle reformer. Disse kommer til dels som følge av dialogen med giversamfunnet og sto i sentrum for giverlandsmøtet i Oslo denne måneden. Norge forventer at selvstyremyndigheten fortsatt fører en stram finanspolitikk, gjennomfører nødvendige reformer og er åpen overfor giverne om sine disposisjoner.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:32:41]: Med andre ord har regjeringen egentlig ikke noen slags myndighet til å kontrollere hvor skattebetalernes penger går. Vi skal ikke detaljstyre, som ministeren sier, og man ser altså ikke sammenhengen i hvordan vi bruker penger, og hvordan palestinske selvstyremyndigheter bruker de pengene vi gir dem. Dem om det.

Det er helt ufattelig at man ikke klarer å forstå at man ikke kan gi penger bl.a. til palestinske selvstyremyndigheter som betaler fanger som har drevet terror og sitter i israelske fengsler. Begrunnelsen er at man ikke kan blande seg inn. Det er helt utrolig at man kan sitte og mene det, og at mediene ikke lager mer blest om dette. Den forrige regjeringen og tydeligvis denne regjeringen aksepterer å betale fangelønn, til tross for at de vet hvilke penger som går dit, og til tross for at det er dine og mine skattepenger som betales til terrorister.

Presidenten: Oppfølgingsspørsmålet gjekk vel eit stykke forbi det som var det opphavlege spørsmålet, men statsråden skal få sjansen til å svara.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [12:33:51]: Jeg vil veldig gjerne svare, for oppfølgings-spørsmålet er beviselig feil. Norske skattebetaleres penger går ikke til verken fangelønnsordningen eller til de eiendomskjøpene som representanten sikter til. Det er riktig at norsk posisjon er at i og med at hensikten med den norske bistanden til PA er å underbygge institusjonsbygging og statsbærende institusjoner, er det PAs prerogativ å gjøre sine prioriteringer. Men jeg vil understreke at det er ingen norske midler som går til utgifter som representanten gir et eksempel på i sitt opprinnelige spørsmål, altså kjøp av eiendom i utlandet.

Når det gjelder fangelønnsordningen, har Norge løpende dialog med selvstyremyndighetene om den tematikken. De er godt kjent med våre posisjoner, og vi har fått forsikringer om at norske midler ikke har blitt brukt til dette formålet.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:34:53]: Sannheten er at noens penger brukes til dette formålet – om det er fra den lommen eller den lommen, spiller for så vidt ingen rolle. Hvis Norges penger går til ett sted og USAs penger et annet sted, er det totalen som gjør at man kan lønne fanger og terrorister som sitter i fengsel.

Men la oss gå over til UNRWA, som er den eneste flyktningorganisasjon som har sin egen flyktningorganisasjon i FN. Nå er det blitt 5,5 millioner flyktninger – det var 700 000 da de startet. Man er flyktning hele livet. Det finnes ikke noe forsøk på å bosette disse flyktningene. Man øker bevilgningene, og antallet flyktninger øker hvert eneste år. Har regjeringen en idé om hvordan man skal bosette disse flyktningene i naboland, slik at man får fremdrift i palestinske flyktningers situasjon, i stedet for å fordele dette over 70 år, som er det lengste noen har vært flyktninger i dette området?

Presidenten: Presidenten vil minna om at ein skal stilla oppfølgingsspørsmål til det opphavlege spørsmålet. Dette gjekk langt utover det som var det opphavlege

spørsmålet, men statsråden skal få sjansen til å svara, om statsråden ønsker det.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [12:36:04]: Spørsmålet om UNRWA går utover det opprinnelige spørsmålet, og det tilligger i tillegg ikke denne statsrådets konstitusjonelle ansvar.

Jeg har avslutningsvis lyst til å understreke at det ikke er i noens interesse at de palestinske selvstyremyndighetene går konkurs. Ikke minst er israelske myndigheter selv tydelige på behovet for et finansielt og institusjonelt levedyktig PA. Det vil Norge være en støttespiller for. Dette ble tydelig signalisert, også fra israelske myndigheters side, i giverlandsmøtet i Oslo i forrige uke.

Spørsmål 10

Hårek Elvenes (H) [12:37:03]: «Heimevernet består av 41 000 soldater, herav 37 000 i områdestrukturen. For langtidsplanen for forsvarssektoren 2021–2024 anbefalte Forsvarssjefens fagmilitære råd i de to mest ambisjose alternativene B og A en økning til totalt 42 000 soldater i Heimevernet.

Hvilke militærfaglige begrunnelser tilsier en økning på 7 000 soldater i HV-områdestrukturen ut over forsvarssjefens anbefaling, slik Hurdalsplattformen legger opp til, og hvorfor prioriteres en så kraftig økning i Heimevernet foran en rekke andre strukturelementer som fagmilitært er gitt høyere prioritet?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:37:56]: Regjeringen legger vekt på at Heimevernet utgjør en viktig del av den samlede forsvarsevnen med tilstedeværelse over hele landet. Dette gjelder både i fred, i krise og i krig og bidrar til Forsvarets evne til situasjonsforståelse, tilstedeværelse og objektsikring i et mer krevende trusselbilde.

Denne regjeringen satser på Heimevernet. Dette er også reflektert i regjeringens forslag til endring i statsbudsjettet for 2022. Heimvernsstrukturen består i dag av totalt 40 000 soldater, hvorav 37 000 i områdestrukturen og 3 000 i innsatsstyrker. Det nye måltallet for regjeringen er en økning på 5 000 av den samlede strukturen i Heimevernet.

For å innfri regjeringens ambisjon om å øke volumet i Heimevernet og oppnå best mulig effekt av dette vil det være naturlig å be om forsvarssjefens anbefaling om hvordan økningen skal fordeles i Heimevernets struktur og gjennomføres i tid, samt hvordan styrkedisponering og utdanning av mannskaper og befal skal innrettes for å nå det nye måltallet for heimevernsstrukturen. Når regjeringen har gjort en helhetlig vurdering, vil jeg på egnet måte komme tilbake til Stortinget knyt-

tet til hvordan oppbyggingen av Heimevernet skal gjennomføres.

Hårek Elvenes (H) [12:39:17]: Nå er forsvarsminister Enoksen i den heldige situasjon at han overtar et heimevern i langt bedre forfatning enn regjeringen Solberg gjorde. Regjeringen Solberg har beviselig tilført Heimevernet mye nytt utstyr, Heimevernet øver i langt sterkere grad nå enn det gjorde i den rød-grønne perioden. En HV-soldat med lite eller ingen trening er jo en sivilist i uniform og ikke noe mer.

Spørsmålet er følgende: Når vil de 8 000 nye soldatene i Heimevernets områdestruktur være på plass? Og hvordan skal ministeren sørge for at 45 000 HV-soldater blir like godt utrustet og like godt trent som en områdestruktur på 37 000?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:40:16]: Jeg gjen- tar: Det er en oppbygging fra dagens totalt 40 000 soldater til 45 000 soldater som er regjeringens ambisjon. Det tallet representanten Elvenes opererer med, er feil.

Det er en uttrykt målsetting og et ønske å styrke Heimevernet. Det har vi gjort allerede i regjeringens forslag til justering av budsjettet for neste år – vi styrker Heimevernet allerede i vårt første budsjettår. Det har vi til hensikt å fortsette med for å ruste opp Heimevernet for at Heimevernet skal kunne gjøre den jobben som regjeringen ønsker at det skal gjøre.

Den situasjonsbeskrivelsen som representanten gir av Heimevernet under den forrige rød-grønne regjeringen, får stå for representanten Elvenes' regning. Jeg ser det som positivt at også regjeringen Solberg styrket Heimevernet, men etter vår oppfatning ikke nok. Derfor går vi videre i å styrke Heimevernet.

Hårek Elvenes (H) [12:41:20]: Den situasjonsbeskrivelsen som representanten Elvenes gir, er fullt etterprøvbart, og den finner man i Forsvarets årsrapporter. Det var bl.a. år under den rød-grønne perioden da områdestrukturen omtrent ikke øvde. Men det var snøen som falt i fjor.

La oss være enige om at dagens områdestruktur består av 37 000 soldater – derom hersker det ingen tvil, Stortinget har vedtatt det. I 2017 oppga Forsvarsdepartementet at en økning på 7 000 soldater i Heimevernet ville koste omtrent 1 mrd. kr over 20 år. Da hadde man ikke hensyntatt kostnader til nødvendige nye bygg og anlegg og heller ikke kostnader til våpen og utrustning på avdelingsnivå.

Spørsmålet er følgende: Hvordan vil dette beløpet, som antakelig ligger mellom 1 mrd. kr og 2 mrd. kr, finansieres? Skal forsvarsbudsjettet tilføres nye midler, eller skal det tas fra eksisterende aktivitet gjennom omfordelinger?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:42:27]: Det er et interessant regnestykke. Hvis man viderefører vil det, vil det bli 1,5 mrd. kr for 30 år, og sånn kan man selvfølgelig fortsette. Det interessante er at for ett år utgjør det 50 mill. kr, omtrent det samme som regjeringen har styrket Heimevernets budsjett med for neste år. Det har vi funnet plass til innenfor regjeringens nye ramme til budsjett, og det skal regjeringen fortsette med.

Dessuten vil jeg legge til at det altså ikke er snakk om en økning på 8 000, det er snakk om en økning på 5 000, fra 40 000 til 45 000.

Spørsmål 11

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:43:34]: «En million plastflasker forbrukes globalt, hvert minutt, hele året, med årlige klimautslipp relatert til plastflaskeproduksjon estimert til å være i underkant av én milliard tonn CO₂. En rapport fra stiftelsen Verdens økonomiske forum anslo i 2016 at plast i 2050 vil veie mer enn fisken i havet.

Kan statsråden redegjøre for hvorfor man velger å avstå fra å regne eksisterende skog med i klimaregnskapet, og dernest begrunne hvorfor man ikke heller benytter klimamidler og ressurser til tiltak mot global plastforsøpling?»

Statsråd Espen Barth Eide [12:44:09]: Vi lever i en klimakrise, en naturkrise og en forurensningskrise samtidig. Vi må jobbe for å ta vare på naturlige karbonlagre for å kutte utslipp og for å stanse forurensning av havet samtidig. Det ene kan ikke settes opp mot det andre.

Det er ikke riktig at eksisterende skog ikke regnes med i klimaregnskapet. I Norges årlige klimarapportering til FN er alt utslipp og opptak av skog inkludert i regnskapet for skog og arealbrukssektoren.

Når det derimot gjelder Norges klimamål under Parisavtalen, om å kutte utslippene ned mellom 50 og 55 pst. innen 2030 sammenliknet med 1990, stemmer det at ikke alt opptaket i skog regnes med. Det skyldes at Norge har et så stort nettoopptak i skog at det vil innebære en betydelig svekkelse av ambisjonsnivået om vi nasjonalt skulle regne inn hele det opptaket i vurderingen av vår måloppnåelse. En slik regnemåte vil være i strid med Parisavtalens prinsipper om progresjon og høyest mulig ambisjon, og også i strid med den regnemåten som ble lagt til grunn i den regjeringen som representanten Nilsens parti var en del av. Det er faktiske utslippskutt og ikke regnemøter som har betydning for om vi klarer å stanse den globale oppvarmingen.

Videre er det ikke slik at det er noen sammenheng mellom hvordan skog regnes med i klimaregnskapet, og hvilke klimamidler og ressurser som er tilgjengelig for å

støtte tiltak mot global plastforsøpling. Jeg vil gjøre oppmerksom på at jeg som norsk klima- og miljøminister også er president for FNs miljøforsamling, UNEA, for tiden. I UNEAs neste møte er det vår plan å sette i gang et arbeid nettopp for å få til en internasjonal konvensjon mot plastforurensning i havet, og for å gjøre det må man nettopp, som representanten tar opp, begrense bruk av engangspplast, ikke minst engangspplastflasker.

Norge er derfor svært aktiv i det globale arbeidet for å forhindre plastforsøpling og arbeider altså for å få på plass en folkerettslig bindende avtale under Miljøforsamlingen, som jeg er president for. Jeg mener det er viktig å legge til rette for en slik avtale for å få på plass et rammeverk som forplikter å øke landenes innsats mot plastforurensning, noe som vil bidra til økt koordinering for mer effektivt og målrettet internasjonalt samarbeid.

Jeg har også lyst til å nevne at Norge er helt i front når det gjelder innsamling av plastflasker. Vi har et av verdens mest velfungerende pantesystemer. Det å holde plast som materiale lenger i økonomien gjennom resirkulering, er en viktig del av arbeidet med å begrense plastforurensning nasjonalt. Så dette engasjementet for å begrense utslippet av plast til naturen, og ikke minst til havet, støtter jeg kraftig opp om. Vi har også en rekke tiltak knyttet til utviklingsland for å hjelpe dem med å redusere sin marine forsøpling gjennom et eget bistandsprogram, som vi brukte 238 mill. kr på så sent som i 2020.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:47:15]: Det var et bra svar på en del av de tingene, for det med plast i havet er kjempeviktig. Det er tiltak som er meget håndfast, som det bør være meget liten diskusjon om viktigheten av, og som er målbart. Det er betryggende å høre statsråden si at man satser på det. Samtidig kan man ikke bruke pengene mer enn én gang, så det er en sammenheng mellom de midlene man bruker for å kutte klimagassutslipp, som statsråden sier, hvor man ikke regner med skogen, som man kunne gjort, og ikke i større grad bruker midler til internasjonal plastbekjempelse, eksport av gjenvinningsteknologi og resirkulering, og ikke minst at man hadde plastgjenvinning i Norge – det eksporterer vi til utlandet, som ministeren vet.

Kan statsråden avklare hva som er viktigst? Er det viktigst å nå klimamålene, og så lenge man når dem, er ikke forsøpling så viktig? Eller fokuserer man på begge deler?

Statsråd Espen Barth Eide [12:48:18]: Det spørsmålet er godt, og det er lett å svare på. Vi har fokus på begge deler. Vi må få utslippene ned, og vi må styrke naturens evne til å være natur og binde karbon. Derfor trenger vi også et naturbudsjett. Og vi må få ned forurensningen – all type forurensning, herunder plastforurensning.

Når det gjelder Norges eget bidrag, er ikke det først og fremst knyttet til plastflasker, for der har vi ganske gode systemer for resirkulering. Det gjelder faktisk slitasje fra gummidekk og gummigranulat på fotballbaner. Jeg tror alle som har hatt barn som spiller fotball, vet at når fotballklærne kommer i vaskemaskinen, går det en del mikroplast ut i havet, og det er også en stor utfordring for oss – faktisk en av de viktigste kildene til plastforurensning. Så plast kommer på mange måter. Den plasten vi ser, er problematisk, men den vi ikke ser, er enda mer problematisk, altså mikroplasten. Den går inn i fisken og til slutt inn i oss og er et svært alvorlig problem. Men det problemet betyr ikke at de andre problemene jeg nevner, ikke er viktige. Så vi må ha flere tanker i hodet samtidig.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:49:21]: Igjen – jeg gir honnør der honnør skal gis. Jeg synes det er gode toner og takter å høre fra regjeringen, og det er ikke det ensidige klimafokuset man har hørt. Hvis man kun fokuserer på klima og ikke bryr seg om miljøet, er vi like langt. Det henger sammen.

Men så er spørsmålet igjen, og statsråden har bekreftet det på mitt skriftlige spørsmål tidligere, at hvis vi hadde regnet med skogen, tilsvarende EU med samme måltall og metode for å regne med opptak i skog, hadde vi kun trengt å kutte utslipp utenom skogarealbrukssektoren med 25 pst. Da hadde man hatt vesentlig lavere ambisjonstall, det er riktig, men disse midlene og disse ressursene kunne vært brukt til internasjonale tiltak som hadde monnet – ikke kutte klimagassutslipp tilsvarende én dag av Kinas utslipp, som Norge gjør. Kan statsråden begrunne hvorfor man velger å fokusere på disse kostbare klimatiltakene i stedet for mer kosteffektive miljøtiltak internasjonalt?

Statsråd Espen Barth Eide [12:50:24]: Det gjør jeg med glede. Vi har blitt enig med alle andre land og jobber spesielt nært med alle land som ligner på oss, hvor vi har tilnærmet identiske klimamål. Det er heller ikke slik i EU at hvert enkelt land regner skogen for seg. I så fall ville Sverige og Finland f.eks. omtrent vært ferdig med hele klimaomstillingen. Det mener de selvfølgelig ikke at de er. De har de samme utslippskravene som andre EU-land selv om de har mye skog, slik som oss. Det ville vært veldig galt, mener jeg, om vi nå plutselig skulle brutt med en mangeårig tradisjon for hvordan vi rapporterer på våre utslippskutt.

Jeg har lyst til å understreke, som jeg også nevnte i det skriftlige svaret til representanten Nilsen tidligere, at vi også har satt oss et mål om å øke den naturlige karbonlagringen i skog, myr og natur, slik at vi egentlig har to mål – ett for å få klimagassutslippene ned og ett for å få naturens naturlige binding opp. Poenget er at vi alle

sammen til slutt skal ende i netto null, og netto null betyr at vi ikke skal ha flere utslipp enn dem vi fanger opp igjen gjennom naturlige og industrielle prosesser.

Spørsmål 12

Tore Vamraak (H) [12:51:43]: «Hvilke konkrete fylkeskommunale tjenester til innbyggerne i Troms og Finnmark vil etter statsrådens mening bli bedre som følge av en oppsplitting av fylkeskommunen?»

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:51:58]: Alle innbyggere, uansett hvor de bor i landet, skal ha et godt tjenestetilbud nært seg. Regjeringen vil legge til rette for at folk kan bo der de vil, gjennom å sikre gode grunnleggende tjenester i hele landet. Regjeringen ønsker å satse på tre forvaltningsnivå, og fylkeskommunene har en viktig rolle i Norge. Det er også en av grunnene til at vi nå velger å styrke fylkeskommunenes økonomi gjennom tilleggsnummeret til statsbudsjettet, hvor vi foreslår at de frie inntektene økes med 0,5 mrd. kr på toppen av det som ble foreslått av Solberg-regjeringen. Det gir en samlet vekst i fylkeskommunenes frie inntekter på 0,9 mrd. kr i 2022.

I Hurdalsplattformen står det at vi ønsker å se nærmere på hvordan vi ytterligere kan styrke fylkeskommunenes ansvar for å løse flere oppgaver. Det mener jeg det er mulig å gjøre innenfor den fylkesstrukturen vi har i dag, og den som eventuelt måtte bli etter deling av tvangssammenslåtte fylkeskommuner som søker om det.

For meg er det vanskelig å kunne si noe om hvorvidt en oppsplitting av Troms og Finnmark vil ha noen vesentlige konsekvenser for tjenestetilbudet til innbyggerne, enten i positiv eller i negativ forstand. Dette vil først og fremst avhenge av hvor godt man driver virksomheten sin. Det er dessuten ikke bare tjenesteproduksjonen som er relevant for vurdering av fylkesstrukturen. En organisering som gjør at fylkeskommunen kommer nærmere innbyggerne, lokalsamfunn og næringsliv, kan gjøre den bedre i stand til å fange opp ulike behov – og dermed kunne finne tilpassede løsninger i det som i utgangspunktet er en svært stor geografi. Og ikke minst må lokaldemokratiske hensyn vurderes. Når innbyggerne og de folkevalgte ikke ønsker et tvangssammenslått fylke, er det et ønske som må tillegges stor vekt.

Tore Vamraak (H) [12:53:42]: Takk for svaret. Jeg hørte ikke statsråden nevne noen konkrete tjenester som han mener vil bli bedre som følge av oppsplittingen, så jeg vil hjelpe statsråden lite grann på vei og spørre: Hvilke konkrete fylkeskommunale kompetansemiljøer mener statsråden vil bli styrket dersom man splitter opp Troms og Finnmark fylkeskommune?

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:54:14]: Det er i grunnen ikke først og fremst jeg som skal vurdere om dagens inndeling eller en eventuell ny inndeling gir den beste rammen for lokal og regional utvikling og utvikling av tjenestetilbudet. Det må det lokale og regionale demokratiet gjøre. Jeg legger til grunn at vi skal ha tillit til lokaldemokratiets vurderinger, at man selv finner fram til den beste måten å organisere seg på i sin egen virksomhet, i samarbeid med andre. Det må faktisk den enkelte fylkeskommune kunne ta stilling til selv.

Tore Vamraak (H) [12:54:53]: Jeg takker for svaret og vil følge opp noe som statsråden sa i sitt første svar, nemlig at man vil vurdere flere oppgaver som kan legges til det regionale nivået. Hvilke oppgaver er det statsråden mener at fylkeskommunen vil bli bedre i stand til å ivareta som følge av at kompetansemiljøene i regionene blir splittet opp til mindre kompetansemiljøer?

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:55:25]: Det er riktig at vi i Hurdalsplattformen varsler at vi vil se på hvordan den fylkeskommunale oppgaveporteføljen kan styrkes. Konkret må vi komme tilbake til det, men et eksempel som er nevnt i plattformen, handler om oppgaver som i dag tilligger Statsforvalteren, unntatt det som handler om kontroll og tilsyn og jordvern. Jeg må komme tilbake til hva slags oppgaver det vil være aktuelt å vurdere i denne sammenhengen, og vil også ha dialog med fylkeskommunene om det.

Spørsmål 13

André N. Skjelstad (V) [12:56:16]: «I brev fra statsråden 12. november gir han ti kommuner og fire fylkeskommuner anledning til å fremme søknad om grensendring etter inndelingsloven. I brevet står det: «I henhold til regjeringserklæringen vil regjeringen sende en sak til Stortinget med forslag om å innvilge den innsendte søknaden fra fylkestinget i Troms og Finnmark.» Men en slik søknad foreligger ikke, kun et vedtak om «å forberede en sak om søknad». Saken skal behandles i desember.

Mener statsråden at det er god forvaltningsskikk å behandle en søknad som ikke foreligger?»

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:56:53]: Kommunal- og moderniseringsdepartementet mottok 25. juni 2021 brev fra Troms og Finnmark fylkeskommune om følgende vedtak i fylkestinget:

«Troms og Finnmark fylkesting ber Stortinget snarest igangsette oppdeling av Troms og Finnmark fylkeskommune, jf. Fylkestingets vedtak i sak 10/20.»

Dette brevet ble sendt til flere, deriblant Stortinget. Jeg mener dette brevet må forstås som en søknad om deling fra Troms og Finnmark fylke.

I henhold til regjeringserklæringen vil regjeringen sende en sak til Stortinget med forslag om å innvilge den innsendte søknaden fra fylke i Troms og Finnmark. Regjeringen legger opp til samme tidsplan for deling av Troms og Finnmark som for øvrige eventuelle fylkesdelinger.

For at Stortinget skal få en godt opplyst sak når det skal fattes vedtak, må også Troms og Finnmark fylkeskommune oversende en utredning som underbygger søknaden om deling innen 1. mars 2022. Dette vil være en del av grunnlaget når jeg etter planen kommer tilbake med en proposisjon til Stortinget våren 2022 om deling av tvangssammenslåtte fylker som har søkt om dette.

André N. Skjelstad (V) [12:57:58]: I brevet sendt til de fire aktuelle fylkeskommunene er statsråden nøye på at en søknad om deling bør ta for seg konsekvensene en deling vil få for bl.a. samfunnsutviklingen og tjenester til innbyggerne. Med andre ord skal fylket sannsynliggjøre at en deling gir flere og større fordeler enn å beholde regionen. Det er forventet at en peker på klare fordeler ved å dele opp Troms og Finnmark om deling blir en konklusjon av utredningen. Det kan hende statsråden deler mine betraktninger, men jeg er overbevist om at dersom det viser seg at deling av Troms og Finnmark ikke gir klare konklusjoner om at det vil tjene innbyggerne i større grad enn i dag, vil det være åpenbare grunner til at det ikke vil være grunnlag for å tillate en oppdeling av Troms og Finnmark. Jeg håper likevel at statsråden kan gi et betryggende svar når det gjelder deler av mine betraktninger.

Så må jeg også få lov til å si at jeg syns det er litt merkelig at en mangeårig ordfører syns at det er en grei nok sakshandsaming det som har skjedd til nå, med bare å gi signaler.

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:59:00]: Først vil jeg vise til at Troms og Finnmark fylkeskommune også den 14. august 2020 sendte et brev til Kommunal- og moderniseringsdepartementet med overskriften Søknad om å dele opp Troms og Finnmark fylkeskommune, og refererte til vedtak i fylkestinget den gangen. Den søknaden ble også referert i departementets Prop. 1 S for 2020–2021, under overskriften Søknad om deling av Troms og Finnmark fylkeskommune.

Fylkestinget har i flere runder klart gitt uttrykk for at man ønsker en deling. Jeg mener at man med det utgangspunktet har hatt godt grunnlag for å kunne betrakte dette som en søknad. Jeg tenker også at det neppe kan oppfattes som noen dårligere søknad som grunnlag for en beslutning enn den da tvangssammenslåingen

skjedde. Det var ikke akkurat etter en søknad heller, det var tvert imot etter et vedtak i Finnmark fylkesting om at man ønsket å bestå som egen fylkeskommune.

André N. Skjelstad (V) [13:00:08]: Jeg blir litt forundret over statsrådets svar med hensyn til inndelingsloven, men la nå det ligge inntil videre.

Dagens elleve større, sterkere og færre regioner har fått ansvar for 49 små og store oppgaver, som en første del av den vedtatte regionreformen i 2017. Til grunn for en minstepørrelse på regionene ligger et innbyggertall på om lag 240 000, for å sikre bred og god kompetanse på alle felt og en økonomi som gir de elleve fylkeskommunene finansielle muskler til å utvikle regionen også med tanke på investeringer i kritisk infrastruktur.

En deling av Troms og Finnmark vil gi Norge to små fylkeskommuner, med henholdsvis 168 000 og 74 000 innbyggere, med en eventuell justering med tanke på kommunene i Finnmark som ønsker å tilhøre nye Troms administrativt og politisk. Hva tenker statsråden er mest realistisk og sannsynlig – at to små fylkeskommuner vil klare oppgavene bedre og holde tjenestetilbudet på samme nivå som i dag, eller det samme med en felles region, ansvar og utvikling i det som er noe av den viktigste geografiske beliggenheten? Det er også interessant med tanke på enkeltfaktorer. Vil statsråden opprettholde generalistprinsippet for Finnmark?

Sverre Myrli hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Bjørn Arild Gram [13:01:20]: Regjeringen stoler på at de lokalpolitiske organene, de folkevalgte i Troms og Finnmark, vurderer hvordan de best kan organisere seg for å svare ut de behovene den delen av landet møter – når det gjelder oppgaveløsning, når det gjelder regional utvikling, og når det gjelder å ivareta det demokratiet og den demokratiske arenaen som en fylkeskommune også skal være.

Vi skal komme tilbake til videre utvikling av nye oppgaver, men jeg kan ikke se at det var noe i den overføringen av oppgaver til fylkeskommunene som skjedde under foregående regjering, som tilsa og begrunnet at man måtte ha større fylker eller regioner for å kunne ta imot de oppgavene.

Spørsmål 14

Mudassar Kapur (H) [13:02:29]: «Regjeringen har de siste ukene brukt krefter på å annonsere og promotere reversering av kommunereformen, istedenfor å presentere forslag som bidrar til vekst og utvikling i

kommunene og hvordan man kan fortsette å levere gode tjenester til innbyggerne.

Vil statsråden legge til rette for at kommunereformen kan fortsette, og støtte de kommunene som er inne i kommunesammenslåingsprosesser med gjennomføringen av disse?»

Statsråd Bjørn Arild Gram [13:03:03]: Regjeringen har først og fremst brukt kreftene de siste ukene på å gjøre endringer i Solberg-regjeringens budsjett for å styrke økonomien til alle landets kommuner. Formålet med det er nettopp å legge til rette for vekst og utvikling i hele landet og å gi et godt utgangspunkt for å levere gode tjenester. Regjeringens forslag til statsbudsjett vil gi kommunesektoren et økt økonomisk handlingsrom på 3 mrd. kr neste år. Det er et høyere beløp enn årene 2018, 2019, 2020 og 2021 til sammen.

Regjeringen er opptatt av et levende lokaldemokrati med gode grunnleggende tjenester i hele landet. Alle innbyggere, uansett hvor de bor i landet, skal ha et godt tjenestetilbud i sitt nærmiljø. Det er store forskjeller mellom kommunene når det gjelder hvilke utfordringer de står overfor. Det lokale selvstyret gir rom for skreddersydde løsninger for hvert enkelt lokalsamfunn, og det er kommunene selv som er best i stand til å vurdere hvordan utfordringer skal løses på en måte som er tilpasset deres kommune, herunder å vurdere sin egen framtid som selvstendig enhet eller som en del av noe større.

Kommunereformen var Solberg-regjeringen sitt prosjekt, og vi vil ikke videreføre denne reformen. Direkte og indirekte tvang for kommunesammenslåing var Høyre-regjeringens politikk, ikke vår. Imidlertid kan det innimellom komme opp initiativ til og diskusjoner om frivillige kommunesammenslåinger ulike steder i landet. Hvis man i en kommune ser seg best tjent med å slå seg sammen med andre, vil jeg ha en positiv grunnholdning til det og håndtere en søknad i tråd med inndelingslovens bestemmelser.

Mudassar Kapur (H) [13:04:46]: Jeg får gi statsråden honnør for at han iallfall delvis valgte å svare på spørsmålet. Det er veldig greit å få en avklaring, når Senterpartiets statsråd nå sier rett ut at man ikke ønsker å videreutvikle kommunereformen. Det betyr at Senterpartiet er mer opptatt av at norgeskartet skal se ut som på 1960-tallet, og at de ikke ser at det handler ikke om å endre Norge. Vi gjør disse tingene fordi Norge endrer seg.

Statsråden skrøt litt av å styrke kommunebudsjettet. Jeg må minne om at det aldri har vært så få kommuner på ROBEK-listen, og ikke flere enn da hans eget parti satt i regjering. Men jeg har lyst til å stille et oppfølgings-spørsmål: Hvorfor kutter regjeringen når det gjelder utgifter og tilskudd som kommunene kan få i forbindelse

med kommunesammenslåinger, dersom grunnholdningen etter eget sigende er positiv?

Statsråd Bjørn Arild Gram [13:05:45]: Jeg vil bare presisere at det er det som handler om direkte og indirekte tvang knyttet til kommunesammenslåing, og som var sentralt i Solberg-regjeringens kommunereform, som vi ikke ønsker å videreføre. Inndelingsloven sier jo noe om den støtten som eventuelt skal komme hvis noen ønsker å slå seg sammen. Og som jeg sa: Jeg har en grunnleggende positiv holdning hvis man etter kloke, gode lokalpolitiske prosesser kommer fram til at man er best tjent med å slå seg sammen med andre kommuner. Da er det inndelingsloven som sier noe om hva som da skal skje, og det står jo her at ved sammenslåing skal staten gi delvis kompensasjon for eiendomskostnader som er direkte knyttet til de prosessene, og i en overgangsperiode gir staten også kompensasjon for bortfall av rammetilskudd. Da vil en legge det til grunn hvis det skulle komme sånne saker, men en er ikke kjent med det i dag.

Mudassar Kapur (H) [13:06:47]: Vi hører en statsråd som ikke har noen ambisjoner selv for hva man vil med Kommune-Norge. Dette er jo en vente-og-se-holdning: hvis kommunene finner ut av det selv. Selvfølgelig ønsker vi at kommunene skal finne ut av det selv, og selvfølgelig ønsker vi at det skal være gode demokratiske prosesser i lokalsamfunnet. Men vi må jo ha en regjering som ønsker å legge til rette for at vi får opp disse debattene, som ser at det viktigste ikke er hvor rådhuset ligger, men hvor nær tjenestene er, og kvaliteten i de tjenestene.

Men det er helt greit, det er en fair sak å ha en annen holdning enn Høyre i denne saken. Vi mener at det ikke ville være riktig å fortsette med det kartet som vi har hatt i Norge siden 1960-tallet, at det trengtes en reform. Vi har gått fra over 420 kommuner og ned til 356 kommuner, og jeg tror selv statsråden må innrømme at det ikke var en tvangsreform. Den var først og fremst tuftet på frivillighet og innbyggenes og lokalpolitikernes ønske om bedre tjenester.

Statsråd Bjørn Arild Gram [13:07:49]: Jeg har ambisjoner på vegne av kommunesektoren, men mine ambisjoner er annerledes enn det representanten Kapur framfører, som går på å angripe kommunestrukturen. Jeg har først og fremst ambisjoner for de tjenestene som kommunene og fylkeskommunene skal yte, og det er jo derfor vi har lagt så stor vekt på å styrke kommunene og fylkeskommunenes økonomi, nettopp fordi vi ønsker et bedre tjenestetilbud rundt omkring i hele landet. Jeg er veldig komfortabel med å kunne være en av dem som står i spissen for en slik politikk.

Presidenten: Spørsmål 15 vil bli besvart senere. Vi går da til spørsmål 16.

Spørsmål 16

Erlend Svardal Bøe (H) [13:08:42]: «Regjeringen har gått inn for en oppløsning av Troms og Finnmark fylkeskommune, både i Hurdalsplattformen og også i brev til fylkestinget i Troms og Finnmark fylkeskommune.

Kan statsråden gi en beskrivelse av den konkrete planen regjeringen har for oppløsningen av Troms og Finnmark fylkeskommune, særlig på punkter som gjelder tidsperspektiv, utredning av konsekvenser og kostnadene for oppløsning, men også den økonomiske situasjonen som Troms og Finnmark vil være i etter oppløsning?»

Statsråd Bjørn Arild Gram [13:09:15]: Regjeringen vil legge til rette for at nye fylkeskommuner og kommuner skal kunne tre i kraft fra 1. januar 2024. Dette er det tidligst mulige og beste tidspunktet nye fylkeskommuner og kommuner kan tre i kraft. Nye fylkesting og kommunestyre vil da kunne velges ved det ordinære kommunestyre- og fylkestingsvalget høsten 2023.

Deling av fylkeskommuner er en nasjonal, lovregulert prosess. Det er Stortinget som fatter vedtak om deling av fylker, jf. inndelingsloven § 5. For å rekke ikrafttredelse til 1. januar 2024 må Stortinget fatte vedtak om endret fylkesinndeling innen sommeren 2022. Et formelt vedtak om deling sommeren 2022 er nødvendig bl.a. for å ha tilstrekkelig med tid til forberedelser til valg gjennomføring og endringer i statlige registre som følge av endringer i fylkesinndelingen. Tidsplanen gir også politiske partier mulighet til å ha en forutsigbar nominasjonsprosess til kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2023 og legger til rette for at manntallet og øvrige tekniske løsninger for valg gjennomføringen er på plass.

For at regjeringen skal kunne fremme en proposisjon om endringer i fylkesinndelingen og lovendringer våren 2022, slik at Stortinget kan fatte nødvendige vedtak innen sommeren 2022, må tvangssammenslåtte fylkeskommuner innen 1. mars 2022 utrede og sende søknad til departementet om deling. Jeg har sendt brev til fylkeskommunene med nærmere informasjon om dette. Prosessen og tidsplanen for deling av tvangssammenslåtte fylkeskommuner gjelder også for Troms og Finnmark. Troms og Finnmark fylkeskommune må derfor sende inn en utredning som underbygger søknaden innen 1. mars 2022.

Jeg understreker at fristen 1. mars 2022 er satt for at departementet skal kunne legge fram en godt opplyst sak for Stortinget våren 2022. Tidsplanen forutsetter at Stortinget behandler saken innen sommeren 2022.

Før vedtak om delinger kan tre i kraft, må det gjøres mye arbeid i alle forvaltningsnivåer. Det må gjøres endringer i statlige registre, i matrikkelen og i beregningen av fordeling gjennom inntektssystemet for de nye fylkeskommunene. Dette er viktig bl.a. for å sikre utbetaling av velferdsordninger, skatteinnkreving, koordinering av nødetater mv.

Når det gjelder eventuelle merkostnader knyttet til deling, vil regjeringen bidra økonomisk på en avtalt og egnet måte.

Selv om denne tidsplanen innebærer knappe frister for både kommunene, fylkeskommunene og staten, vil det være tilstrekkelig med tid til bl.a. å gjennomføre utredning og eventuelle innbyggerhøringer, fatte formelle vedtak og forberede opprettelsen av de nye kommunene og fylkeskommunene til 1. januar 2024.

Erlend Svardal Bøe (H) [13:11:46]: Jeg synes det er litt merkelig at når en spør om en konkret plan, er det eneste en er opptatt av fra regjeringens side, et tidsperspektiv. Ikke en eneste gang nevner statsråden f.eks. det som går på økonomi, og det som handler om velferdstjenestene til innbyggerne, som faktisk er det viktigste.

I brev til fylkeskommunene som er slått sammen, den 12. november, redegjør statsråden for hvordan Troms og Finnmark fylkeskommune skal forholde seg til inndelingsloven, som også statsråden sa, nærmere bestemt knyttet til søknad og utredning om deling av fylket. Utredningen skal bl.a. begrunne hvordan tjenester til innbyggerne i Troms og Finnmark vil bli bedre ved en oppdeling. Men i brev den 28. oktober forhåndsgodkjenner statsråden en oppløsning av Troms og Finnmark fylkeskommune uten å ta hensyn til hvordan tjenestene for innbyggerne skal bli bedre.

Kan statsråden redegjøre for sitt syn på hvilke vedtak det er nødvendig å fatte av Troms og Finnmark fylkesting før en eventuell deling, og om statsråden anser å ha motatt en slik begrunnet søknad fra fylkeskommunen?

Statsråd Bjørn Arild Gram [13:12:53]: I det brevet som representanten refererer til, fra 28. oktober, med overskriften «Vedrørende vedtak i Troms og Finnmark fylkesting om å sette i gang deling av Troms og Finnmark fylkeskommune», refererer jeg til det vedtaket som fylkestinget gjorde, og skriver at regjeringen vil

«legge til rette for deling av tvangssammenslåtte fylkeskommuner og kommuner, som sender søknad etter vedtak i henholdsvis fylkestinget eller kommunestyret».

Jeg skriver videre at:

«Det fremgår av regjeringserklæringen at regjeringen vil sende en sak til Stortinget med forslag om å innvilge den innsendte søknaden (...).»

Og til slutt:

«Regjeringen vil om kort tid gi informasjon om hvordan arbeidet med å dele tvangssammenslåtte kommuner og fylkeskommuner legges opp.»

Det brevet sendte jeg ut. Og da viser jeg nettopp til søknad om deling og inndelingsloven. Søknaden skal være skriftlig og begrunnet, og den må inneholde forslag til nye kommunegrenser, jf. inndelingsloven § 8, og også inneholde forslag til kommunenavn. Og så er det ikke særlig konkret veiledning i loven om hva en utredning om deling skal inneholde.

Erlend Svardal Bøe (H) [13:14:00]: I det brevet står det at regjeringen vil foreslå å innvilge søknaden fra Troms og Finnmark fylkeskommune når den kommer til regjeringen, og vil legge det fram for Stortinget. Da har en i realiteten forhåndsgodkjent en søknad som ikke begrunner hvordan velferdstjenestene til innbyggerne skal bli bedre.

Jeg vil også stille et annet spørsmål til statsråden, for 2. november stilte jeg statsråden spørsmål om regjeringen ville godkjenne en eventuell søknad fra Alta om å være en del av Troms fylkeskommune etter en eventuell oppløsning av Troms og Finnmark fylkeskommune. I svaret fra statsråden 9. november sier han at han ikke vil gå inn i Altas situasjon konkret. Det er greit, men statsråden må kunne ha en prinsipiell mening om kommuner selv skal få lov til å bestemme fylkestilhørighet, særlig når det står i Hurdalsplattformen at eventuelle sammenslåinger skal være basert på frivillighet.

Vil regjeringen godkjenne søknader fra kommuner som selv ønsker å være i et annet fylke enn de var i før fylkessammenslåingen, ved en eventuell oppløsning?

Statsråd Bjørn Arild Gram [13:15:04]: Jeg mener at spørsmålet om deling av Troms og Finnmark kontra bytte av fylke for Alta, hvis det blir deling, er to veldig forskjellige ting. Troms og Finnmark fylkesting har jo klart gitt uttrykk for at man ønsker å få gjort om på den tvangssammenslåingen som den forrige regjeringen sto bak.

Når det gjelder Alta, er det en hypotetisk problemstilling. Jeg har ikke mottatt noen søknad fra Alta kommune om bytting av fylke hvis Troms og Finnmark blir delt. Derfor synes jeg ikke det er rett av meg på forhånd å gå inn i det og gi et syn på hva som skal skje med en eventuell søknad som måtte komme. Det vil jeg ta stilling til hvis det skulle komme på mitt bord. Foreløpig har vi ikke mottatt noen sånn søknad.

Spørsmål 17

Liv Kari Eskeland (H) [13:16:08]: «Statsråden ser ikkje at det er naudsynt med ei stortingsbehandling av

E39 Stord–Os. Regjeringa føreset at Statens vegvesen jobbar vidare med statleg reguleringsplan basert på vedtatt kommunedelplan for midtre konsept. Likevel er det andre aspekt ved prosjektet som er interessante. Her tenkjer eg i første rekke på korleis Statens vegvesen skal arbeide innanfor forsøksordninga med «tidleg involvering», som dette, og E6 Fauske–Mørsvikbotn representerer.

Korleis vil statsråden følge opp dette?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:17:01]: Kommunedelplan for E39 Stord–Os er vedtatt, og reguleringsplanen har kommet veldig langt. Det er derfor ikke aktuelt med tidliginvolvering der rådgivere og entreprenører lager reguleringsplan i felles kontrakt. Arbeidet med kontrakts- og gjennomføringsstrategi for prosjektet er startet opp, men er ennå ikke endelig fastlagt. I stedet er det lagt opp til en strategi der Statens vegvesen trolig vil velge totalentrepriser og benytte prekvalifisering med påfølgende konkurransepreget dialog som anskaffelsesform. Andre kontraktsformer kan likevel bli aktuelle for enkelte kontrakter.

Statens vegvesen legger opp til tidlig og tett dialog med markedet når det gjelder valg av entrepriseform, størrelse på kontrakter og spørsmålet om hvordan vi best kan legge til rette for å oppnå en optimal gjennomføring av prosjektet, før endelig kontrakts- og gjennomføringsstrategi blir fastlagt. Statens vegvesen legger opp til at det høsten 2021 blir gjennomført bransjedager med entreprenører, rådgivere og leverandører til prosjekt.

Liv Kari Eskeland (H) [13:18:06]: Eg takkar for svaret. Men denne ordninga opnar opp for eit utviklings-samarbeid innanfor innovasjon, det er eit betydeleg utviklingspotensial for norsk industri som ligg i eit slikt prosjekt. I dette prosjektet er ein kjend med eit initiativ frå Norsk Hydro mfl. som trekkjer fram bruk av norskprodusert klimavennleg aluminiumsproduksjon. Det gjev kortreist produkt frå produksjon til brukar, og det er eit slikt aspekt.

Er statsråden einig i at Statens vegvesen òg må få høve til å sjå på slike moglegheiter i den vidare planlegginga av prosjektet?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:18:50]: Jeg går jo ut fra at Statens vegvesen hele tiden vil lete etter muligheter for å få ned kostnader og øke gjennomføringskraften for prosjektet. I den grad det kan bidra til sånn utvikling, er ikke statsråden imot det. Men dette er nok litt for detaljert til at jeg kan svare konkret på det i stortingsalen.

Liv Kari Eskeland (H) [13:19:05]: Regjeringa har bl.a. i Hurdalsplattforma sett seg svært ambisiøse mål

for grøn omstilling, men òg for eksportretta verksemd som ikkje er knytt opp mot olje og gass, og det er bra.

Leverandørindustrien leitar etter nye forretningsområde som kan utviklast mot eksportmarknaden. Me ønskjer å behalda lokal tilhøyring til prosjekta med store sysselsetjings-, verdiskapings- og skatteeffektar. Ser statsråden at innovasjon innanfor infrastruktur òg kan verta ein viktig bidragsytar til å nå desse ambisiøse måla ein har sett seg? Og korleis vil han i så fall stimulera til eit slikt spennande initiativ, slik at planane finn vegen frå teiknebrettet til ein realitet?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:20:05]: Det er et spennende perspektiv som tas opp av representanten her. Vi har i likhet med det representanten sier, vært opp-tatt av hvordan vi kan bidra til lokal verdiskaping med de store prosjektene vi har i Norge, særlig på samferdselssektoren, så vi er enige om at vi må legge til rette for det på best mulig måte. Da er jo hvordan man innretter kontrakten, selvfølgelig et viktig virkemiddel i så måte.

Spørsmål 18

Per Vidar Kjølmoen (A) [13:20:44]: «Representanten Frank Sve, Fremskrittspartiet, har i ulike medier hevdet følgende: No er det Arbeiderpartiet og Senterpartiet som styrer, og det dei no faktisk presterer er eit minimalt kutt i ferjeprisane på om lag 5 pst. reelt.

Er denne påstanden feil, og hvordan blir den nominelle prisutviklinga på ferger med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering sammenlignet med Høyre-regjeringa sitt forslag til statsbudsjett og da Fremskrittspartiet hadde samferdselsministeren?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:21:19]: Jeg har fått relativt mange spørsmål om ferjetakster i de ukene jeg har vært samferdselsminister, og de spørsmålene har for det meste dreid seg om takstreduksjoner etter at Stortinget gjorde sitt vedtak i vår om å halvere ferjetakstene.

I den perioden da Fremskrittspartiet hadde samferdselsministeren, økte prisene i takstregulativene i riksveiferjedriften med nominelt om lag 30 pst., reelt om lag 11 pst. mer enn konsumprisindeksen. Disse regulativene benyttes på de aller fleste ferjesambandene i Norge, også til fylkesveiferjedrift.

Med regjeringens forslag i tillegg til budsjettforslaget til Solberg-regjeringen legges det opp til at takstene kan reduseres med 11,7 pst. til nyttår, og takstene vil da være 30 pst. lavere for de reisende enn takstene per første halvår 2021. Til sammenligning ville takstene ved årsskiftet økt med 12,7 pst. for de reisende om Solberg-re-

gjerings forslag til statsbudsjett hadde blitt vedtatt. Sånn sett kan jeg bekrefte at 5 pst. ikke er et riktig tall.

Per Vidar Kjølmoen (A) [13:22:32]: I Norge har vi en grunnleggende respekt på tvers av ulike partier. Det kan gå hardt for seg i salen, men vi møtes som gode kollegaer etterpå. En uskreven kontrakt er at man på tross av politiske forskjeller behandler hverandre med en grunnleggende respekt, og at det er visse virkemidler man avholder seg fra i debatten. En del av disse uskrevene reglene er at man heller ikke prøver å undergrave selve faktagrunnlaget som står bak våre politiske prioriteringer, at man kan være rykende uenig i prioriteringene, men at man ikke prøver å så tvil om hvor stor reell økonomisk effekt en kronebevilgning har. I fergesaker ser vi at dette prinsippet dessverre har blitt utfordret, men det er betryggende å høre at samferdselsministeren nå rydder all tvil av veien og slår fast hvilket krafttak Arbeiderpartiet og Senterpartiet tar for å redusere fergeprisene i hele Norge. Er samferdselsministeren enig i at den grunnleggende respekten i det politiske systemet er viktig?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:23:33]: Ja, jeg er selvfølgelig enig i det, at i all politisk kommunikasjon og debatt bør man forholde seg til fakta i størst mulig grad. Jeg er også glad for å kunne si at med det som regjeringen nå har lagt fram for Stortinget, har vi tatt et vesentlig skritt i retning av å innfri det målet vi har, nemlig at vi skal ha en halvering av ferjetakstene med utgangspunkt i nivået 1. januar 2021 i løpet av fireårsperioden.

Per Vidar Kjølmoen (A) [13:23:59]: Takk for den avklaringen. Da vil jeg på vegne av fergereisende i hele Kyst-Norge takke for den kraftinnsatsen som samferdselsminister Nygård og regjeringen har gjort for å redusere fergetakstene.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:24:14]: Jeg kan bare takke for at man får ros på denne talerstolen.

Presidenten: Spørsmål 19 er besvart tidligere.

Spørsmål 20

Fra representanten Frank Edvard Sve til olje- og energiminister:

«Straumprisane er no rekordhøge i dei folkerike områda på Aust-, Vest- og Sørlandet, og «vanlege folk» og hushaldningar opplever 3–4–5 gongar høgare straumrekningar enn normalt.

Kva har statsråden tenkt å gjere med at «vanlege folk» får så høge straumrekningar at dette også raskt kan gå ut over moglegheita deira til å kunne få ei normal

julefeiring med normal julehandel fram mot julehøgtida som er så viktig for oss alle?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller, da spørren ikke er til stede, så vidt presidenten kan se. Det er sterkt beklagelig at statsråden sitter her og venter og spørren ikke dukker opp, men slik er det. Vi går da til spørsmål 15.

Spørsmål 15

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Helge André Njåstad til kommunal- og distriktsministeren, er overført til helse- og omsorgsministeren som rette vedkommende.

Helge André Njåstad (FrP) [13:25:18]: Mitt spørsmål er følgjande, og eg startar med eit sitat frå NRK:

«Det er uanstendig av staten å opptre slik», seier ordføraren i Stjørdal, Ivar Vigdenes, Senterpartiet, til NRK. Bakgrunnen er at både den avgåtte og sittande regjeringa ynskjer å endre spelereglane for prøveprosjekt mellom stat og kommunene med kort varsel.

Har ordførar Vigdenes eit poeng at dette kan bety at tilliten frå Kommune-Noreg når det gjeld å delta i prosjekt blir mindre?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:25:49]: Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene har pågått sidan 2016 og skulle avsluttes etter tre år. I statsbudsjettet for 2022 foreslo den forrige regjeringa å avslutte forsøket ett år tidlegare enn forventet avslutning.

I denne saken har det vært viktig for meg å lytte til de elleve berørte kommunene, og politisk ledelse i departementet har derfor avholdt et eget møte med dem. Vi har imidlertid hele veien ment at denne måten å finansiere omsorgstjenester på er uheldig. Når staten overtar finansieringen av en sektor, fratras kommunene mulighetene til selv å prioritere ressursene til sektorer der behovet er størst, og til å innrette eldreomsorgen etter lokale forhold. Evaluering av forsøket har også vist at positive effekter er knyttet til metodikk og brukerinvolvering, ikke til selve finansieringsordningen.

Framfor å satse på et smalt prestisjeprosjekt vil vi heller styrke eldreomsorgen i alle landets kommuner. Regjeringen har derfor foreslått å øke kommunenes frie inntekter med 2,5 mrd. kr mer enn det som lå inne i Solberg-regjeringens budsjett. Vi vil satse på de ansatte og sikre at eldre får bo i egen bolig så lenge de kan og vil. Vi utelukker ikke at det kan vurderes ordninger for å styrke eldreomsorgen, men å overta hele finansieringsansvaret, som dette forsøket går ut på, er ikke i tråd med regjeringens politikk.

I forbindelse med avviklingen av forsøket vil de berørte kommunene motta 60 pst. av inntektspåslaget i 2022 og 40 pst. i 2023, som en nedtrapping. Regjeringen har også foreslått at adgangen til å bruke ubrukte midler fra den aktivitetsbaserte finansieringen utvides, ved at kommunene får disponere disse midlene i ytterligere ett år, dvs. ut 2023.

Helge André Njåstad (FrP) [13:28:12]: No svarte ikkje statsråden på spørsmålet mitt, nemleg om det at staten endrar spelereglane og kortar inn på prosjekt, påverkar tilliten kommunane har til staten. Eg tenkjer på at kommunane i framtida kanskje vil vegra seg for å forhalda seg til staten som samtalepart og samarbeids-part. Har ordføraren frå statsråden sin heimkommune eit poeng i at å endra spelereglane frå stat og kommune kan påverka tilliten på sikt?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:28:44]: Da er det relevant å stille spørsmålet: Hvem har ansvar for at det ble sånn? Dette er et prosjekt som Fremskrittspartiet er det eneste partiet på Stortinget som ønsker. Fremskrittspartiet var regjeringsparti i sju av de siste åtte årene. Dette er et prosjekt som jeg opplever at Fremskrittspartiet eier, og det siste året i den foregående åtteårsperioden sørget Fremskrittspartiet for at Solberg-regjeringen ble sittende og fikk vedtatt sitt statsbudsjett. Jeg mener at Fremskrittspartiet bærer et tungt ansvar her for å opprettholde en avtale med disse kommunene. Jeg synes det er urimelig å forvente at en ny regjering som aldri har hatt dette som sin politikk, skulle finne disse pengene, når heller ikke Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti greide å prioritere det og opprettholde den forpliktelsen som Fremskrittspartiet egentlig har sørget for.

Helge André Njåstad (FrP) [13:29:46]: Statsråden har eit poeng i at det berre er Framstegspartiet som er oppteke av eldreomsorga i desse elleve kommunane, men me har alle eit stort ansvar for at Stortinget og regjeringa kan forhalda seg til kommunar på ein måte som gjer at kommunane har tillit til dei. Det blir heilt feil av ei ny regjering å leggja skulda på Framstegspartiet for at ein sjølv ikkje får dette på plass. Dei elleve kommunane tok kontakt med regjeringa for å finna ei løysing. Dei har brukt sterke ord mot staten, og no vel ein å skulda på Framstegspartiet for at ein ikkje kjem desse kommunane i møte. Kan statsråden bekrefte at desse elleve kommunane får mindre pengar til neste år? Sjølv med 2,5 mrd. kr i påplussing generelt på kommuneramma, vil desse kommunane få ei budsjettkrise, og dette er noko regjeringa gjer med innsikt og vilje. Dei vel å skulda på Framstegspartiet. Det registrerer eg, men dei som verkeleg får rekninga, er dei eldre i desse

kommunane, som no vil oppleva at kommunane deira har ei budsjettkrise og er nøydde til å gå i gang med å kutta. Det er det første som skjer på den nye regjeringa si vakt når det gjeld kommuneøkonomien.

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:30:50]: Jeg er ikke enig med representanten Njåstad i at det bare er Fremskrittspartiet som er opptatt av eldreomsorgen i disse elleve kommunene. Regjeringen har styrket kommuneøkonomien med 2,5 mrd. kr til alle kommunene i Norge. Det er det som er rammen for å gi en best mulig eldreomsorg, og her har vi plussset på.

Så skjønner jeg at det blir en krevende situasjon for disse forsøkskommunene, som har blitt med på et forsøk. Vi har gjort det vi kan innenfor vår politikk for å sikre en nedtrapping, og for at man også kan ha fleksibilitet i den ordningen som gjelder, knyttet til det å bruke oppsparte midler ut ett år til. Det er det som ligger i vårt mandat og vår politikk, og det har vi gjennomført.

Så må kanskje Fremskrittspartiet sørge for at deres politikk blir gjennomført, også når de gir støtte til en regjering.

Presidenten: Vi går nå videre til spørsmål 21.

Spørsmål 21

Sandra Bruflot (H) [13:32:00]: «Både psykisk helse og å få flere i jobb har blitt trukket frem som noe Arbeiderpartiet ville satse på dersom de kom i regjering.

Kan statsråden fra Arbeiderpartiet forklare hvordan kuttet deres på 15 mill. kr til Fontenehus passer inn i denne satsingen?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:32:22]: Jeg vil først si at jeg er uenig i beskrivelsen av dette som et kutt. I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2021 ble det besluttet å øke bevilgningen til fontenehusene med 10 mill. kr. Bevilgningen la til rette for at fontenehusene kunne opprettholde sine tilbud og aktiviteter til tross for strenge smitteverntiltak og en veldig uforutsigbar pandemisituasjon. Formålet med bevilgningen var dermed å sikre tilbud og aktiviteter ved de fontenehusene som allerede var etablert, ikke å etablere nye hus. Disse midlene er videreført i budsjettforslaget vårt.

Forslaget fra den forrige regjeringen om å bevilge ytterligere 15 mill. kr til fontenehusene har vi foreslått å ikke videreføre. Det vil ikke ha store konsekvenser for de etablerte fontenehusene, men det vil bety mindre rom for nyetableringer i 2022. Likevel: Tilskuddsordningen er innrettet sånn at tilskuddet til det enkelte fontenehus avkortes i løpet av tilskuddsperioden, og det betyr at det

gradvis vil være mulig å ta inn nye hus i ordningen gjennom tilskuddsforvaltningen.

Vi har foreslått å prioritere andre tiltak innen psykisk helse i vårt budsjettforslag. Disse tiltakene vil bidra til at flere personer med psykiske plager og lidelser kommer i aktivitet og i arbeid. Blant forslagene er 44 mill. kr til tiltak som individuell jobbstøtte og jobbmestrende oppfølging i 2022. Vi foreslår også 40 mill. kr til å styrke arbeidet med etablering av flere tverrfaglige og oppsøkende FACT Ung-, ACT- og FACT-team for barn, unge og voksne med langvarige og sammensatte behov. Arbeidsrettet oppfølging og aktivitet er sentrale mål for disse teamene i deres arbeidsmetodikk.

I samarbeid med Arbeids- og sosialdepartementet er det også igangsatt et arbeid med individuell jobbstøtte rettet mot unge under 30 år. Målet er å få flere i jobb, og det er et mål som står fast for denne regjeringen.

Sandra Bruflot (H) [13:34:56]: Når man fjerner 15 mill. kr, er det et kutt – vi kan kalle det det som det faktisk er. Dette føyer seg inn i rekken av ting som Arbeiderpartiet var for i opposisjon, og som de nå plutselig er imot. Og unnskyld at jeg sier det, men det virker litt som om dere har gått systematisk inn for å fjerne prosjekter som Solberg-regjeringen satset på, nettopp fordi de ble igangsatt av Solberg-regjeringen. Nå kuttes det i bistand og utdanning for jenter, og på vårt område spesielt: Menn i helse, trygghetsboliger for eldre, fontenehus, kontaktfamilieordningen osv.

Jeg har lyst til å spørre statsråden om hvordan de gikk til verks for å finne steder de ønsket å kutte i statsbudsjettet, for akkurat nå skal jeg innrømme at det ser ganske målrettet ut, og egentlig litt smålig.

Presidenten: Presidenten minner om at all tale skal rettes til presidenten.

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:35:48]: Jeg vil ikke betegne det som smålig å styrke sykehusene med 700 mill. kr, og grunnfinansieringen spesielt. I den situasjonen de står i nå, er det sårt tiltrengte midler. Det gjør det også mulig å prioritere psykisk helsevern. Jeg mener det ikke er smålig å styrke psykisk helse-tilbudet til barn og unge med 50 mill. kr. Jeg mener det ikke er smålig å styrke rekrutteringen av spesialsykepleiere med 50 mill. kr. Jeg mener det ikke er smålig å styrke fastlegeordningen med 50 mill. kr i rekrutteringsmidler.

Jeg vil bare gjenta at de fontenehusene som er oppe og virker i dag, vil ikke få kutt. Men den økte satsingen som Solberg-regjeringen la inn, har vi kuttet, det stemmer. Så har vi andre tiltak i en større sum og en større satsing, bl.a. de jeg nevnte, som individuell jobbstøtte, som er veldig viktig.

Sandra Bruflot (H) [13:36:52]: Dette understreker egentlig litt av poenget mitt, for det er selvfølgelig ting denne regjeringen gjør, som er bra – akkurat som jeg vil tro at det også finnes ting den forrige regjeringen gjorde, som den nye regjeringen og den nye helseministeren synes er bra. Og det er jo ikke på grunn av meg det er synd at det er kutt i fontenehus, Menn i helse, kontaktfamilieordning og utdanning for jenter i fattige deler av verden, det er på grunn av de menneskene som jobber med dette. Det er på grunn av ungdommer som får hjelp til arbeidstrening og utdanning, og som har psykiske lidelser, det er synd at det er kutt i fontenehus. Det er på grunn av bl.a. et kjønnsdelt arbeidsmarked det er synd at det er et kutt i Menn i helse.

Jeg mener likevel at det ser ut som om man har gått ganske så målrettet til verks, og jeg synes det er synd fordi det er intensjoner og løsninger som et samlet storting sto bak, og der Arbeiderpartiet nå plutselig har snudd. Fontenehus er et godt eksempel. Selv om dagens fontenehus får stå, har de altså planlagt å opprette nye i mange kommuner som de nå ikke får muligheten til på grunn av den nye regjeringens kutt på 15 mill. kr.

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:37:55]: De styrkingene vi har lagt inn på helsebudsjettet i tilleggsbrevet, hvis representanten Bruflot kan gjøre et overslag der, og det tror jeg representanten Bruflot har på repertoire, er styrkinger som ikke først og fremst er finansiert med mindre kutt. Så har vi gjort noen omprioriteringer, men den profilen som ligger i tilleggsbrevet, mener vi reflekterer en prioritering av det som haster mest nå, nemlig å øke grunnfinansieringen i sykehusene, sånn at de kan prioritere psykisk helsevern opp mot somatikken. Det har jo vært en utfordring i åtte år med Høyre i regjering at man ikke har greid det.

Vi styrker barn og unges psykiske helsetilbud, vi styrker fastlegeordningen, og vi sørger også for å rekrutterer framtidens helsepersonell gjennom en rekrutteringspakke. Det mener vi har vært riktige prioriteringer og det som haster mest.

Spørsmål 22

Guri Melby (V) [13:39:18]: «Kommunistregimet i Beijing begår systematiske menneskerettighetsbrudd mot minoriteter og demokratiforkjempere i eget land.

Vil statsråden ta initiativ til norsk diplomatisk boikott av vinter-OL i Beijing i 2022 for å sabotere regimets forsøk på å sportvaske egne menneskerettighetsbrudd?»

Statsråd Anette Trettebergstuen [13:39:38]: Norske myndigheter er svært bekymret for menneskeretts-

situasjonen i Kina, særlig i Xinjiang og Hongkong. Dette er jevnlig tatt opp i dialogen med kinesiske myndigheter og i FN de siste årene. Det vil vi fortsette med. For øvrig viser jeg også til utenriksministeren, som i oktober svarte på spørsmål fra representanten Melby om situasjonen i Hongkong.

Denne regjeringen vurderer ikke spørsmålet om diplomatisk boikott på noen annen måte enn regjeringen som fratrukkte tidligere i høst, som representanten Melby som kjent var en del av. Norge har ingen tradisjon for diplomatisk boikott av idrettsarrangement.

Nå er det slik at covid-19 vil sette et sterkt preg på disse lekene, som pandemien gjorde under lekene i Tokyo i sommer. Det er helt avgjørende at internasjonal presse får utføre sitt arbeid uhindret innenfor de begrensningene smittevernreglene gir under lekene. Det er ennå ikke tatt stilling til hvordan Norge skal være representert i Beijing. Det vil snart være klarert. Men det vil være naturlig for en stor vinteridrettsnasjon som Norge å ha tilstedeværelse for å støtte opp om våre toppidrettsutøvere.

Guri Melby (V) [13:40:57]: Da vil jeg iallfall understreke at i min tid i regjering ble ikke spørsmål om diplomatisk boikott drøftet. Det er en utvikling her som jeg mener gir grunn til å gjøre en ny vurdering av saken. Det er ingen nyhet at kinesiske myndigheter begår menneskerettighetsbrudd, men f.eks. forsvinningen av tennisstjernen Peng Shuai mener jeg er en sak som gjør at man bør ta en ny diskusjon, ta en ny runde i regjeringen. Nå har offentligheten fått se bilder av Peng i samtale med IOC-lederen. Det er mange som ennå ikke føler seg beroliget – at den kinesiske tennisstjernen faktisk er fri og har mulighet til å gjøre det hun vil. Så spørsmålet mitt er egentlig: Hva skal til for at man i dagens regjering gjør en ny vurdering av situasjonen?

Statsråd Anette Trettebergstuen [13:41:52]: Jeg deler representanten Melbys bekymring. Som jeg sa i mitt innledende svar, er regjeringen og norske myndigheter svært bekymret for menneskerettighetssituasjonen i Kina. Dette er også noe som norske myndigheter har tatt opp og tar opp med kineserne i dialogen med kinesiske myndigheter, også i multilaterale fora, som FN. Det kommer vi til å fortsette med.

Så er det, som representanten sier, ikke noe nytt at menneskerettighetssituasjonen i Kina er bekymringsfull. Men det er heller ikke slik at denne regjeringen vurderer situasjonen noe annerledes enn den forrige. Spørsmålet om diplomatisk boikott er altså ikke et virkemiddel som denne regjeringen tror på.

Guri Melby (V) [13:42:45]: Et argument som reelt er knyttet til diplomatisk boikott, er at det vil ha relativt

lite effekt hvis Norge er det eneste landet som gjør det. Men nå har USAs president, Joe Biden, løftet at han ser på muligheten for en slik tilnærming fra USAs side og at han ønsker å løfte det internasjonalt. Spørsmålet er om dette er en bredere allianse og om det er flere land som faktisk vurderer en diplomatisk boikott. Vil Norge da fortsatt insistere på å være blant de landene som sender politikere og andre myndighetspersoner til Beijing-OL?

Statsråd Anette Trettebergstuen [13:43:23]: Mitt svar er det samme. På lik linje med forrige regjering, som representanten Melby satt i, har denne regjeringen mer tro på dialog enn på boikott som virkemiddel for endring. Menneskerettighetssituasjonen i Kina er bekymringsfull. Dette følger også Norge opp i vår dialog. Vi anser det ikke som aktuelt med boikott som virkemiddel.

Spørsmål 23

Fra representanten Alfred Jens Bjørlo til næringsministeren:

«I eit intervju med Finansavisen 18. november les eg at statsråden varslar at regjeringa vurderer å auke statleg eigarskap i einskilde selskap, men òg selje seg ned i andre.

Kva for selskap er aktuelle for nedsalg, og kva for selskap er aktuelle for statleg oppkjøp?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 24 er allerede besvart, og vi går da videre til spørsmål 25.

Spørsmål 25

Sveinung Stensland (H) [13:44:11]: Jeg har følgende spørsmål til justisministeren:

«I siste nummer av Politiforum kan vi lese at 34 av 104 ordførere uten polititjenestested i dag ønsker å opprette et tjenestested i sin kommune.

Ettersom statsråden tidligere har sagt at kommunenes ønsker skal vektlegges ved etablering av nye polititjenestesteder, kan vi da legge til grunn at de 20 nye polititjenestestedene vil etableres blant de 34 kommunene som er omtalt på side 35 i Politiforum nr. 11 2021?»

Statsråd Emilie Mehl [13:44:46]: Regjeringen ønsker å styrke det lokale politiet over hele landet, bl.a. ved å opprette 20 nye tjenestesteder, i tillegg til at vi mener det er behov for flere politifolk der folk bor. Arbeidet med 20 nye tjenestesteder er et arbeid som skal priori-

teres de neste fire årene, som er den perioden Hurdalsplattformen gjelder for.

Jeg har merket meg artikkelen i Politiforum hvor flere ordførere gir uttrykk for at de ønsker at politiet skal være mer til stede i deres kommune, og 34 av 101 ordførere ønsker at regjeringen oppretter et tjenestested i deres kommune. På dette området er det imidlertid, som jeg tidligere også har svart representanten, viktig at vi gjør et grundig arbeid. Arbeidet med den videre prosessen rundt 20 nye tjenestesteder skal starte i 2022. Den nærmeste tiden kommer jeg til å bruke til å legge grunnlaget. Nye tjenestesteder kan bli opprettet der det er et ønske om det lokalt, eller der geografiske faktorer eller kriminalitetsbildet tilsier det.

Vi trenger å legge et godt faktagrunnlag for de valgene vi tar. Jeg kommer derfor til å legge vekt på at vi må utarbeide objektive kriterier som skal ligge til grunn som en del av arbeidet.

For å sikre bedre forebygging og raskere respons ved alvorlige hendelser er det viktig at det lokale politiet i hele landet styrkes. Vi må ta oss tid til å gjøre dette på en skikkelig måte, ha god dialog med involverte parter og de som er berørt av endringene i politireformen, og det er særlig kommunene og politiet. Jeg er opptatt av å lytte godt til de som kjenner lokale forhold, som står i hverdagen der ute, og kommer tilbake til hvordan vi skal gjennomføre dette.

Sveinung Stensland (H) [13:46:41]: Justisministeren kan ikke bekrefte at listen i Politiforum med ordførere som faktisk vil ha tjenestested, vil være styrende. Men samtidig kan vi legge til grunn at de kommunene som i Politiforum i dag sier at de ikke ønsker et nytt polititjenestested, likevel kan få et polititjenestested. Vil justisministeren opprette polititjenestested i kommuner der ordførerne har sagt at en ikke har et ønske om det?

Statsråd Emilie Mehl [13:47:11]: Som jeg sa, kommer vi til å se på nye tjenestesteder der hvor det lokalt er ønske om det, eller der hvor geografiske forhold eller kriminalitetsbildet tilsier det. Det er ting som vil være med i en helhetlig vurdering. Jeg synes det er en interessant artikkel Politiforum har laget, og det er interessant å lese den. Blant annet kommer det i artikkelen fram at flere opplever politiet som mindre synlig etter reformen. Det tenker jeg er signaler det er viktig å ta på alvor. Når det gjelder den konkrete prosessen hvor vi skal opprette nye polititjenestesteder, må vi gjøre det skikkelig og ryddig, og vi kommer også til å få innspill derfra som vil ligge til grunn for den prosessen.

Sveinung Stensland (H) [13:48:07]: Jeg så også der at det var enkelte som mente at politiet var mindre syn-

lig etter politireformen, men det kan tenkes det skyldes at de ikke lenger har et politikontor med et skilt der det står «Politi» eller «Lensmannskontor». Snakker en med politiet, mener de en vil bruke store ressurser på å opprette disse nye polititjenestestedene, og det er ressurser som kunne gått til å ha mer politi aktivt ute i tjeneste.

Jeg lurer på om justisministeren kan være enig med meg i at hvis målet er mer synlig politi blant folk, er det bedre å bruke ressursene på politipersonell ute blant folk enn på kontorer som en selv må oppsøke som innbygger – når politiet så tydelig sier at de heller vil ha mer mannskap enn flere politikontor.

Statsråd Emilie Mehl [13:49:03]: Regjeringen er opptatt av å styrke det lokale politiet i hele landet, styrke politiberedskapen og styre ressursene på en sånn måte at vi får flere politifolk lokalt, at vi får mer synlighet, og at vi får noen flere polititjenestesteder der hvor det er behov for det. Da må vi se på hvor pengene går, og en ting som har økt mye under høyreregjeringen – som nylig gikk av – er f.eks. konsulentbruk. Vi ønsker

heller å bruke penger på flere politifolk enn på det. Det er ting som vi vil jobbe med i vårt videre arbeid med budsjett.

Enn så lenge har vi lagt fram en tilleggsproposisjon for Stortinget, hvor vi foreslår å bruke 200 mill. kr mer på politi, som i hovedsak skal gå til mer bemanning og mer synlighet lokalt. Det tenker jeg er et viktig tiltak for å styrke beredskapen og den lokale tilstedeværelsen i hele landet.

Presidenten: Dermed er den ordinære spørretimen over.

Sak nr. 3 [13:50:12]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat.

Ber noen om ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.51.

